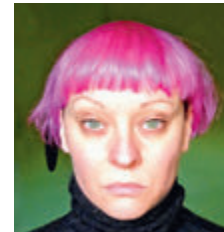

Dragan Poljak
FESB-ovci na
razvoju ITER-a
STR. 8

Dolores Biočina-Lukenda
Perspektive naše
dentalne medicine
STR. 10 -11

Natasha Kadin
Država u
mom krevetu
STR. 24

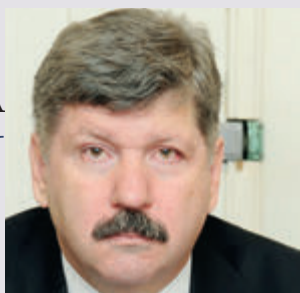
god V.
broj 51.
24. veljače
A.D. 2014.
www.unist.hr

universitas

list Sveučilišta u Splitu

SUOČAVANJA
OUPISNOJ
POLITICI

STR. 6 -7

I splitski Filozofski fakultet
usvojio 8 načela vrednovanja
u humanističkim znanostima

STR. 2

Splitski
srednjoškolci
u Europskom
parlamentu

STR. 12 -13

Pilot projekt
programskih
ugovora

STR. 4

Erasmus+

STR. 22-23

Osamdeset
milijardi eura
programu
Europske unije
Obzor 2020

STR. 5

Ivo Banac:
Za liberalnu
politiku i državu
protiv liberalnog
svjetonazora

STR. 18 -19

universitas ♦ list Sveučilišta u Splitu ♦ **urednički kolegij** ♦ Franka Babić ♦ Petar Bačić ♦ Aleksandra Banić ♦ Tomislav Čizmić-Marović ♦ Irena Drmić-Hofman ♦ Suzana Kačić - Bartulović ♦ Snježana Knezić ♦ Jelena Matešić ♦ Sandro Nižetić ♦ Jelena Novaković ♦ Ivan Perković (Zagreb) ♦ Marija Plazonić Šolić ♦ Leida Rizvan Sikimić ♦ Petra Šimundić ♦ Sagita Mirjam Sunara ♦ Ivana Vuka ♦ **fotografije** ♦ cropix ♦ **art direktor** ♦ Žarko Tičinović ♦ **glavni urednik** Duško Čizmić Marović ♦ **izdavač** ♦ Sveučilište u Splitu ♦ **za izdavača** ♦ Ivan Pavić, rektor ♦ **adresa redakcije** ♦ Livanjska 5/IV. ♦ **tel** ♦ 021/558 263 ♦ **e-mail** ♦ universitas@unist.hr ♦ **url** ♦ www.unist.hr/universitas

sveučilišni život

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FAKULTET GRAĐEVINARSTVA,
ARHITEKTURE I GEODEZIJE
RASPISUJE

NATJEČAJ

- za izbor jednog nastavnika u nastavno zvanje predavač i odgovarajuće radno mjesto za znanstveno područje Prirodne znanosti, znanstveno polje Matematika
- za izbor jednog nastavnika u znanstveno-nastavno zvanje redoviti profesor i odgovarajuće radno mjesto za znanstveno područje Tehničke znanosti, znanstveno polje Građevinarstvo
- za izbor jednog nastavnika u znanstveno-nastavno zvanje redoviti profesor i odgovarajuće radno mjesto za znanstveno područje Tehničke znanosti, znanstveno polje Građevinarstvo
- za izbor jednog suradnika u naslovno suradničko zvanje asistent za znanstveno područje Tehničke znanosti, znanstveno polje Geodezija (vanjska suradnja)
- za izbor jednog suradnika u naslovno suradničko zvanje asistent za znanstveno područje Tehničke znanosti, znanstveno polje Geodezija (vanjska suradnja)
- za izbor jednog suradnika u naslovno suradničko zvanje asistent za znanstveno područje Tehničke znanosti, znanstveno polje Geodezija (vanjska suradnja)

Na natječaj se mogu javiti osobe oba spola.

Prijave se podnose tajništvu Fakulteta osobno ili poštom u roku od 30 dana od dana objave natječaja, na adresu: Fakultet građevinarstva, arhitekture i geodezije u Splitu, Ulica Matice hrvatske 15, s naznakom - za natječaj.

Pristupnici su dužni ispunjavati uvjete utvrđene Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (Narodne novine br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 46/07, 63/11 i 94/13), a uz prijavu na natječaj treba u 2 primjerka priložiti:

- životopis
- presliku diplome
- presliku domovnice
- opis nastavne i stručne djelatnosti (točka 1., 2. i 3.)
- popis znanstvenih i stručnih radova (točka 1., 2. i 3.)
- prijedlog ocjena (točka 4., 5. i 6.)

Osobe koje podnesu nepotpune i nepravodobne prijave ne smatraju se kandidatima prijavljenim na natječaj.

SVEUČILIŠTE U SPLITU, FAKULTET
ELEKTROTEHNIKE, STROJARSTVA
I BRODOGRADNJE, OBJAVLJUJE

NATJEČAJ

Za izbor:

1. jednog nastavnika u naslovno znanstveno-nastavno zvanje docenta za znanstveno područje tehničkih znanosti, polje elektrotehnika, grana elektroenergetika;
2. izbor jednog višeg stručnog suradnika za rad na BICRO projektu "Alarm astmatičnog napada" na određeno vrijeme.

Pristupnici moraju ispunjavati uvjete propisane Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (N.N. 123/03, 105/04, 174/04, 46/07, 45/09, 63/11 i 94/13).
Pristupnici koji se natječu za radno mjesto pod točkom 2. ovog natječaja moraju ispunjavati i poseban uvjet aktivnog znanja engleskog jezika.

Na natječaj se mogu javiti osobe oba spola sukladno čl. 13. st. 2. Zakona o ravnopravnosti spolova N.N. 116/03.

Sve informacije mogu se dobiti u Službi za upravno-pravne poslove Fakulteta.
Natječaj traje 30 dana od dana objave.

Prijave s dokazima o ispunjavanju uvjeta natječaja dostavljaju se na adresu: Fakultet elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje u Splitu, Ruđera Boškovića 32., 21000 Split.

Nepravovremene prijave i prijave bez dokaza o ispunjavanju uvjeta neće se razmatrati.

FGAG-ovci projektirali
Kulturni centar Dugopolje

Arhitekti sa FGAG-a uspješno su obavili jedan neobično važan i kompleksan zadatak – idejno projektiranje Kulturnog centra u Dugopolju pa su FGAG i općina Dugopolje 10. veljače potpisali ugovor. Voditelji diplomskog studija 3. ak. godine 2013./14. su prof. Hrvoje Njirić, prof. Emil Šverko i prof. Neno Kezić uz asistente Brunu Kovačević i Dujma Žižića. Na sveča-

nom potpisivanju bili su općinski načelnik Dugopolja Stanko Balić, profesor, njegov zamjenik Stipe Rogošić te direktor Turističke zajednice općine Dugopolje Tomislav Balić.

U povodu ovog projekta, iznimno važnog i za općinu Dugopolje i za FGAG, tiskana je posebna publikacija i Universitas će ovoj temi posvetiti zasluženu pažnju.

I Filozofski fakultet u Splitu prihvatio 8 načela
vrednovanja u humanističkim znanostima

Na utemeljiteljskom sastanku Koordinacije filozofskih i teoloških fakulteta, održanom na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 21. siječnja, donesena su Načela vrednovanja rezultata znanstvenog rada u humanističkim znanostima na individualnoj i institucionalnoj razini.

Načela je na svojoj sjednici, sedam dana poslije, podržalo i Vijeće Filozofskog fakulteta u Splitu. Načela se sastoje od osam stavki.

Načelo jedinstvene
primjene kriterija

To je načelo konzistencije koje određuje da se identični kriteriji za vrednovanje rezultata znanstvenog rada trebaju primjenjivati ne samo na individualnoj i na institucionalnoj razini, nego i u svim prilikama u kojima se potrebno vrednovati rad znanstvenika ili institucije.

Načelo izvođenja kriterija
od individualne prema
institucionalnoj razini

Kriteriji za vrednovanje rezultata znanstvenog rada primarno se utvrđuju kao kriteriji za vrednovanje znanstvene uspješno-

sti pojedinog znanstvenika te da se prenose na skupnu ili institucionalnu razinu... konzekventno dopunjuju dodatnim kriterijima specifičnim za skupne ili institucionalne oblike znanstvene djelatnosti.

Načelo uravnoteženosti
kvalitativnih i
kvantitativnih kriterija

U vrednovanju rezultata znanstvenog rada treba uzimati u obzir kvalitativne i kvantitativne pokazatelje te da ukupnu ocjenu u pravilu treba izvoditi u modelu njihova umnoška.

Načelo nepovredivosti i
primarnosti hrvatskog
jezika kao jezika znanosti

Diskriminacija hrvatskog jezika u znanosti kao izravne posljedice proizvod diskriminaciju humanističkih i društvenih znanosti unutar sustava znanosti, diskriminaciju nacionalne kulture te u konačnici ugrožavanje vitalnih nacionalnih interesa.

Golemi značaj ovog načela proizlazi iz toga što se ono protivi diskriminacijskoj predrasudi da na nekim jezicima (npr. na hrvatskom jeziku) i u nekim kultura-

ma nije moguće ostvariti vrhunsko znanstveno djelo.

Načelo legalnosti ili
izvođenja kriterija
iz važećih akata

Kriteriji za vrednovanje znanstvenog rada na individualnoj i institucionalnoj razini moraju se izvoditi iz važećih akata, prvenstveno akata koji se odnose na utvrđivanje uvjeta za izbore u znanstvena zvanja.

Načelo isključivanja
komercijalnih faktora

Načelo izbjegavanja retroaktivne primjene kriterija propisuje da se kriteriji ne smiju donositi "na prepad" te primjenjivati retroaktivno.

Retroaktivna primjena u slučaju uvođenja novih kriterija ne odnosi se samo na eventualnu primjenu kriterija na vrijeme prije stupanja na snagu akta kojim se oni donose nago i na primjenu od dana stupanja na snagu zakonskih i pravilničkih akata, ako u njemu nije predviđen pripremni rok za primjenu novih kriterija.

Pripremni rok u ovom slučaju mjeri se vremenom rasponom (re)izborom ciklusa.

Načelo izbjegavanja
eliminacijskih kriterija

To je načelo cjelovite prosudbe obavezno mora vrijediti za postupak prosudbe znanstvene vrijednosti rada. Načelo propisuje da se diskvalifikacijska ocjena vrijednosti znanstvenog rada ne može donositi bez izravne recenzije (čitavanje), te da se nipošto ne može temeljiti samo na jednom od indirektnih pokazatelja kvalitete prema mjestu objavljivanja kao što je referiranost časopisa u samo jednoj ili samo nekim bazama podataka.

Načelo izbjegavanja
kriterija s komercijalnim
implikacijama

Ovo načelo traži isključivanje svih kriterija u vrednovanju znanstvenog rada koji znanstveni rad dovode u vezu ili ovisnost o komercijalnim faktorima. Znanstvenu vrijednost knjige treba procjenjivati isključivo na temelju recenzija u postupku objavljivanja, naknadnih stručnih recenzija u znanstvenoj periodici, a prema potrebi dodatnih izravnih recenzija (čitavanje) u okviru tijela koja provode postupke znanstvenog vrednovanja.

V.M.

Izložba 'Anne Frank -
povijest za sadašnjost'

Izložba "Anne Frank – povijest za sadašnjost" otvorena je 18. veljače u Galeriji Sveučilišne knjižnice. Izložba je ostvarena u sklopu projekta Povijest za svijest, a organizatori su Hrvatska edukacijska i razvojna mreža za evoluciju sporazumijevanja (HERMES) i Kuća Anne Frank iz Amsterdama u suradnji sa Sveučilišnom knjižnicom.

Izložba je komponirana od teksta i slika, namijenjenih svim uzrastima, kroz koju vode za to posebno obučeni učenički vodiči. Ovaj interaktivan pristup izložbi i način na koji se

priступа nekim od najvažnijih lekcija holokausta već su isprobani u 40 različitih zemalja diljem svijeta, a za hrvatsku izložbu napravljeni su i posebni paneli. Hrvatski dio izložbe bavi se lokalnim stradanjima kako tijekom Drugog svjetskog rata, tako i u novijoj povijesti te posjetiteljima približava lokalnu problematiku ljudskih prava. Izložba je otvorena od 17. veljače 2014. do 27. ožujka 2014. u prostoru Sveučilišne knjižnice u Splitu, i to radnim danom od 8 do 21 sat te subotom od 9 do 14 sati.

V.A.

434 stipendije NZPUSS-a

Nacionalna zaklada za potporu učeničkom i studentskom standardu raspisala je natječaj za dodjelu 434 stipendije studentima sveučilišnih i stručnih studija za akademsku godinu 2013./14. Stipendije, u iznosu od 1000 kuna mjesečno u 10 mjesečnih rata, dodjeljuju se u sedam kategorija: redovitim studentima sveučilišnih i stručnih studija prema listi deficitarnih struka i zanimanja na tržištu rada Hrvatskog zavoda za zapošljavanje – 200 stipendija;

osobito uspješnim redovitim studentima – 110 stipendija; studentima s invaliditetom – 60 stipendija; studentima pripadnicima romske nacionalne manjine – 34 stipendije; aktivnim kategoriziranim sportašima – 10 stipendija; za osobe koje su do punoljetnosti bile smještene u domove socijalne skrbi ili udomiteljske obitelji – 10 stipendija; nadarenim mladim umjetnicima – 10 stipendija. Rok za prijavu je 28. veljače 2014. godine.

M.T.

Hrvoje Kačer izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora (trajno zvanje) u području društvenih znanosti, polje prava, znanstvena grana građansko pravo i građansko procesno pravo.

Dražen Živković izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora (trajno zvanje) za znanstveno područje tehničkih znanosti, polje strojarstvo, proizvodno strojarstvo.

Maja Štula izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora (prvi izbor) za znanstveno područje tehničkih znanosti, polje računarstvo, grana umjetna inteligencija.

Gradonačelnik Ivo Baldasar na Kampusu

U društvu domaćina rektora prof. dr. sc. Ivana Pavića i prorektora, gradonačelnik je razgledao zgradu u koju će useliti Prirodoslovno-matematički, Kemijsko-tehnološki i Pomorski fakultet. U obilasku i razgovoru o dovršetku radova sudjelovali su i dekani svih triju fakulteta - prof. dr. sc. Rosanda Mulić, prof. dr. sc. Marko Rosić i prof. dr. sc. Zoran Grubač.

‘Čini se da smo konačno nadomak završetku zgrade u koju će se useliti tri fakulteta. Riječ je o zgradi koja će napokon pružiti komfor i uvjete kakvi su potrebni i kakve zaslužuju ove tri naše sastavnice. Očekujemo da će zgrada omogućiti daljnji razvoj studija sastavnicama koje ih izvođe te da će se još snažnije poduprijeti razvoj prirodoslovnih znanosti te prepoznatljivu orijentaciju sveučilišta na studijske programe u području mora i pomorstva’ - kazao je rektor Pavić.

Iako nije preostalo mnogo posla, pitanje je hoće li Konstruktor ovoga puta ispoštovati rokove što ih je ugovorio s najurednijim platišom u svojoj povijesti – Sveučilištem u Splitu – i napokon dovršiti krov nad glavom naših triju fakulteta?. Universitas će to pomno pratiti, riječju i slikom.

FB

Novi docenti Anglistike splitskog FF-a

Gordan Matas, rođ. 1969. u Splitu, nastupno je predavao održao u studenom 2013. s temom “Political and social aspects in the novels of Toni Morrison”. Njegov znanstveni interes obuhvaća pitanja identiteta, etniciteta i hibridnosti u multikulturalnim društvima, američke i afroameričke studije, kanadske studije i postkolonijalne studije. Dr. sc. Gordan Matas anglistiku je diplomirao na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, gdje je završio i studij švedskog jezika i književnosti, magistrirao na temu kinesko-američke književnosti te doktorirao na engleskom jeziku. Nositelj je brojnih prestižnih stipendija: Fulbrightove doktorske, norveške magistarske, kanadske za usavršavanje... Dr. Matas predavao je hrvatski jezik i kulturu na sveučilištu Waterloo u Kanadi te bio pozvani predavač na sveučilištima u

SAD-u, Kanadi i Austriji. Izborom dr. sc. Gordana Matasa u nastavno-znanstveno zvanje docenta za znanstveno područje humanističkih znanosti - polje filologija, grana anglistika, splitska je Anglistika stekla prvog nastavnika iz područja američke književnosti i američkih studija.

Nataša Stojan, rođ. 1978. u Splitu, nastupno je predavao pri izboru za docenticu u znanstvenom području humanističkih znanosti, polje filologija, grana anglistika, održala na temu *Transitive verbs in English* u prosincu 2013. Engleski i talijanski diplomirala je na Filozofskom u Zagrebu, gdje je srpnja 2011. obranila i disertaciju pod

naslovom *Objekt u engleskom i hrvatskom jeziku*. Od 2004. do 2007. znanstvena je novakinja na Odjelu za humanističke znanosti Sveučilišta u Splitu, kada je izabrana za asistenticu na anglistici. Drži predavanja i seminare iz kolegija Jezik i društvo, Morfologija i morfosintaksa te iz kolegija Fonetika i fonologija. Područje znanstvenog interesa dr. Nataše Stojan je tranzitivnost u engleskom i hrvatskom jeziku, morfosintaktička, semantička i pragmatička svojstva dijelova rečenice, kritička analiza diskursa, medijski diskurs te različite sociolingvističke teme. Članica je European Society for the Study of English, Hrvatskog filološkog društva i Hrvatskog društva za primijenjenu lingvistiku.

Brian Willems, rođ. 1972. Minneapolis, Minnesota, SAD, predaje na splitskoj anglistici književnost i kulturu medija, te teoriju filma i analizu umjetnosti na splitskoj Umjetničkoj akademiji. Autor je knjiga *Hopkins and Heidegger* (London; New York: Continuum, 2009) i *Facticity, Poverty and Clones* (New York; Dresden: Atropos,

2010). Prvi je doktorant doktorskog studija humanističkih znanosti u Splitu (*Otvorjenje svijeta: prilike za promjenu u znanstvenoj fantastici*, mentor Boris Škvorc). Doktorirao je i na The European Graduate School u Švicarskoj (*Death and Poverty in Kazuo Ishiguro's Never Let Me Go*, mentorica Avital Ronell, NY University). Objavljeni su mu znanstveni radovi o književnosti, filmu i filozofiji u zbornicima University of Minnesota Press, Blackwell, u časopisu o umjetnosti *artUS* iz Los Angelesa. Suorganizator je konferencije *Video Vortex u Muzeju suvremene umjetnosti u Zagrebu*, *gost lektora na Sveučilištu Sussex u Brightonu*, *kurator splitskim umjetnicima na izložbi Removed Together ST-LJ u u Splitu i Ljubljani*.

Na Pravnom fakultetu 4. veljače promovirano 60 novih magistara/magistri prava

sveučilišni život

SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET OBJAVLJUJE
RASPISUJE

NATJEČAJ

ZA UPIS NA POSLIJEDIPLOMSKE SPECIJALISTIČKE STUDIJE:
EKONOMIJA

Moduli:

- Regije i okoliš
- Europske integracije
- Upravljanje makroekonomijom
- Novac i financije

POSLOVNA EKONOMIJA

Smjerovi:

- Menadžment
- Marketing
- Financijski menadžment
- Menadžment u turizmu i ugostiteljstvu
- Računovodstvo

Trajanje studija: 3 semestra/ECTS: 90

Akademski stupanj koji se stječe završetkom studija: Sveučilišni specijalist ekonomije (univ. spec. oec.)

Na natječaj se mogu prijaviti:

- osobe koje su završile sveučilišni diplomski i dodiplomski studij u polju ekonomije,
- osobe koje su završile neki drugi sveučilišni diplomski i dodiplomski studij uz obavezu polaganja tri razlikovna predmeta,
- osobe kojima je do završetka poslijediplomskog znanstvenog ili stručnog studija u polju ekonomije ostala samo izrada i obrana magistarskog rada, pri čemu im se priznaje 70 ECTS bodova.

Po pojedinom poslijediplomskom studiju može se upisati najviše:

- 20 pristupnika na Poslijediplomski specijalistički studij Ekonomije;
- 20 pristupnika na Poslijediplomski specijalistički studij Poslovne ekonomije;

U slučaju da se za pojedini studij prijavi više kandidata od navedenih kvota, prioritet upisa odredit će se na temelju rezultata selekcijskog postupka. Studij će se izvoditi ako se prijavi dovoljan broj kandidata.

Cijena studija:

- 45.000,00 kn za kandidate koji su završili diplomski ili dodiplomski studij u polju ekonomije.
- 52.000,00 kn za kandidate koji su završili diplomski ili dodiplomski studij izvan polja ekonomije.

Polaznicima koji uplate cijeli iznos školarine odmah pri upisu odobrava se 5 posto popusta. Polaznici studija u punom trajanju kod upisa plaćaju jednu ratu (1/2 školarine), a drugu ratu plaćaju u sljedećih 12 mjeseci.

Natječaj je otvoren do 31. 3. 2014. godine.

Prijava mora sadržavati: Popunjeni obrazac prijave (dostupan na www.efst.hr), ovjerenu kopiju diplome, prijepis ocjena, kopiju domovnice; za strane državljane odgovarajući dokument, životopis.

Prijave se podnose poštom (preporučeno) uz naznaku:

Natječaj za poslijediplomski studij, ili osobno na adresi: Ekonomski fakultet u Splitu, Cvite Fiskovića 5, 21000 Split.

Sve dodatne informacije mogu se dobiti u Centru za poslijediplomске studije ili na: e-mail: bbonaci@efst.hr ili mkatic@efst.hr; telefon: 021/430-730; 430-720; web: www.efst.hr

Pretvaranje inovacija u proizvode i usluge

U sklopu projekta „Jadranska mreža za transfer tehnologije - TTAdria“, 31. siječnja 2014. organizirana je radionica „Pretvaranje inovacija u korisne proizvode i usluge“, kojoj je za cilj bilo približavanje komercijalizacije inovacija i intelektualnog vlasništva približilo široj javnosti. Radionicu su otvorili Prof.dr.sc. Vlatko Lipovac, Prorektor za međunarodnu suradnju i znanost Sveučilišta u Dubrovniku i Nikola balić, voditelj projekta TTAdria, a na radionici su sudjelovali stručnjaci Sveučilišta u Dubrovniku, te partneri u Europskoj poduzetničkoj mreži Ured za transfer tehnologije Sveučilišta u Splitu te Poslovno-inovacijska agencija Republike Hrvatske BICRO. Sveučilište u Splitu kroz ove radionice o prepoznavanju i upravljanju intelektualnim vlasništvom, okrugle stolove, gospodarske susrete te otvorene dane u sklopu projekta želi potaknuti suradnju poduzetnika i znanstvenika na području komercijalizacije i razvoja novih proizvoda i tehnologija.

sveučilišni život

PPU - aktualni Pilot projekt programskih ugovora

Pišu: **BRANKA RAMLJAK I TOMISLAV KILIĆ**

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta je u suradnji sa Svjetskom bankom tijekom 2010. i 2011. godine započelo sa sveučilištima surađivati na razvoju koncepta programskih ugovora općenito. Ministarstvo je pokrenulo pilot-projekt programskih ugovora (PPU) u sklopu kojeg je jedan od ishoda i potpisivanje trogodišnjih ugovora sa sveučilištima o subvenciji participacije u troškovima studija za redovite studente.

Kao rezultat zajedničkog rada sveučilišnih timova i Ministarstva u 2012. godini donesene su *Odluka o subvenciji participacije u troškovima studija za redovite studente prve godine studija na javnim visokim učilištima u Republici Hrvatskoj u akademskoj godini 2012./2013., 2013./2014. i 2014./2015.* Ovim odlukama stvorene su pretpostavke za započinjanje pregovora Ministarstva i pojedinačnih sveučilišta vezanih za sklapanje ugovora. Dogovoren je model pilot programskih ugovora, načela pregovora, model ciljeva kao i zajednička stajališta o važnim pitanjima koja će biti ugrađena u nacrt PPU-a.

Sveučilište u Splitu pot-

pisalo je s Ministarstvom 11.12.2012. godine *Ugovor o punoj subvenciji participacije redovitih studenata u troškovima studija u akademskim godinama 2012./2013., 2013./2014. i 2014./2015.*

Ciljevi pilot projekta

Pilot-projektom naznačena su četiri osnovna cilja: prvo, stjecanje kvalifikacija u razdoblju predviđenom studijskim programom, drugo, povećanje broja osoba sa završenim studijem u tehničkim, biomedicinskim, biotehničkim i prirodnim (STEM) područjima, te u informatičko-komunikacijskom području i u interdisciplinarnim studijima vezanim uz ova područja; treće, utemeljenje studijskih programa na principu ishoda učenja s ECTS bodovima procijenjenim na temelju radnog opterećenja studenata potrebnog za stjecanje predviđenih ishoda učenja i u skladu s potrebama osobnog, društvenog i gospodarskog razvoja i četvrto, internacionalizacija Sveučilišta.

Uz svaki od navedenih ciljeva naznačeni su željeni rezultati u sljedećem razdoblju, precizirani su indikatori za praćenje postignuća, te navedene aktivnosti pokrenute da bi se ti rezultati postigli. Efekti poduzetih akcija ocjenjuju se ili pozitivno ili negativno ili se konstatira kako procjena još nije moguća.

Programski ugovori predstavljaju suvremen i učinkovit model financiranja rada sveučilišta, efikasno sredstvo i najizravniji mehanizam za ostvarenje zacrtanih ciljeva

Skraćenje vremena potrebnog za izvršenje studijskih obaveza sadrži dva konkretna podcilja: prvi je povećanje broja studenata koji su završili studij u nominalnom vremenu trajanja preuzete obveze.

Studirati efikasnije

Za preddiplomske, diplomске i stručne studije to se vrijeme uvećava za jednu, a za integrirane studije za dvije godine. Da bi se u sljedeće tri godine broj onih koji su studij završili u navedenom vremenu povećao za 5 % organizirana je analiza završnosti svake godine za sve sastavnice, provest će se rasprave i analize o podizanju završnosti i o potrebama tržišta i društva, a organizirat će se i radionice za nastavnike i studente o uspješnosti studiranja. Nositelji tih aktivnosti su prodekani sastavnica i prorektor Sveučilišta za nastavu. Na fakultetskim vijećima izneseni su rezultati ankete i pokrenuta je rasprava na sjednicama zavoda i odsjeka na temelju rezultata analize uspješnosti, prolaznosti ispita i završavanja studija te o reviziji studijskih programa radi promjene obrazovnih politika i potreba tržišta rada. Treba naglasiti da su sve tri aktivnosti tek pokrenute te da se njihov učinak još ne može procijeniti.

Drugi je podcilj osnivanje Centra za podršku studentima na razini Sveučilišta koji treba koordinirati rad sličnih službi na sastavnicama. Zasad je pokrenut samo Centar za savjetovanje studenata pri Filozofskom fakultetu, u tijeku je izrada Strategije i Pravilnika o njegovu radu, pa učinak ukupnih dosadašnjih aktivnosti još nije moguće procijeniti. Realne prepreke pri osnivanju

sveučilišnog Centra su nedostatak prostora te stalno zaposlenih stručnih kadrova i administratora.

Više STEM diplomanata

Uz drugi cilj: povećanje broja osoba sa završenim studijem u tehničkim, biomedicinskim, biotehničkim i prirodnim (STEM) područjima, te u informatičko-komunikacijskom području i u interdisciplinarnim studijima vezanim uz ova područja

Sve ukazuju na obvezu povećanja broja osoba sa završenim studijem u tehničkim, biomedicinskim, biotehničkim i prirodnim (STEM) područjima, te u informatičko-komunikacijskom i za sve ovo vezanim interdisciplinarnim studijima. Pravci akcije su povećanje i upisnih kvota, i broja završenih studenata, te donošenje poticajnih mjera za upis studenata u navedenim područjima.

Kako bi se povećao broj upisanih studenata kao i broj studenata koji završavaju studije u navedenim područjima provest će se niz akcija kroz medijske i javne istupe kojima će se učenike srednjih škola informirati o prednosti studiranja na tim studijima. Kao jednu od poticajnih mjera za upis i završetak studija u navedenim područjima Senat Sveučilišta je usvojio Pravilnik o stipendiji Sveučilišta kojim je utvrđeno da se 75 posto stipendija dodjele studentima navedenih područja. Uz to, studenti na tim studijima ostvaruju i dodatne bodove prilikom smještaja u studentski dom. Formalizirana je inicijativa za uspostavu profesionalnog savjetovišta pri Sveučilištu. Poduzimat će se i čitav niz drugih mjera kojima bi se povećao interes za

navedene studije kao što je: veća dostupnost brzog interneta, razvoj e-infrastrukture, povezivanje s institutima i gospodarskim subjektima, ubrzo opremanje laboratorija suvremenim instrumentarijem i opremom itd. No učinak navedenih aktivnosti još se ne može procijeniti, a realne prepreke su ograničena financijska sredstva za stipendije, te nedostatak prostora i kadrova za profesionalno Savjetovište.

Ishodi učenja kao temelj

Uz treći cilj: studijske programe utemeljiti na principu ishoda učenja s ECTS bodovima procijenjenim na temelju radnog opterećenja studenata potrebnog za stjecanje predviđenih ishoda učenja i u skladu s potrebama osobnog, društvenog i gospodarskog razvoja.

Utemeljenje studijskih programa na principu ishoda učenja, treba biti usklađeno s potrebama osobnog te društvenog i gospodarskog razvoja. Bitno je jasno definiranje ishoda učenja stečenih završetkom kolegija/modula na svim studijskim programima, te usavršavanje nastavnika za poučavanje primjerenosti jasno definiranim ishodi- ma učenja.

Ishodi učenja moraju biti precizirani u elaboratima studijskih programa i dopunskim ispravama jer za sada nisu usklađeni s Hrvatskim kvalifikacijskim okvirom. U tu je svrhu prorektor za nastavu organizirao radionice za prodekane za nastavu, voditelje studija, Centra i Odbora za kvalitetu. U sljedećem razdoblju planirana su predavanja i radionice o pisanju ishoda učenja za nastavnike. Kontinuirani rad na uređivanju studijskih programa i dopunskih isprava utemeljenih na principima ishoda učenja, tek je započeo i učinci se za sada ne mogu ocijeniti, a teškoće proizlaze iz velikog broja studijskih programa.

Četiri su pravca aktivnosti: ustrojavanje studijskih programa na engleskom jeziku, ustrojavanje studijskih programa s međunarodnim institucijama, povećanje broja studenata u odlaznoj i broja studenata u dolaznoj mobilnosti.

Internacionalizirati i Sveučilište i sastavnice

Već su ustrojena tri studijska programa na engleskom i dva-tri programa s međunarodnim institucijama, te je značajno povećan broj studenata i u odlaznoj i u dolaznoj mobilnosti. Prorektor za međunarodnu suradnju te Ured za međunarodnu suradnju angažirani su na povezivanju s međunarodnim institucijama i Sveučilište je uključeno u niz bilateralnih i multilateral- nih projekata pa su i rezultati na tom planu vidljivi. Sveučilište je potpisalo 150 LLP sporazuma s renomiranim inozemnim sveučilištima i dobilo *Proširenu erasmus sveučilišnu povelju*. Iznimno važna mjera poticanja odlazne mobilnosti su i radionice o međunarodnoj razmjeni studenata i nastavnika koje organizira Ured za međunarodnu suradnju. Kao mjera koja pridonosi povećanju dolazne mobilnosti svakako je i prihvaćanje gostujućih studenata i nastavnika pa se za njih na početku svakog semestra redovito održava Welcome day.

Ovim projektom Ministarstvo je imalo za cilj da sveučilišta, studenti i Ministarstvo dobiju višegodišnju sigurnost i jasan okvir subvencija uz manje administrativno opterećenje za godišnje dogovore, uz istodobno dogovorene razvojne ciljeve, rezultate i indikatore. Sljedeće aktivnosti bit će na tragu izrade cjelovitih programskih ugovora koji će obuhvatiti cjelokupno poslovanje sveučilišta. Očekuje se da će realizacija započeti 2016. godine.

Sredinom veljače je održano nekoliko događaja važnih za europsku perspektivu Hrvatske, napose njezinih sveučilišnih, istraživačkih i gospodarskih potencijala

PIŠE: PETRA ŠIMUNDIĆ

Tjedan europskih fondova

Ukupna procijenjena vrijednost velikih projekata i javnih poziva u Hrvatskoj za koje će se do kraja godine vršiti ugovaranje i otvarati natječaji je blizu 1,7 milijardi eura

U organizaciji Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije i drugih institucija uključenih u sustav upravljanja i kontrole korištenja EU sredstava, te Hrvatske gospodarske komore i veleposlanstava pojedinih zemalja članica Europske unije, u Zagrebu je od 10. do 14. veljače 2014. održana manifestacija **Tjedan EU fondova**.

Hrvatska neće izgubiti ni jedan euro iz europskih fondova koji su nam na raspolaganju za 2013. godinu, naglasio je Branko Grčić, potpredsjednik Vlade i ministar regionalnoga razvoja i fondova otvarajući informativno-obrazovnu manifestaciju na kojoj su sudjelovala veleposlanstva Republike Francuske, Savezne Republike Njemačke, Ujedinjene Kraljevine Velike Britanije i Sjeverne Irske, Kraljevine Nizozemske i Republike Mađarske.

Potpredsjednik Grčić kazao je da je za prvih šest mjeseci članstva Hrvatskoj na raspolaganju 450 milijuna eura, a vrijednost novoobjavljenih natječaja za strukturalne fondove već je dosegla 540 milijuna eu-

ra. Od toga su samo veliki projekti, za koje je pokrenuta javna nabava vrijedni 400 milijuna eura, a gotovo 140 milijuna eura otvoreni pozivi za dodjelu bespovratnih sredstava, kazao je Grčić, dodajući da je do kraja 2014. planirana javna nabava za pojedinačne projekte vrijedne ukupno 587 milijuna eura, te objava poziva za dodjelu bespovratnih sredstava u vrijednosti 550 milijuna eura. Ukupno, procijenjena vrijednost velikih projekata i javnih poziva za koje će se do kraja godine vršiti ugovaranje i otvarati natječaji je blizu 1,7 milijardi eura!

Za vrijeme petodnevnog informativno-edukativnog događaja, predstavljeni su prioriteti ulaganja RH u idućem financijskom razdoblju, te razmijenjena iskustva i prikazani primjeri dobre prakse zemalja članica Europske unije. Tematska područja bila su podijeljena u okviru pojedinog dana: inovacije, energetska učinkovitost, vodno gospodarstvo, prometne investicije i urbani razvoj te ruralni razvoj, a sve u znaku ulaganja u budućnost.

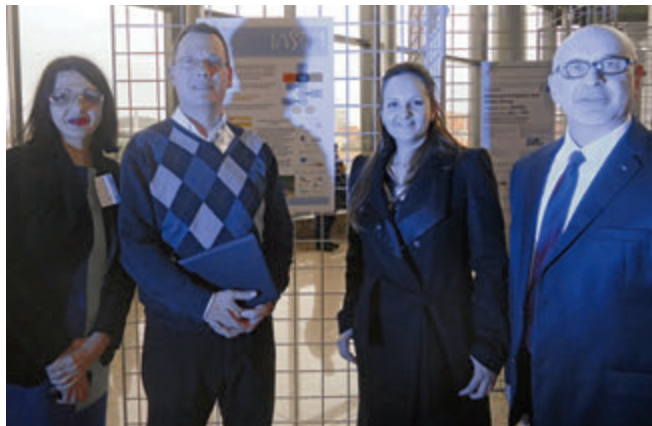
EU-TEAMING: Izvrsnost, zajedničkim snagama

Dr. Olivier Küttel, voditelj Odjela za europske poslove na Švicarskom institutu za Tehnologiju (EPFL) u prostorijama Sveučilišne knjižnice u Splitu održao je 13. veljače predavanje na temu „EU-TEAMING: Izvrsnost, zajedničkim snagama“. Uglednoga gosta nazočnima je predstavio prof. dr. sc. Roko Andričević, prorektor za znanost i međunarodnu suradnju Sveučilišta u Splitu. Dr. Olivier Küttel je pred brojnim sudionicima održao predavanje o novom Europskom okvirnom programu istraživanja i inovacija - Obzor 2020. Posebno je istaknuo mogućnosti koje pruža udruživanje (tzv. Teaming) koji će omogućiti razvoj europskog znanstvenog i inovacijskog potencijala kroz osnivanje novih Centara izvrsnosti na temelju partnerske suradnje s vodećim međunarodnim institucijama (kombinirajući Obzor 2020. i strukturne fondove), upravljačkih iskustava i izvrsnosti vodećih institucija. Naime, kao član ekspertnih grupa i odbora za evaluaciju od strane Europske komisije, stjecao je brojna iskustva koja je ovom prilikom podijelio sa dionicima naše akademske zajednice kao i svim zainteresiranima. Istaknuo je brojne mogućnosti koje Republika Hrvatska ima kao članica EU, te pojasnio na koji se način neke od tih mogućnosti mogu iskoristiti.

Program Europske unije za istraživanje i inovacije **Obzor 2020**

Obzor 2020. usmjerava se na tri prioriteta: izvrsna znanost, industrijsko vodstvo te društveni izazovi. Krajnji cilj jest ubrzavanje ekonomskog rasta i stvaranja novih radnih mjesta - ulaganjem u znanost i istraživanje, njihovim povezivanjem s tržištem rada te stvaranjem inovacija koje pozitivno utječu na kvalitetu života

Marita Brčić, Nikša Jajac, Petra Šimundić i Roko Andričević

Svečana konferencija u povodu početka novog Okvirnog programa Europske unije za istraživanje i inovacije – Obzor 2020. održana je 10. veljače 2014. u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu u organizaciji Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, Agencije za mobilnost i programe Europske unije, Poslovno-inovacijske agencije Republike Hrvatske te Europske poduzetničke mreže. Kao što smo već pisali i prezentirali, Obzor 2020. novi je okvirni program za istraživanje i inovacije Europske unije za razdoblje 2014. - 2020. s proračunom od gotovo 80 milijardi eura. Posebno je naglašeno povezivanje poslovnog sektora i znanosti i istraživanja, za što je za 2014. i 2015. godinu predviđeno 500 milijuna eura.

Prioriteti i ciljevi

Riječ je, dakle, o financijskom instrumentu EU za provedbu strategije za pametan, održiv i uključiv razvoj, kojim se želi ojačati položaj Europe i njezina konkuren-

tnost na svjetskom tržištu u području istraživanja i razvoja. Krajnji cilj jest ubrzavanje ekonomskog rasta i stvaranja novih radnih mjesta - ulaganjem u znanost i istraživanje, njihovim povezivanjem s tržištem rada te stvaranjem inovacija koje pozitivno utječu na kvalitetu života.

Obzor 2020. usmjerava se na tri prioriteta: Izvrsna znanost, Industrijsko vodstvo te Društveni izazovi, za što su specifični natječaji za financijsku potporu već u tijeku, podijeljeni u 12 tematskih područja koja će se proširivati novima u razdoblju koje slijedi.

Tijekom konferencije uzvanicima su se uvodno obratili povjerenik Europske komisije za zaštitu potrošača mr. sc. Neven Mimica, ministar znanosti, obrazovanja i sporta dr. sc. Željko Jovanović te Shane Sutherland, izaslanik povjerenice Europske komisije za istraživanje, inovacije i znanost gđe Maire Geoghegan-Quinn.

Od 2007. do 2013. godine Republika Hrvatska je u ime

nacionalnog doprinosa za FP7 (program Europske unije za istraživanje i tehnološki razvoj za razdoblje 2007. – 2013.) uplatila 48,9 milijuna eura iz Državnog proračuna. U istom razdoblju ustanove iz Republike Hrvatske ugovorile su projekte u ukupnoj vrijednosti od 80 milijuna eura, što znači kako je privučeno čak 31 milijun eura više sredstava nego što je u taj program uplaćeno i to kroz ukupno 283 projekta.

Europski istraživački prostor

Nove karakteristike Obzora 2020. su pojednostavljenje, koherentnost i interdisciplinarnost, čime se vjeruje da će pristup programu biti olakšan. Program također nudi mogućnosti stvaranja partnerstava s centrima izvrsnosti u EU – što otvara brojne prilike za hrvatske ustanove.

Spomenuta je i inicijativa *Katedre europskog istraživačkog prostora*, pomoću koje se najbolji istraživači dovode na ustanove koje imaju ogroman istraživački i inovacijski potencijal – a zagrebački Veterinarski fakultet je jedna od odabranih 11 ustanova u Europi u okviru te inicijative.

Da bi se osigurali rast i novi poslovi, potrebne ključne reforme podrazumijevaju stvaranje okruženja koje pogoduje inovacijama, naročito u privatnom sektoru; jačanje povezanosti istraživačkih instituta i poduzeća te mjere za zadržavanje stručnih osoba u državi.

Na okruglom stolu „*Perspektive Republike Hrvatske u novom Okvirnom programu za istraživanje i inovaci-*

je“ sudjelovali su prof. dr. sc. Branko Grčić, potpredsjednik Vlade Republike Hrvatske te ministar regionalnoga razvoja i fondova Europske unije, zamjenik ministra poduzetništva i obrta Dražen Pros, prof. dr. sc. Dario Vre-

Uspješni projekti

Dio svečanog programa bila je izložba plakata uspješnih FP7 projekata, a Sveučilište u Splitu se predstavilo projektima iz područja Okoliša. Riječ je o projektima BalkanGEONet i IASON, voditelja prof. dr. sc. Roka Andričevića.

tenar, predsjednik Upravnog odbora Hrvatske zaklade za znanost, mr. sc. Gordana Kovachević, predsjednica kompanije Ericsson Nikola Tesla; prof. dr. sc. Alfio Barbieri, predsjednik Rektorskog zbora; Vesna Trnokop Tanta, potpredsjednica HGK za gospodarstvo, međunarodne i EU poslove, te dr. sc. Tome Antičić, ravnatelj Instituta „Ruder Bošković“.

Istaknuta je važnost promjene načina razmišljanja te stvaranja klime koja pogoduje inovacijama i poduzetničkim projektima.

Konferencija je okupila više od 350 uzvanika – predstavnika znanstvenih instituta, visokih učilišta, poslovnog sektora, kao i sudionika na projektima dosadašnjih okvirnih programa Europske unije za istraživanje i inovacije.

suočavanja

Osluškivati tržište, ali

Izazovi upisne politike

U siječnju su u Ministarstvu znanosti, obrazovanja i sporta predstavljene *Preporuke Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje za obrazovnu upisnu politiku i politiku stipendiranja*. Predstavljen je pregled deficitarnih i suficitarnih zanimanja, a objavljene su i preporuke za smanjivanje odnosno povećanje upisnih kvota u srednjim školama i na visokim učilištima.

Prema analizi Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje, u Hrvatskoj su najdeficitarnija zanimanja u području medicine, matematike, elektrotehnike, strojarstva i računarstva, anglistike i germanistike, dok je u najvećem broju županija identificiran prevelik broj mladih s kvalifikacijama iz područja ekonomije i prava.

Kako je istaknuto, Hrvatska, želi li biti konkurentna na europskim tržištima rada i kako bi se riješilo goruće pitanje rasta nezaposlenosti među mladima, mora uskladiti obrazovanje s realnim potrebama tržišta rada, obrazovne ponude se trebaju usmjeriti prema rastućim sektorima, a upisne kvote i stipendiranje učenika i studenata podrediti trendovima.

Ministarstvo sveučilištima: uzmite u obzir preporuke!

Iako odluku o upisnim kvotama donose sama visoka učilišta, Ministarstvo je snažno preporučilo visokim učilištima da pri donošenju odluka o upisnim kvotama uzimaju u obzir preporuke HZZ-a. Ministar Jovanović najavio je kako će Ministarstvo utjecati na strukturu visokoobrazovnih kvalifikacija, primjerice dodjeljivanjem stipendija za deficitarna zanimanja te povećanjem bonusa na ugovorena sredstva financiranja sveučilišta u slučaju da ona povećaju kvote u programima za deficitarna zanimanja i slično.

Budući da se radi o temi koja se direktno tiče politike fakulteta i sveučilišta, za komentar smo zamolili rektora, kao i dekane nekoliko fakulteta, koji su u izvještaju HZZ-a istaknuli kao oni koji obrazuju deficitarni, odnosno suficitarni kadar. Naše smo sugovornike, između ostalog, pitali: Kako ocjenjuju metodologiju procjenjivanja potreba i sadržaj Preporuke? U kojoj mjeri smatraju da se upisna politika mora rukovoditi sagledivim potrebama tržišta, a u kojoj mjeri općim i nacionalnim interesima? Jesu li i što na ovom planu poduzimali u tekućoj akademskoj godini? Koja je njihova ocjena glavnih uzroka neusklađenosti tržišta obrazovanja i tržišta rada, te koje bi mjere sami predložili?

UNIV.

JOZO ČIZMIĆ, PRAVO: U krizi su sve struke suficitarne!

U uvjetima opće nezaposlenosti depasirano je ocjenjivati i dokazivati koje su profesije više nezaposlene od drugih. Jer, trenutno u svakoj od visokoškolskih profesija ima previše nezaposlenih.

Primjerice, navodi se kako „postoji određeni broj polja u kojima već godina postoji manjak“ pa se spominje nedostatak stručnjaka iz „temeljnih medicinskih znanosti“, odnosno kako „u izrazitoj mjeri nedostaje elektrotehničara, strojara...“, pa bi logično bilo za očekivati da pripadnika tih profesija nema među nezaposlenima!

Paušalne i neargumentirane procjene

Prema podacima HZZ-a od 7. veljače 2014. u Splitu je prijavljeno 33 nezaposlenih liječnika, a u Splitsko-dalmatinskoj županiji njih čak 60! Odnosno, u Splitu je prijavljeno 90 nezaposlenih inženjera elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje, a u Splitsko-dalmatin-

ske županiji njih 149!?

Mislim da je jasno da vlada opća nezaposlenost i nemogućnost zapošljavanja, a ne samo za pravnike i ekonomiste i da su trenutno i u dogledno vrijeme sve struke suficitarne, pa bi na svim studijima trebalo smanjiti upisne kvote. S aspekta pravnčkog obrazovanja, navedene procjene držimo paušalnim i neargumentiranim.

Čak i tendencioznim. Jer kako objasniti činjenicu da se u tekstu navodi kako je „u visokom obrazovanju u mnogim županijama identificiran prevelik broj mladih s kvalifikacijama iz polja ekonomije i prava“, a da se istovremeno ne navede kako je „identificirano“ da se najviše traže i najbrže zapošljavaju upravo pravnici i ekonomisti?!

Više smo puta ukazivali na ovaj problem, ali je pristup kod izrade navedenih „procjena potreba“ ostao isti pa na takve procjene ne obraćamo preveliku pozornost. Na svu sreću nji-

ma se ne rukovode ni potencijalni studenti pa svake godine imamo dovoljnu popunjenost upisnih kvota. Nerealno je očekivati da se studenti kod odabira zanimanja identificiraju i svoju karijeru gledaju kroz prizmu pravnika koji se nalaze u evidenciji Hrvatskog zavoda za zapošljavanje.

Vjerojatnije je da će svoju karijeru gledati kroz činjenicu da su predsjednik RH, premijer i predsjednik Hrvatskog sabora redom pravnici, a to su bili i njihovi prethodnici.

Vjerojatno se rukovode činjenicom da se radi o cijenoj profesiji, čiji pripadnici uživaju veliki ugled i zavidan status u svakoj državi. Usto, pravnčka profesija pruža i široku mogućnost samozapošljavanja (primjerice, u odvjetništvu).

Prema našim procjenama i predviđanjima pravna struka, će i nadalje zadržati primat kod zapošljavanja. Oporavkom gospodarstva i osnivanjem novih gospodarskih subjekata

na tržištu rada opet će se ponajviše tražiti pravnici.

Opći i nacionalni interesi kao kriteriji upisa

Analize koje su nam bile dostupne ukazuju na činjenicu da je državna i javna uprava „stara“ i da ima (pre)veliki broj službenika sa srednjom stručnom spremom ili neodgovarajućom spremom. Profesionalna i stručna javna i državna uprava nužno treba stručnjake koji su sposobni i kvalificirani voditi upravne postupke, a to su - pravnici. Pa i u upravnim tijelima EU iznimno su traženi pravnicilingvisti. Dakle, mišljenja smo da pravnike ni u kojem slučaju ne bismo mogli smatrati suficitarnom profesijom, a pogotovo ne (uz ekonomiste) najsufticitarnijom.

Humanistički i društveni studiji, pa time i pravni studiji, su studiji od nacionalnog značaja. Stoga se upisna politika na tim studijima mora ponajviše i prvenstveno rukovoditi općim i nacionalnim inte-

SRĐAN PODRUG, FESB: Iako deficitarni, smanjili smo upisne kvote

Smatram da se, a posebno s obzirom na trenutnu ekonomsku situaciju u Republici Hrvatskoj, upisna politika prvenstveno treba rukovoditi sagledivim potrebama tržišta rada i da je na društveno odgovornim sveučilištima i fakultetima obveza uvažavanja danih preporuka, u skladu s nužnom nacionalnom strategijom razvoja. Prema analizi Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje, u Hrvatskoj kao najdeficitarnija zanimanja su navedena i ona u području elektrotehnike, strojarstva i računarstva. Krajnji cilj bi trebao biti povećanje broja motiviranih i kvalitetnih studenata sa završenim studijima u navedenim deficitarnim područjima. Premda su u izrazitoj mjeri prepoznate potrebe u poljima u kojima studente obrazuje FESB mi za sljedeću godinu nismo predviđali povećanje, nego dapače smanjenje naše upisne kvote.

Prilagoditi politiku zapošljavanja

Kvotu smo smanjili prvenstveno zbog naše težnje za povećanjem kvalitete obrazovnog procesa, koja se ne postiže napuhavanjem upisnih kvota, u svrhu izobrazbe što kvalitetnijih stručnjaka u području tehničkih znanosti koji će svojim znanjima i vještinama biti pokretač razvoja gospodarstva naše zemlje.

Uz naš kontinuirani rad na povećanju

kvalitete obrazovnog procesa na Fakultetu nužno je podizanje kvalitete na prethodnim razinama obrazovanja, te stipendiranje studenata koji studiraju u deficitarnim poljima.

Splitsko sveučilište je novim Pravilnikom o stipendiranju krenulo tim putem, ali te aktivnosti trebaju biti izraženije i snažnije propagirane prema maturantima. Osim toga, potrebno je i značajnije preuzimanje inicijative ministarstava i sveučilišta u prilagodavanju politike zapošljavanja na način da se steknu kadrovski preduvjeti za obrazovanje dovoljnog broja stručnjaka u traženim područjima.

Već godinama je moguće zaposliti mlade ljude na fakultetu jedino ukoliko netko od djelatnika ode u mirovinu. Ako se ne definiraju modeli, koji će uzimati u obzir i ove preporuke, neizbježno će doći do urušavanja sustava.

DRAGAN TADIĆ, FESB: Imati u vidu

Svaka upisna kvota na bilo koji od studija, odnosno fakulteta našeg Sveučilišta treba se temeljiti na strategiji razvoja sveukupnog društva, odnosno naše države. Ta strategija daleko je važnija od trenutnih prilika u kojima se nalazimo. Temeljiti upisne kvote samo na osnovu momentalnih tržišnih zakonitosti bilo bi pogrešno, a ne uvažavajući i nacionalni moment, tj. nacionalne potrebe kako za raznolikošću zanimanja, tako i za potrebama tržišne ekonomije. Upravo bazirano na tim premisama mi smo već prije dvije godine na našem fakultetu povisili upisne kvote studenata na studij Medicine, Dentalne medicine i Farmacije. Zasigurno bi potrebe bile još veće, a i potražnja je velika, međutim, prostorni kapaciteti, ali ne toliko prostorni koliko kadrovski potencijal u našoj sredini i na našem fakultetu, trebao bi biti bolje praćeni od strane Ministarstva znanosti. To znači da s praktično minimalnim brojem znanstveno-nastavnih zvanja na našem fakultetu u usporedbi s drugim sveučilišnim sredinama mi upisujemo jednak, ako ne i veći broj studenata. Na primjer, na našem fakultetu imamo 55 kolega,

i planirati strategiju

resima (svakako ne isključivo). Za razliku od, primjerice, tehničkih studija gdje bi se upisnu politiku moralo kreirati ponajviše prema sagledivim potrebama tržišta. Naše Fakultetsko vijeće donijelo je odluku da će u naredne tri godine smanjiti upisne kvote za izvanredne studente na svim studijskim programima za 25%. U protekle dvije godine u nekoliko smo navrata raspravljali

i očitivali se o sličnim preporukama HZZ-a i ministarstava, ali se očito naša argumentacija nije razmatrala ni uvažavala pa mislimo da bi daljnja rasprava i prijedlozi bili jednako tretirani i time suvišni.

Što se tiče neusklađenosti tržišta obrazovanja i tržišta rada, u tu jednadžbu treba ubaciti treću nepoznanicu – ekonomsku politiku, a posebno fiskalnu politiku.

IVAN PAVIĆ, rektor: Hrvatsko tržište rada kao dio EU tržišta

Upisna politika javnih visokih učilišta apsolutno treba osluškivati potrebe tržišta rada. Javna visoka učilišta se financiraju iz proračuna, pa sa stajališta javnog interesa postoji velika obveza visokih učilišta da upisne kvote podrede potrebama tržišta rada. Jednako tako visoka učilišta su u obvezi upisnu politiku i upisne kvote usklađivati s općim i nacionalnim interesima. Potonje znači obvezu visokih učilišta da, neovisno o sagledivim potrebama tržišta rada, obrazuju i za zanimanja koja trenutno ne kotiraju osobito na tržištu rada, kao, primjerice, neka zanimanja iz područja kulture, umjetnosti ili nacionalnih tema.

Međutim, koliko god postoje više ili manje jasne preporuke u pogledu upisne politike, držim da je po-

trebno sve promatrati u kontekstu dviju prilično važnih okolnosti. U prvom redu nužno je imati u vidu činjenicu da je hrvatsko gospodarstvo u krizi i da su potrebe na tržištu rada u velikoj mjeri određene tom okolnošću.

Europska perspektiva Hrvatske

Želim kazati da bi se potrebe na tržištu rada već za dvije ili tri godine mogle manifestirati na posve drugačiji način, pa bi se moglo dogoditi da nam nedostaje stručnjaka u područjima koja danas nisu uopće atraktivna zbog krize koju u većoj mjeri proživljavaju neki gospodarski sektori, poput građevinarstva ili industrije građevinskog materijala. Kontekst unutar kojega također treba sagledavati upisnu politiku i upisne kvote je europska perspektiva Hrvatske. Tržište rada

EU je jedinstveno tržište, što znači da je već u bliskoj budućnosti realno očekivati veću pokretljivost radne snage u oba smjera. To znači da će neki iz Hrvatske tražiti radno mjesto u drugim članicama EU, jednako kao što će neki iz drugih članica EU tražiti radno mjesto na hrvatskom tržištu rada. U ovome smislu

proizlazi da bi EU trebala voditi jedinstvenu upisnu politiku, što nije, barem u ovom trenutku, realno. Upravo iz potonjeg razloga držim da bi nacionalno tržište rada trebalo biti osnovni regulator, ali uz sva uvažavanja ostalih okolnosti koja bi mogla biti korektivnog karaktera.

LJUTIĆ, MEFST: u razvojne potrebe

odnosno 'fultajmera', za razliku od zagrebačkog Medicinskog fakulteta gdje ih je deset puta više.

Spretno odgovoriti na potrebe društva

Dakle, potencijal našeg sveučilišta jest velik, možemo i dalje povisivati upisne kvote, ali ako ne budemo prepoznati u financijskom pogledu i u pogledu novih radnih mjesta od Ministarstva, nećemo moći odgovoriti na potrebe društva. Današnja situacija, imajući na umu zatvaranje brojnih poduzeća, dakako da se prezentira smanjenom potrebom za ekonomistima i pravnicima što ne mora značiti da je to zaista tako. Što će se dogoditi ako danas upiše-
mo znatno manji broj stude-

nata na te fakultete kad su tra, što se svi toplo nadamo, bude jedan zamašnjak razvoja investicija i svekolikog napretka naše sredine, gdje ćemo naći te kadrove? Naša država investira u sveučilišnu zajednicu, i u svakog od naših studenata država je itekako investirala. Ali kad ti naši mladi ljudi završe fakultete, oni se nemaju gdje zaposliti i odlaze izvan granica domovine. To je jedan naš zaista vrlo kvalitetan proizvod koji nalazi svoje mjesto u europskoj zajednici, a naša država od toga nema ništa, samo gubi i to je jedan od načina kako bi se trebalo i moglo valorizirati u budućnosti, što napraviti i kojim putem krenuti u smislu upisnih kvota, troškova vezanih za studiranje, itd.

ŽELJKO GARAČA, EFST: Za nezaposlenost odgovorne gospodarske, a ne upisne politike

Nesporno je da se upisna politika mora voditi sagledivim potrebama tržišta rada te istovremeno općim i nacionalnim interesima posebice kada je u pitanju javno visoko obrazovanje. Ta dva pristupa moraju biti usklađena i o tome trebaju voditi računa s jedne strane sveučilišta i politika, ali i mladi s druge strane. Problemi nastaju pri različitom sagledavanju budućih potreba, zadovoljavanju interesa te preuzimanju odgovornosti.

Potrebe tržišta rada ili gatanje?

Određivanje potreba tržišta rada za razdoblje od 5 i više godina je izuzetno teško, a u situaciji nepostojanja općedruštvene strategije razvoja i posebice strategije razvoja gospodarstva to je naprosto gatanje. Određivanje budućih potreba tržišta rada na temelju trenutne situacije je samo po sebi pogrešno zbog dugog obrazovnog ciklusa i naglašene dinamike gospodarskih kretanja. To je posebice pogrešno u vremenu duboke ekonomske krize, a ne manje pogrešno u vremenu konjunktura. Niz je primjera pogrešne upisne politike u vremenu prije aktualne krize koja se temeljila na aktualnoj konjunkturi nekih zanimanja, a čije loše učinke vidimo danas.

Veći dio odgovornosti za svoju profesionalnu budućnost moraju imati sami studenti, a oni u većini nisu ira-

cionalni što pokazuje i promjena interesa za pojedine profile diplomiranih ekonomista, a što je uvjetovano stanjem i perspektivama gospodarstva. Preuzimanjem odgovornosti za poticanje mladih da upisuju pojedine studijske programe politika bi trebala preuzeti i odgovornost za njihovo buduće zapošljavanje, a to nije realno.

Problematika upisnih kvota je svake godine tema o kojoj se raspravlja na Fakultetu, a sve odluke donosi Fakultetsko vijeće, pa je tako bilo i ove akademske godine. Nakon što su za 2013./2014. akademsku godinu upisne kvote smanjene za oko 25%, ali ne zbog potreba tržišta rada već potrebe podizanja kvalitete studiranja, odlučeno je da se za akademsku 2014./2015. godinu ne smanjuju upisne kvote već da se podigne zahtijevana razina ispita državne mature s razine B na razinu A, s ciljem podizanja ulazne, a onda posljedično i izlazne kvalitete. Podizanje kvalitete je čvrsto opredjeljenje Fakul-

teta te se to nastoji ostvariti i smanjenjem broja aktivnih studenata što se postupno dešava već nekoliko godina.

Niže razine obrazovanja pravi problem

Mislim da je problem zapošljavanja diplomiranih ekonomista prenaplašen i popraćen pogrešnim zaključcima. Naime, prema podacima HZZ-a starim oko mjesec dana, objavljenim i u medijima, diplomirani ekonomisti su treće traženo zanimanje prema broju ponuđenih radnih mjesta, odmah iza konobara, ujedno jedini visokoobrazovni profil među prvih 10 najtraženijih zanimanja. Što mislite tko je na 1. mjestu najtraženijih zanimanja? Ekonomisti. Među prvih deset najtraženijih su još komercijalisti i komercijalni službenici, a što su oni nego ekonomski profili.

Broj nezaposlenih diplomiranih ekonomista je oko 1% svih nezaposlenih (cca. 3500 prije par mjeseci kada je broj

nezaposlenih bio manji nego danas) te je to zapravo minoran problem u okviru općeg problema nezaposlenosti. Ukupni broj nezaposlenih diplomiranih ekonomista u Hrvatskoj je tek nešto veći od jedne generacije koja upisuje ekonomske fakultete. Pravi problemi nezaposlenosti su oni s nižim razinama obrazovanja. Brzina zapošljavanja je u direktnoj vezi s razinom obrazovanja te se prema analitičkim podacima HZZ-a najbrže zapošljavaju visokoobrazovani.

Broj novozaposlenih diplomiranih ekonomista je najveći među svim visokoobrazovanim profilima što je vidljivo iz podataka na kojima se temelji Preporuka HZZ-a. Iz istih podataka je ujedno vidljivo da je broj novoprijavljenih diplomiranih ekonomista na HZZ približno isti broju zaposlenih, 4530 prema 4315 u promatranom razdoblju. Mogu samo zaključiti da diplomirani ekonomisti nisu posebno suficijarni.

Na kraju, posebno me smeta zamjena teza da je visokoobrazovni sustav kriv za stanje nezaposlenosti. Mislim da za to nisu krive upisne politike već neuspješne ekonomske politike i problem se može riješiti samo gospodarskim rastom. Ako se taj rast dogodi za koju godinu, lako je moguće da će nedostajati diplomiranih ekonomista jer će se tada pokazati učinci smanjenja upisnih kvota danas.

znanost

Piše:

DRAGAN POLJAK

Ekonomija Europske unije (EU) ovisi o sigurnim, održivim i efikasnim izvorima energije. U tom smislu značajan dio istraživanja u EU tiče se razvoja okolišno prihvatljivih, pouzdanih i održivih tehnologija dobivanja energije. Fuzija je jedna od takvih tehnologija.

Realizacija termonuklearne fuzije zasniva se na konstrukciji međunarodnog termonuklearnog eksperimentalnog reaktora (eng. ITER - International Thermonuclear Experimental Reactor) smještenog na jugu Francuske u Cadaracheu, blizu Marseillesa.

Istraživačka grupa s FESB-a, dio Hrvatske fuzijske asocijacije (Croatian Research Unit – CRU) već se uključila u istraživanje na radnom paketu WP-CD *Code Development for Integrated Modeling* zajedno s kolegama s Instituta Rudera Boškovića (IRB). *Project Leader* ovog vrlo zahtjevnog radnog paketa je dr. Gloria Falchetto, CEA/IRFM (Le Commissariat à l'énergie atomique et aux énergies alternatives/Institut de Recherche sur la Fusion par confinement Magnétique), Cadarche, Francuska.

Računalni simulator procesa u reaktoru

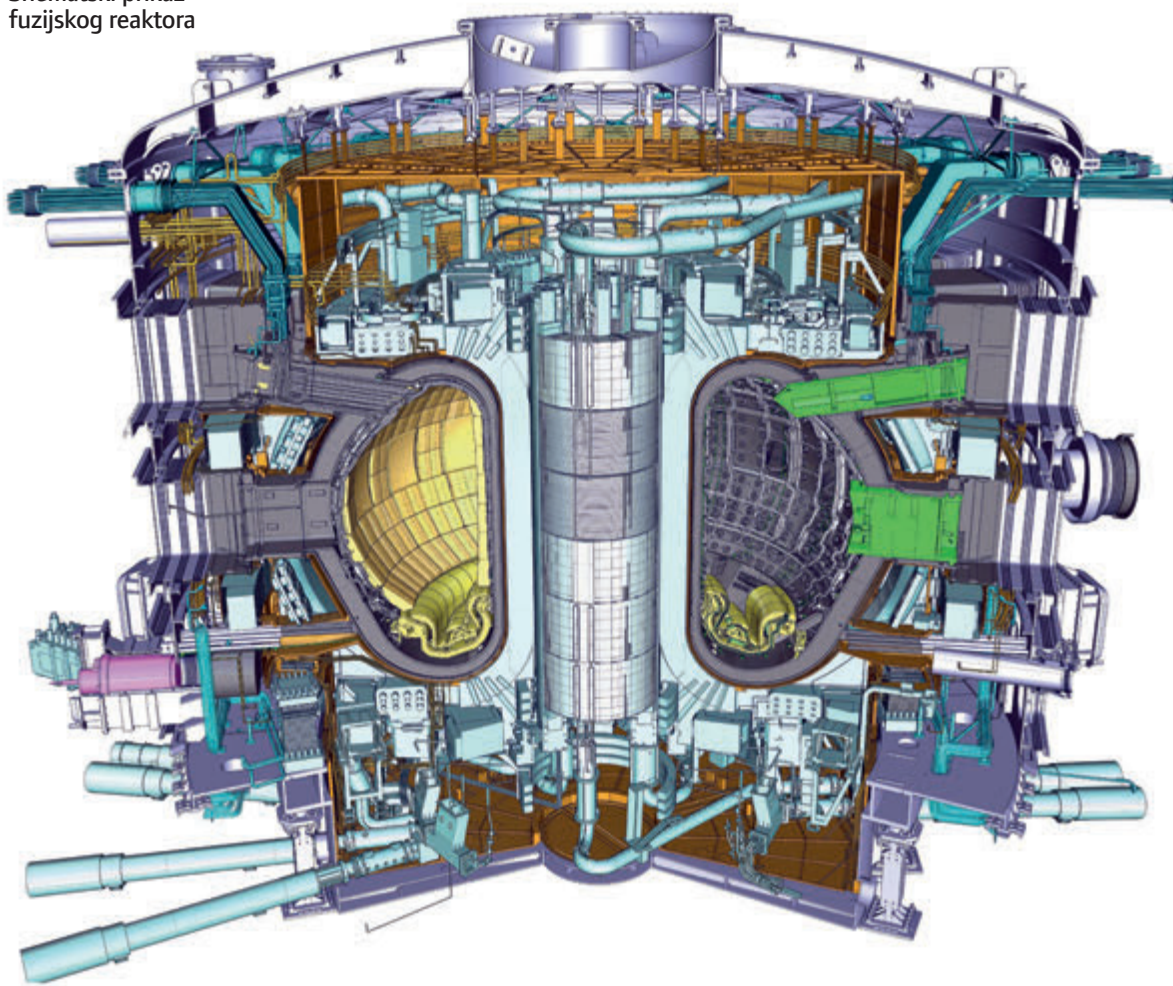
Osnovna svrha ovog radnog paketa je izrada računalnih simulacija koje će se testirati na postojećim strojevima, a koje će se u konačnici koristiti za predikcije ponašanja ITER-a i DEMO-a. Nadalje, uz razvoj odgovarajućih računalnih kodova očekuje se i uključivanje potpuno novih znanja, tzv. nove fizike u postojeće matematičke modele. U ovaj radni paket uključene su 24 istraživačke jedinice (Research Units), tako da istraživačka grupa s FESB-a surađuje s kolegama iz Francuske, Belgije, Italije, Švicarske, Njemačke, Češke, etc. Radni paket WP-CD, poput drugih radnih paketa koji se tiču razvoja ITER-a, ima jasne ciljeve i integrira se u okviru radnog plana s drugim radnim paketima u svrhu daljnjeg razvoja novih spoznaja o fizici plazme, razvoja novih specijaliziranih softvera kao i njihove eksploatacije u vidu modeliranja. Kroz ostvarivanje postavljenog radnog plana očekuje se i razvoj inovativnih fizikalnih modula.

Integrirano modeliranje goruće plazme je esencijalan korak u realizaciji ITER programa. Kao i u slučaju bilo kojeg drugog nuklearnog reaktora, postojanje pouzdanog računalnog simulatora za rad ITER-a je nužno, kako u pogledu sigurnosnih razloga vezanih za nuklearne procese, tako i za opti-

FESB-ovci na razvoju ITER-a

Integrirano modeliranje goruće plazme je esencijalan korak u realizaciji ITER programa, a istraživačka grupa s FESB-a u njega je uključena zajedno s kolegama iz Francuske, Belgije, Italije, Švicarske, Njemačke, Češke...

Shematski prikaz fuzijskog reaktora

mizaciju rada tako zahtjevnog i skupog uređaja. Pod simulatorom se smatra računalni program kojim se može predvidjeti evolucija procesa u tokamaku (vitalni dio ITER-a - ruski akronim za prstenastu komoru s magnetskim svicima) u realističnom scenariju.

Kontrola plazme ključni problem

Tokamak je fizikalni uređaj u kojem se održava plazma preko za-

vojnicama postavljenih u tzv. poloidalnoj i toroidalnoj ravnini. Plazma se ponaša poput vodiča koji se zagrijava strujom koja se inducira uslijed promjene magnetskog toka u zavojnicama. Tokamak, se u prvoj aproksimaciji, sasvim pojednostavljeno može razmatrati kao ogromni transformator kod kojeg se tok struje u jednoj zavojnici koristi za zagrijavanje druge zavojnice. Kako vodljivost plazme s tem-

peraturom raste, nužno je dodati druge izvore zagrijavanja kako bi se podržalo održanje plazme, bolje rečeno očuvanje energije u središtu plazme. Ovo se provodi primjenom RF antena pomoću kojih se održava vrlo visoka temperatura u središtu plazme, koja je nužna da bi se dobile fuzijske reakcije.

Kontrola plazme u tokamaku tako predstavlja jedno od ključnih pitanja u istraživanjima vezanim

za razvoj ITER-a.

Pošto ITER predstavlja nuklearni reaktor potpuno novog tipa, odgovarajući simulator će sadržavati sofisticirane fizikalne modele koji se nužno moraju eksperimentalno verificirati. Simulator je potrebno razviti po principu integriranja većeg broja sofisticiranih kodova razvijenih za analizu niza procesa u fizici plazme. Takva integracija postavlja posebne zahtjeve na dva nivoa; na fizikalnom nivou (kompatibilnost različitih modela u smislu stupnja aproksimacije u pojedinom modelu); na nivou numeričkih algoritama (efikasnost, preciznost, stabilnost, optimizacija, etc.)

Hrvatska fuzijska asocijacija u travnju u Dubrovniku

Nakon sudjelovanja u nekoliko videokonferencija istraživačka grupa s FESB-a uključila se u modeliranje ravnoteže plazme opisane složenim nelinearnim prostorno-vremenski ovisnim diferencijalnim jednadžbama magnetohidrodinamike čija se rješenja temelje na primjeni suvremenih sofisticiranih numeričkih metoda, poput posebno efikasnih varijanti metode konačnih elemenata i metode rubnih elemenata koja ova istraživačka grupa razvija već više od 20 godina za različite probleme u elektromagnetizmu. Novi programski moduli koji se planiraju razviti od 2014. do 2018. integrirat će se u postojeće modularno strukturirane programske sustave za analizu fuzijskih procesa. Naravno, verifikacija ovako složeno strukturiranih kodova nužno zahtijeva i usporedbu s eksperimentalnim rezultatima.

Svoje aktivnosti u okviru radnog paketa WP-CD istraživačka grupa s FESB-a i IRB-a izložit će na *European Workshop on Fusion* koji će se ove godine održati u Dubrovniku početkom travnja. Ovom prilikom prvi put će sustavno biti izloženi cjeloviti kapaciteti i kompetencije svih timova koji čine Hrvatsku fuzijsku asocijaciju.

Radionica namijenjena studentima strojarstva u okviru Mechanical Engineering for Catalogue održana je 5. veljače na FESB-u. Projekt ME4Catalogue provodi se u sklopu IV. komponente IPA programa „Daljnji razvoj i provedba Hrvatskog kvalifikacijskoga okvira (HKO)“. Prepoznat je kao iznimno važan projekt koji kao projektne partnere okuplja sve visokoobrazovne institucije iz područja strojarstva u Hrvatskoj. Najvažniji ishod ovog projekta bit će katalog kvalifikacija u polju strojarstva u Hrvatskoj, a jedan od ciljeva je kroz tražanje projekta educirati studente, nastavno osoblje i ši-

Radionice na FESB-u

Na FESB-u su organizirane radionice na temu kataloga kvalifikacija u polju strojarstva u Hrvatskoj, odnosno o mjerjenjima buke i vibracija

ru javnost o prednostima primjene HKO-a.

Cilj radionice bio je motiviranje studenta na aktivno sudjelovanje u sljedećim projektnim aktivnostima (npr. utjecaj na razvoj standarda kvalifikacija preko predstavnika studenata u Koordinacijskom odboru,

organiziranje i sudjelovanje na studentskom seminaru, tribini, sudjelovanje na međunarodnoj stručnoj konferenciji u okviru projekta, sudjelovanje na događanjima prezentiranja ciljeva, očekivanih i ostvarenih rezultata projekta, itd.) te kroz pozitivne primjere, prepoznati viziju i mogućnosti zajedničkog suradničkog načina rada, potaknuti participativnost te na primjeru radionice pokazati snagu zajedničkog promišljanja.

Definiranje kataloga kvalifikacija iznimno je važno kako za kvalitetu studija tako i za prepoznatljivost kvalifikacija na tržištu rada.

Dva tjedna kasnije, 18. veljače, u organizaciji National Instrumentsa na FESB-u je održana besplatna poludnevna radionica o mjerjenjima buke i vibracija uz odgovarajuće analize. Tijekom ovog događanja polaznici su doznali koje senzore odabrati, razmotriti probleme pri mjerenju i odabir odgovarajućih softverske i hardverske platforme. Uz to su mogli steći stvarno iskustvo hardverskog programiranja radeći na NI platformi za prikupljanje podataka. **V.M.**

Ovog proljeća Udruga bivših studenata FESB-a slavi svojih prvih 10 godina rada. Na inicijativu tadašnjeg dekana prof. Željka Domazeta i grupe kolega sa studija i sa samog fakulteta, u okviru proslave Dana FESB-a, održana je konstituirajuća Skupština, odabrano predsjedništvo Udruge i prvi predsjednik, gosp. Ivica Vrca, direktor HE Đale. Temeljna ideja Udruge bila je, i ostala do danas, da se po uzoru na poznata svjetska sveučilišta, bivši studenti FESB-a drže, izmjenjuju radna i ostala iskustva, populariziraju znanost, prije svega tehničke znanosti vezane uz matični fakultet, ali i znanost općenito, pomažu svom fakultetu te jedni drugima. U proteklih 10 godina broj članova narastao je s početnih 50-ak na današnjih preko 400. Valja očekivati da ovaj broj u budućnosti još raste, jer je bivših studenata FESB-a (s nekom od naših diploma) više od 6000.

Deset godina Udruge bivših studenata FESB-a

Planovi za idućih 10 godina uključuju osnivanje udruge sveučilišnog Alumnija, povezivanje s udrugama iz Hrvatske i svijeta, te osnivanje zaklade za pomoć studentima, nezaposlenim kolegama i samom fakultetu

Aktivnosti u koje se mogu uključiti svi članovi, ali i prijatelji Udruge i FESB-a su znanstveno-popularna predavanja, prije svega iz tehničkih znanosti, koja se održavaju na samom fakultetu

i na godišnjim skupštinama Udruge, "Znanstveni kafići" u kavani Luxor, jednom mjesечно, gdje su teme i stručne (20 godina interneta, solarni paneli, Vjetroelektrane...) i od općeg društvenog intere-

sa (Ribe Jadrana, Maslinovo ulje, Urbanizam grada Splita, Visoko školstvo itd.), koje vodi i organizira Marijana Puljak, bivša predsjednica Udruge.

Znanstvene, stručne, društvene i sportske aktivnosti

Organiziramo i posjete institucijama i tvrtkama naše domene rada kao npr. HE Kraljevac, HE Đale, HE Lešće, vjetropark Pometeno brdo, CERN u Genevi i dr., aktivno sudjelujemo na Festivalu znanosti, te organizaciji izložbi (Stara računalna-trajna izložba na FESB-u, izložba fotografija vjetropark „Jelinak“). Od ostalih aktiv-

nosti, tu su sportski susreti u centru „Pomak“ na Stinici, izleti u Hrvatskoj i u inozemstvu (Lika, Cetina, Zagreb, Njemačka, Švicarska, Albanija...), redoviti Božićni domjenici Udruge na FESB-u, te suradnja s Alumnijima udrugama našeg sveučilišta (EF, KTF...) i izvan njega. Budući da uvijek ima mjesta za više i bolje, pored nastavka dosadašnjih, planiramo i jače uključivanje mladih kolega u rad Udruge, jače povezivanje s gospodarstvom, jače povezivanje s sličnim udrugama Sveučilišta u Splitu, te osnivanje sveučilišnog Alumnija, povezivanje s udrugama iz Hr-

vatske i svijeta, te osnivanje zaklade za pomoć studentima, nezaposlenim kolegama i samom fakultetu.

Neke od skorih aktivnosti, ujedno i poziv da nam se pridružite su sportski susreti i druženje u centru „Pomak“ na Stinici (28. veljače), izlet u München s posjetom tvornicama BMW i MAN (1-4. svibnja), posjeta HE Zakućaci HE Kraljevac te izložbi slika o Cetini u povodu 100 godina HE Kraljevac (ožujak), Znanstveni kafići – Festival znanosti, te redovita godišnja Skupština za vrijeme Dana FESB-a (oko 1. lipnja).

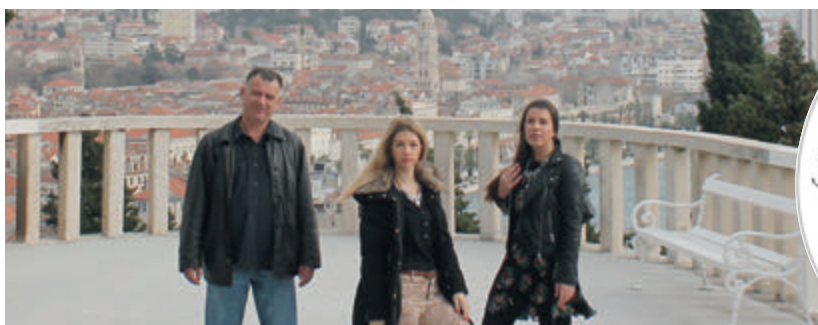
MAJA PEJKOVIĆ KAČANSKI

Alumni UMBRA Split kreće s radom

U srpnju 2013. godine održana je osnivačka skupština udruge bivših i sadašnjih studenata Sveučilišnog odjela za stručne studije u Splitu. Na osnivačkoj skupštini prihvaćen je statut te su izabrani predsjednik Robert Rubić, dopredsjednik Sandra Kovačić, tajnik Jelena Mikačić te Upravni odbor udruge (Tina Prelas, bivša Goreta, Stipan Žarko, Ivan Čuljak, Mirjana Žaper). «Udruga nosi naziv AlumniUMBRA Split te sa svojim potpunim djelovanjem započinjemo 4. ožujka ove godine. Osnovana je na inicijativu Odjela kao sastavni dio „Aktivskog plana Odjela za 2013. godinu“. A pri osnivanju veliku potporu nam je pružio predavač te pročelnik Sveučilišnog odjela za stručne studije Ado Matoković, dr.sc.», ističe tajnica udruge Jelena Mikačić.

Sam naziv AlumniUMBRA Split objašnjava razlog osnivanja udruge (lat. UMBRA - zaštita od sunca ili kiše, u ekonomiji umbrella organization, eng. odnosno krovna organizacija koja kontrolira i organizira aktivnosti drugih organizacija koje imaju zajednički interes). Kao svoj logo, udrugaje odabrala kišobran koji asocira na zaštitu i okupljanje, kako bivših, tako i sadašnjih studenata.

Prostorija udruge je smje-

Robert Rubić, Sandra Kovačić i Jelena Mikačić

S lijeva na desno: Petar Koštić, Antonija Knezović, Ivan Čuljak, Robert Rubić, Sandra Kovačić, Vedrana Vidić, Mirjana Žaper, Karolina Šarac-Muštra, Vicko Franić

štena na lokaciji Odjela za stručne studije. U okvirima radnog vremena svi članovi, ali i ostali zainteresirani mogu doći po određenu informaciju, savjet ali i uputiti konstruktivan prijedlog. Osim toga, svojim članovima udruga je stalno dostupna putem adrese alumni@oss.unist.hr, te web-stranice koja je u izradi.

Kako naglašava Sandra Ko-

vačić, dopredsjednica udruge, većina udruga koje djeluju pod nazivom Alumni okuplja isključivo bivše studente.

Povezivanje studenata i poslodavaca

«Specifičnost udruge je što uz bivše studente, okuplja i sadašnje studente Odjela koji uplatom godišnje članarine od 50 kuna stječu status člana.

Svjesni činjenice da zbog teške situacije u našoj županiji i 50 kuna može predstavljati „pravo bogatstvo“, nastojali smo situaciju sagledati s ekonomske strane i odmah omogućiti našim članovima dodanu vrijednost za novac. Udruga će svojim članovima nastojati omogućiti korištenje popusta pri plaćanju određenih usluga putem uspostavljanja surad-

nje s renomiranim agencijama za putovanja, fitness klubovima, školama stranih jezika, kinima i sl. Uštede u plaćanju tih usluga značajno će pridonijeti povećanju kvalitete života naših članova», smatra dopredsjednica Kovačić. Aktivnosti udruge trenutno su usmjerene na organiziranje korisnih predavanja za članove i studente te različitih radio-

nica. «S obzirom da studiranje na Odjelu zahtijeva i obveznu stručnu praksu, svojim članovima ćemo omogućiti lakše pronalaženje adekvatnih poslodavaca koji bi pružali takvu uslugu. Povezivanje studenata i poslodavaca ključni je cilj udruge, a prvi korak je upravo stručna praksa. Poslodavci bi surađivali sa studentima, a neke od njih i prepoznali kao svoje buduće zaposlenike».

Ideja je i da se unutar prostora Odjela članovima, sadašnjim studentima, omogućiti korištenje prostorije koja bi se koristila za timsko učenje i prenošenje znanja između samih studenata, o čemu je već postignut dogovor s pročelnikom Odjela. Drugi način prenošenja znanja je usmjeravanje studenata na korištenje konzultacija od strane njihovih predavača.

«Potrebno je promijeniti navike studenata i proširiti svijest o korištenju konzultacija, a ne svoje znanje potraživati i skupo plaćati putem instrukcija izvan Odjela. U skoroj budućnosti planiramo započeti radove na određenim projektima koji bi se dijelom ili u potpunosti financirali iz nepovratnih sredstava EU-a, najavljuje dopredsjednica udruge Sandra Kovačić.

V.M.

intervju

DOLORES BIOČINA-LUKENDA, PRODEK

Za vrhunsku dentalnu me

RAZGOVARALA:
PETRA BRAČKO

Prof. dr. sc. Dolores Biočina-Lukenda, specijalistica i primarius oralne patologije, prva je redovita profesorica Dentalne medicine našeg Sveučilišta. Od 2008. kada je sa Stomatološkog fakulteta u Zagrebu došla u Split, ključna je osoba studija Dentalne medicine, pa i formalno, kao prodekanica Medicinskog fakulteta za studij Dentalna medicina. Uže područje njenog znanstvenog interesa su oralne autoimune bolesti i oralne pretkancerozne lezije. Ustrojila je prvu Katedru na studiju - za oralnu medicinu i parodontologiju - čija je pročelnica. Autorica je 34 rada od kojih 20 u CC časopisima, 2 citira SCI Expanded, a 12 druge međunarodne indeksne publikacije. Recenzentica je u više međunarodnih znanstvenih časopisa. Podnijela je 51 kongresno priopćenje i sudjelovala u 7 znanstvenih projekata pri MZOS. Mentorica je jednog znanstvenog magisterija i šest doktorata. Hrvatska komora dentalne medicine odlikovala ju je Poveljom za izniman doprinos u organizaciji i unapređenju Studija dentalne medicine i za osobit doprinos razvoju i unapređenju dentalne medicine i javne specijalističko konziliarne zdravstvene djelatnosti u Dalmaciji i Splitsko dalmatinskoj županiji te za doprinos u radu HKDM. Sa prof. Dolores Biočina-Lukendom razgovaramo u povodu ovog priznanja i promocije 24 diplomanta dentalne medicine.

Postavljanje javnozdravstvenih ciljeva

Čeka li vaše netom promovirane studente posao i kakve su perspektive zapošljavanja stručnjaka koje obrazuju?

Ove godine diplomirala je i druga generacija studenata dentalne medicine na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Splitu. Naši se studenti educiraju prema programima koji su u skladu s Direktivom EZ-a, i Zakonom o reguliranim profesijama i priznavanju inozemnih stručnih kvalifikacija koji uređuje minimalne uvjete osposobljavanja u Republici Hrvatskoj za pristup i obavljanje svoje profesije, u ovom slučaju doktora dentalne medicine. Da bi diplomirali i dobili titulu doktora dentalne medicine, moraju usvojiti sva ona znanja, vještine i kompetencije predviđene Programom studija, a time određene i Direktivom EZ-a i našim Zakonom. Nakon završetka studija kompetentni su u svojoj profesiji i ravnopravno mogu konkurirati na radna mjesta u Hrvatskoj i ostalim članicama EU-a.

Split se kao turistička destinacija kroz dentalnu medicinu može uklopiti u zdravstveni turizam i na taj način naći dobar spoj akademskog obrazovanja, opće društvene i materijalne koristi. Da bi to bilo moguće, važno je imati vrhunsku dentalnu medicinu na državno-društvenoj razini, ne umanjujući privatni sektor

Ana Maria,
Lucia,
Dolores,
Marino

Kakva je javno-zdravstvena situacija i perspektive u području dentalne medicine u Dalmaciji?

S obzirom na dva studija dentalne medicine na Medicinskom fakultetu u Rijeci i Splitu, te Stomatološki fakultetu u Zagrebu kao krovnu akademsku instituciju u edukaciji budućih doktora dentalne medicine u našoj državi, svakako je važno strateško planiranje razvoja ljudskih potencijala. Ako pokušamo navedeno planiranje staviti pod okvir mreže javne zdravstvene službe za dentalnu medicinu Republike Hrvatske, vidimo da je nemoguće ozbiljno planirati bez vjerodostojnih epidemioloških podataka o oralnom zdravlju stanovnika. U Nacionalnoj strategiji zdravstva 2012.-2020. je jasno navedeno kako od 2000. godine ne postoje podaci na razini Republike Hrvatske o KEP indeksu, a da ne govorim o bilo kojem drugom podatku vezanom za epidemiologiju ostalih oralnih bolesti i oralnog zdravlja stanovnika u RH. Glavni izazovi razvoja i pravilnog ustroja dentalne me-

dicine su edukacija i prijenos znanja i iskustva o prevenciji bolesti kroz programe djelovanja. Pri tome treba voditi računa o ciljnim skupinama kao što su predškolska i školska djeca, adolescenti, odrasli i starije osobe, budući da sva navedena skupina ima svoje specifičnosti i zahtjeve kojima se treba prilagoditi. Na taj način omogućilo bi se rano otkrivanje različitih bolesti i njihovih komplikacija s ciljem osiguranja bolje kvalitete života pojedinca i produženja životne dobi. To su preventivne aktivnosti na razini primarne zdravstvene zaštite, prevencija i rano otkrivanje oralnog karcinoma, uključivanje u program prevencije HIV bolesti, programi zaštite oralnog zdravlja osoba s posebnim potrebama, prevencija orofacijalnih trauma djece, programi transplantacijske oralne medicine, programi dentalne medicine kod kroničnih sustavnih bolesti, programi gerontostomatologije. U svrhu očuvanja oralnog zdravlja i prevencije oralnih bolesti važno je postaviti pri-

oritetne ciljeve kao što su infrastruktura oralnog zdravlja, prevencija i edukacija, integracija oralnog i općeg zdravlja na svim nivoima, te podrška razvoju oralne epidemiologije. Ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju sustav javnog zdravstva trebao bi postati glavni nositelj preventivnih aktivnosti propisanih pravnom stečevinom EU u području zaštite oralnog zdravlja, kao i nositelj sustavnog provođenja pre-

ventivnih programa. Različiti oblici financiranja usluga u djelatnosti dentalne medicine u EU ovise najviše o ekonomskom stanju pojedine članice. Hrvatska Vlada će morati donijeti odluku za koliki opseg zaštite u dentalnoj medicini jamči i osigurava sredstva za njihovo kontinuirano provođenje, uz jasno određena prava, ali i obveze osiguravatelja, a koje usluge nemaju javno zdravstveno obilježje i prepuštaju se privatnom

S promocije od 10. veljače, 24 nova doktora dentalne medicine

tržištu i osobnom odabiru pojedinca.

Prelazak u Split

Koliko će dugo zdravstvene usluge u Hrvatskoj ostati jeftinije nego u Europi i možemo li računati na zdravstveni turizam?

Manji troškovi pružanja dentalnih usluga u Mađarskoj, Češkoj, a u zadnje vrijeme, Portugalu i Španjolskoj olakšali su razvoj "dentalnog turizma". Na jedinstvenom tržištu rada i kapitala u EU, Hrvatska bi mogla biti zanimljiva za poduzetnički ulog onih koji će znati prepoznati i iskoristiti atraktivnost Hrvatske kao turističke destinacije.

Stomatološka tradicija u Splitu seže, naravno, mnogo dalje u prošlost...

Studij Dentalne medicine na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Splitu dobio je dopuštenje pred 7 godina, 13. ožujka 2007. No već u 13. stoljeću imamo u Zadru i Dubrovniku početke zubozdravstvene zaštite. 1777. godine u Dubrovniku je otvorena prva ambulanta za javnu zubozdravstvenu zaštitu. U odnosu na sjeverni dio Hrvatske gdje razvoj dentalne medicine započinje krajem 18. i početkom 19. stoljeća, u Dalmaciji se dentalna medicna počela razvijati puno ranije. Razlog tomu je teritorijalna podjela naše domovine među Mlečanima, Francuzima, Austro-Ugarskom i Turskom. U Splitu je 1945. osnovana prva viša zubarska škola, koja je kao takva egzistirala do 1972. godine. Malo je poznato da je 1976. u Splitu bio otvoren i Poslijediplomski studij, na kojem su

“

Činjenica je i da niti jedan fakultet, sveučilište pa ni čitava akademska zajednica ne mogu biti svrha sami sebi, ako iz toga ne proizlazi dobrobit i za društvo i čovjeka kao pojedinca. Jačanjem akademske zajednice u regiji jača i ekonomski i gospodarski razvoj regije. U ovom slučaju podiže se i razina zdravstvene skrbi u području dentalne medicine

PERMANENCA ZA STUDIJ DENTALNE MEDICINE u Splitu i Dalmaciji

titulu magistra znanosti mogli dobiti doktori dentalne medicine. Na žalost, ovaj studij upisao je samo dvije generacije i ugasio se. Tek se 2007. godine započelo ozbiljno s razvojem akademske dentalne medicine u Splitu.

Kako se uopće dogodilo da ste se odlučili na važan korak prelaska u Split?

Prelazak sa Stomatološkog fakulteta u Zagrebu, na kojem sam radila četrnaest godina, na Studij dentalne medicine u Splitu za mene je bio veliki životni korak i još jest. Dva deset i tri godine od početka studija i kasnije rada na Stomatološkom fakultetu u Zagrebu i Kliničkom zavodu bolesti usta KBC-a Zagreb, godine su života u kojima sestvara i karijera i obitelj, godine emocija i neraskidivih prijateljstava sa studijom. Još 1985. kada sam, upisavši Stomatološki fakultet u Zagrebu shvatila da sam jedini student iz Dubrovnika, bilo mi je jasno da južni dio naše domovine treba poseban studij, a Sveučilište u Splitu je logičan izbor. Vizija da se dovede do kraja generaciju studenata punu entuzijazma, želju znanja, kroz znanje i vještine nastavnika ostvarila se prošle godine i bila je poseban osjećaj. Na kraju, iako ja jesam u Splitu, Stomatološki fakultet u Zagrebu nadalje i uvijek smatram svojom matičnim kućom, kojom je kroz diplomski dio, magistriraj znanosti, specijalizaciju i doktorat dala sve potrebno za ostvarenje takve vizije, i učinio me takvom kakva danas jesam.

Možete li usporediti dosege i sadašnje stanje na studiju Dentalne medicine u Splitu s onima u

Zagrebu i Rijeci?

Stomatološki fakultet u Zagrebu kao samostalan fakultet postoji sad već više od 50 godina, a studij Dentalne medicine na Medicinskom fakultetu u Rijeci osnovan je pred 40 godina. Isad kad se uspoređujemo kao studij koji postoji sedam godina sa studijima i fakultetima koji imaju iza sebe četrdeset, pedeset godina logično je da su problemi s kojima se susrećemo već davno zaboravljeni u Rijeci i Zagrebu. Ipak, u konačnici najvažniji je naš konačni proizvod, a to su doktori dentalne medicine koji svojim znanjem, stručnošću i kompetencijama udovoljavaju kriterijima kvalitete. Većina sad već bivših studenata našeg Studija, iz one prve generacije koja je upisala i diplomirala, odradila je staž i uspješno položila državni ispit. Meni osobno više znači od bilo koje diplome, povelje ili nagrade je kad vas nazove kolega, profesor iz Zagreba i čestita, jer je kod sebe na stažu imao bivše splitske studente, te kaže da mi zavidi, jer su pokazali znanje i zainteresiranost za struku. To mi je najveća nagrada i pohvala.

Studenti iz cijele Hrvatske

Imajući u vidu razlike u organizaciji nastave u odnosu na Zagreb i Rijeku, računate li na studente i iz drugih dijelova Hrvatske?

Prve tri generacije upisane na naš studij upisane su polaganjem prijemnog ispita na Medicinskom fakultetu u Splitu. Tada su većina naših bruoča, da ne kažem gotovo svi bili iz Dalmacije i to najviše iz Splita. Uvođenjem državne mature kao jedinog nači-

na upisa na željeni fakultet, to više i nije pravilo. Premda su i dalje većina naših studenata djeca iz Dalmacije, sada na našem studiju studiraju i oni koji su iz ostalih dijelova Hrvatske. Tako da imamo studenata iz Zagreba, Slavonije, Istre. Studiranje dentalne medicine u Splitu ima neke specifičnosti u odnosu na studij u Rijeci i fakultet u Zagrebu. Naravno, vodeći računa o samoj prirodi studija koja zahtijeva i neodstupanje od svojih zakonitosti. Nastava u Splitu je turnusnog, a ne kontinuiranog tipa kao u Zagrebu, ili turnusnog tipa u predkliničkom dijelu i kontinuiranog tipa u dijelu klinike, kako je organizirano u Rijeci.

Odgovara li turnusni režim zahtjevima studija Dentalne medicine?

Turnusni oblik nastave provodi se na cijelom Medicinskom fakultetu u Splitu, pa i na dentalnoj medicini. To konkretno znači da se kroz određeni broj tjedana, ovisno o ukupnoj satnici, sluša isključivo samo jedan kolegij, sva predavanja, seminari i vježbe i nakon toga se polaže ispit. Ipak, što se tiče čitave kliničke nastave, kao i one usko vezane za samu dentalnu medicinu i naše stručne predmete, mišljenja sam da turnusna nastava nije najbolje rješenje. Međutim, u ovom trenutku ona je nužna potreba kako bi se premostili svi aktualni nedostaci s kojima se susrećemo kao studij koji se još uvijek stvara i razvija. Ti su nedostaci nedovoljan broj vlastitog nastavnog kadra i izrazita ograničenost prostora u kojem se

odvija klinička nastava. Budući da smo studij na Medicinskom fakultetu, možda je kolegama medicinarima malo teže shvatljiva potreba kontinuirane nastave na dentalnoj medicini, budući da je sva nastava na medicini organizirana kroz turnuse. Dentalnu medicinu možemo smatrati vještinom koja u sebi nosi sve one zahtjeve fine manualne spretnosti koja se ne može steći, a da da se kontinuirano ne ponavlja u svakodnevnom kliničkom radu. Kako bi se izbjegle moguće gotovo sulude situacije, kao što je započinjanje turnusa više razine znanja i vještine (endodoncija, parodontologija) bez znanja i vještina iz turnusa nižih znanja i vještina (restaurativne dentalne medicine), ili pak započinjanje fiksne protetike bez mobilne protetike, kao prodekanica za dentalnu medicinu morala sam strogo definirati pravila upisa pojedinih kolegija, čime se poštuje slijed upisa i slušanja kolegija, gdje je jedan preduvjet drugom, karijesologija, restaurativna dentalna medicina, endodoncija, parodontologija, mobilna protetika pa fiksna protetika itd. Svi naši klinički predmeti zapravo se započinju slušati i vježbati na trećoj godini studija i slijede vertikalizaciju do šeste godine, kad na ispitu studenti moraju pokazati sve stečeno znanje od treće do šeste godine, bez obzira što su te predmete već segmentalno položili na prethodnim godinama studija. Na ovaj način studenti su prisiljeni kontinuirano učiti i polagati ispite, a stečena znanja povezivati i je razlika prema medicini i ne

postoji mobilna protetika ili parodontologija treće, četvrte, pete ili šeste godine. Ti su predmeti cjelina i moraju se povezivati i stečena znanja znati primjeniti već izlaskom sa studija s diplomom u ruci.

Uskoro kraj stažiranja

Koja će generacija studenata biti oslobođena pripravničkog staža?

Studenti koji su diplomirali u srpnju 2012. godine odradili su svoj pripravnički staž i uspješno položili državni ispit. Generacija studenata diplomiranih u srpnju 2013. godine, dakle nakon ulaska Hrvatske u EU tek započinje svoj staž. Pripravnički staž koji će odraditi, odradit će prema novom Pravilniku Ministarstva zdravlja. Staž traje sve skupa pet mjeseci (2 mjeseca specijalističkog dijela i 3 mjeseca primarne zdravstvene zaštite), te će položiti državni ispit koji će se temeljiti samo na zakonima RH, bez polaganja stručnih ispita. Ovo je prijelazno razdoblje, budući da svi državljani čije su zemlje članice EGP (europskog gospodarskog područja), mogu ravnopravno konkurirati na radna mjesta u RH, bez obveze polaganja pripravničkog staža ako imaju licenciju iz zemlje članice EU-a iz koje dolaze. Na ovaj se način naši doktori dentalne medicine stavlja u neravnopravan položaj budući da su dužni odraditi pripravnički staž i položiti državni ispit. Tek nakon toga moći će dobiti licenciju Hrvatske komore dentalne medicine i biti konkurentni na tržištu rada. Također i generacija koja će diplomirati u srpnju 2014. morat će odraditi navedeni pripravnički staž, položiti državni ispit i tek nakon toga dobiti licenciju.

Generacija studenata koja je upisala studij akademske godine 2010./2011. studira prema novom studijskom programu koji je usklađen s Direktivom EZZ 2005/36. To je novi studijski program koji traje šest godina, ima 360 ECTS bodova i puno više sati kliničke nastave. Ukupno ima nešto više od 5500 sati, a šesta godina studija se prije svega bazira na kliničkoj nastavi. Oni neće morati obavljati pripravnički staž niti polagati državni ispit. Njihov staž u sebi integrira 500 sati kliničke prakse. Naravno da to nije jedina klinička praksa tijekom studija budući da studenti kliničke vježbe, odnosno rad na pacijentu započinju već s trećom godinom studija.

Koji su preduvjeti za uspješan razvoj kliničke dentalne medicine?

Bez dobre nastavne kliničke baze naš program postaje neostvariv. Prostor kao nastavna baza za kliničku nastavu je bio definiran, sredstva neophodna za adaptaciju i rekonstrukciju osigurana, i Stomatološka poliklinika Split je i sad jedina i osnovna nastavna baza za naš studij. Prostorni uvjeti su ograničeni, ali uz izuzetan trud i napor nastav-

nika našeg Studija nastava za studente se odvija prema planu. Još 2008. izabrani su novi mladi kadrovi, njih dvanaest, kao najbolji od najboljih studenata diplomiranih na Zagrebačkom fakultetu. Upućeni su na specijalizacije i upisali doktorski studij. Sada, 6 godina nakon, imamo dvanaest specijalista od kojih su većina i doktorirali i stekli sve uvjete za izbor u znanstveno-nastavna zvanja. Činjenica je da su ti mladi stručnjaci prema prethodnim dogovorima i planovima na temelju kojih je i studij Dentalne medicine dobio dopusnicu trebali biti integrirani u samu nastavnu bazu, dakle navedenu kliničku ustanovu. Ali eto, apsurdni se događaju pa se pomiješaju i stavovi i pozicije u vremenu i prostoru, zaboravi se na neke prethodne planove, te dobijete dvanaest specijalista s doktoratom od kojih su se neki educirali i u inozemstvu. Osnovna zadaća tih mladih stručnjaka ne bi trebala biti isključivo edukacija studenata, već i pružanje vrhunске i kvalitetne usluge dentalne medicine stanovništvu Dalmacije.

Na kraju, koje su perspektive razvoja dentalne medicine u Dalmaciji?

Činjenica je da niti jedan fakultet, sveučilište pa ni čitava akademska zajednica ne mogu biti svrha sami sebi, ako iz toga ne proizlazi dobrobit i za društvo i čovjeka kao pojedinca. Jačanjem akademske zajednice u regiji jača i ekonomski i gospodarski razvoj regije. U ovom slučaju podiže se i nivo zdravstvene skrbi u području dentalne medicine. Ministarstvo zdravlja prepoznalo je kvalitetu u ovom segmentu zdravstvene zaštite s razvojem znanstvenonastavnog kadra našeg Studija te još pred dvije godine predložilo i mogućnost specijalističkog usavršavanja ovdje u Splitu. Ali i tu se nameću pitanja prostornog problema, odnosno problema nastavne baze i opet ponavlja pitanje zašto na specijalizaciju potrošiti 3 ili 4 godine u Zagrebu ako su stvoreni uvjeti za ovaj vid edukacije u Splitu.

Temeljna zadaća dentalne medicine je baviti se zdravljem ljudi. Trendovi u svijetu, a i u nas su takvi da ta struka može biti i komercijalna i profitabilna. Split kao turistička destinacija se kroz dentalnu medicinu može uklopiti u zdravstveni turizam i na taj način naći dobar spoj akademskog obrazovanja, opće društvene i materijalne koristi. Da bi to bilo moguće, važno je imati vrhunsku dentalnu medicinu na državno – društvenoj razini ne umanjujući privatni sektor. Na taj način povjerenje potencijalnih korisnika zdravstvenog turizma u dentalnu medicinu u Splitu postaje ključni čimbenik. Vjerujem da će prethodno navedene činjenice biti prepoznate, te da će i akademska i lokalna zajednica naći načine u njihovu rješavanju.

srednje škole

Splitski srednjoškolci u l

Strasbourg je neprocjenjivo iskustvo koje je, kako su svjedočili učenici, promijenilo njihove životne prioritete i omogućilo im sklapanje novih prijateljstava, a nastavnicima otvorilo nove mogućnosti suradnji sa školama i kolegama iz ostalih europskih zemalja sudionica

PIŠE: MATE TERZE

Dalmatinski pobjednici Euroscola natjecanja, metkovski i splitski srednjoškolci, osvojili su nagradno putovanje u Strasbourg koje su i ostvarili tijekom siječnja.

Euroscola je redoviti godišnji program Europskog parlamenta koji je započeo još 1989., a u sklopu kojeg učenici srednjih škola iz država članica na praktičan način uče o europskim pitanjima. Učenici predstavljaju svoje škole na natjecanju u vlastitoj zemlji, a oni najuspješniji na nacionalnim natjecanjima odlaze u Strasbourg i na jedan dan "postaju zastupnici" u Europskom parlamentu. U dvorani za plenarne sjednice Europskog parlamenta u Strasbourgju sudjeluju u simulaciji parlamentarnih debata i glasaju o odlukama koje se odnose na aktualna pitanja iz europske prakse, komunicirajući pritom na jednom od tri radna jezika Europske unije - engleskom, francuskom ili njemačkom.

Dodatna vrijednost Euroscola programa jest razmjena iskustava i prijateljstva koja nastaju među srednjoškolcima iz svih država Unije, dok profesori koji učeničke prate imaju priliku upoznati svoje profesorske kolege iz drugih zemalja i razmijeniti iskustva iz prakse. Ove godine, kroz program će proći oko 10 tisuća učenika. Svi detalji o programu Euroscola mogu se pronaći na ep-site. eu/euroscola.

Hrvatsko uključanje u Euroscolu

Kako je Republika Hrvatska postala 28. država članica Europske unije, od 2013. u redovnom godišnjem programu Euroscola sudjeluju i hrvatski srednjoškolci, a provodi ga *Ured za informiranje u Republici Hrvatskoj Europskog parlamenta*. Na poziv Ureda, za prvo međuzupanijsko natjecanje ovog programa prijavilo se 14 srednjih škola iz Splitsko-dalmatinske i Dubrovačko-neretvanske županije, a prvih pet škola dobilo je priliku putovati u Strasbourg. Pobjednici prvog Euroscola natjecanja, koje se održalo u listopadu 2013. u Splitu, bili su učenici Gimnazije Metković, a od drugog do petog mjesta rasporedile su se splitske škole: IV. gimnazija Marko Marulić, Ekonomsko-birotehnika škola, III. gimnazija i Privatna gimnazija „Leonardo da Vinci“. Učenici su

odgovarali na pitanja stručnog žirija i međusobno se sučeljavali po skupinama na 8 zadanih tema:

- Zaštita okoliša
- Ekonomska i bankarska kriza u Europskoj uniji
- Europska unija - je li vrijeme za promjene?
- 2013. - europska godina građana
- Volontiranje u Europskoj uniji
- Što Europska unija pruža mladima?
- Izbori za Europski parlament 2014. godine
- Zaštita potrošača

Veliki uspjeh strukovne škole

Prof. Suzana Kačić-Bartulović, mentorica tima Ekonomsko-birotehnika škole Split, prenijela je svoja iskustva nakon povratka iz Strasbourgja:

«Naš parlamentarni program održao se 30. siječnja. U prvom dijelu, sve škole sudionice, predstavnice 20 zemalja članica Europske unije, imale su priliku predstaviti se. Prema zadanom rasporedu, u 6 zadanih minuta, predstavnici naše delegacije, Dora Stjepić i Ivan Rubić upoznali su svoje vršnjake sa školom, moram naglasiti, jedinom strukovnom školom koja je među pobjednicima međuzupanijskog natjecanja i koja se može pohvaliti stoljetnom tradicijom jer uskoro obilježavamo 110 godina od osnutka. Predstavili su i bogatu prošlost, kulturnu tradiciju i ljepote Splita i Dalmacije, splitski Kampus i naše sjajne umjetničke i sportske uspjehe. Uspjeli su domaćine Francuze nasmijati podsjećajući ih na rukometnu virtuoznost Ivana Balića, a najveći pljesak dobili su kad je Ivan šarmantno pokazao novopečeno znanje u nošenju francuske kape i završnoj odjavi na francuskom jeziku.

U drugom dijelu programa, učenici su podijeljeni u šest debatnih skupina s četiri učenika iz svake zemlje sudionice. Debatirali su o zaštiti okoliša, slobodi informiranja, zapošljavanju mladih, budućnosti Europe, o 2014. kao godini europskih izbora i godini u kojoj će se pokušati osvijestiti problem i zaustaviti bacanje hrane. Na kraju, svaka skupina je iznijela svoje zaključke pred svim „zastupnicima“ i pristupilo se glasovanju. Odlično pripremljeni, svi su aktivno sudjelovali i u kvizu EURO game.

Europskom parlamentu

I profesori mentori sudjelovali su na tzv. Okruglom stolu gdje smo raspravljali o školskim sustavima, programima i kako se nositi s euroskepticizmom. Naša delegacija je predložila modul u sklopu Građanskog odgoja o prednostima i mogućnostima Europske unije koji bi mogao ući u sve europske nacionalne kurikulume sa zajedničkim nastavnim planom. Jednoglasno smo podržani i u pohvali ovakvih projekata koji potiču multidisciplinarnost nastave. Razmjenjujući iskustva, dodatno smo upućeni koliko mogućnosti otvara aktivnije korištenje europskih edukacijskih programa.

Nova prijateljstva i mogućnosti suradnje

Kao "zastupnici" svoje škole, grada, regije i države, svi smo bili na visini zadatka. Posjet Parlamentu zaista je zaslužena kruna zajedničkog rada, u kojem su učenici spajali teorijska znanja s europskim iskustvima i vlastitim stavovima.

Osim što su aktivno sudjelovali u debatama, učenici su iskoristili susrete s vršnjacima za podjelu prigodnih po-

Profesori Ekonomsko-birotehničke škole Davor Ramljak, Suzana Kačić-Bartulović i Željana Matković u Europskom parlamentu

klona i promidžbenih brošura o Splitu i Dalmaciji, na čemu zahvaljujemo stručno-pedagoškoj službi naše škole, OŠ Ostrog, Uredu gradonačelnika, TZ Split, Novom mađarskom kulturnom centru i Infozoni.

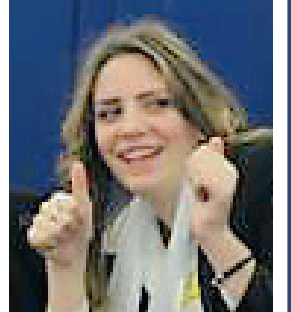
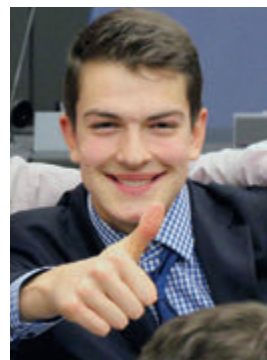
Sve je završilo u optimističnom ozračju uz izvođenje Ode radosti i gromoglasan pljesak svih sudionika. Zasedanje, obilazak Strasbourga, Münchena i Salzburga je neprocjenjivo iskustvo koje je, kako kažu naši učenici, promijenilo njihove životne prioritete i koje nam je omo-

gućilo sklapanje novih prijateljstava i poslovnih suradnji sa školama i kolegama iz 20 zemalja sudionica.

Pozivam sve srednje škole da se uključe u program EUROSCOLA jer su mogućnosti neograničene, a iskustvo nezaboravno. Posebno me raduje činjenica da su se nakon ovog iskustva učenici samostalno aktivno uključili u provedbu naučenog i znatno su zainteresiraniji za europske natječaje i projekte te vrlo motivirani za ovogodišnje izbore", zaključuje Suzana Kačić-Bartulović.

Domagoj Omrčen, 1.a

Svugdje smo bili aktivni i zami-jećeni. Na debatnom natjecanju nasmi-jećali smo cijelu grupu, od 70-ak ljudi, upoznali se sa svima i podijelili sve letke i promotivne materijale koje smo ponijeli o Hrvatskoj i Splitu, tako da se nadamo da će nas mnogi novi prijatelji ubrzo i posjetiti. Naravno, sa stilom, zadnji smo izašli iz Parlamenta, sretni i zadovoljni sami sobom te ponosni jedni na druge što smo na najbolji način predstavili svoju školu, grad i državu.

Dora Stjepić, 2.f

Skromno mogu zaključiti da smo imali najbolji styling. Svi smo imali kombinacije crne i bijele boje i poslovni „look“. Naš simbol razpoznavanja bila je bijela marama s logotipom Split-Hrvatska. Na putu prema parlamentu u zraku je bila prisutna mala nervoza, pa kako bi se razbila trema i za poticaj zapjevali smo dalmatinsku pjesmu. Ulazak u zgradu parlamenta me se posebno dojmio. E, taj trenutak ću uvijek pamtit! Zgrada je veličanstvena, ima čar koja se ne vidi na slikama, nešto posebije nikad nisam vidjela. Predstavljati Hrvatsku za sve nas bila je velika čast.

Gabrijela Gudelj, 3.i

Svaka debatna grupa je otišla u svoju debatnu salu gdje je uslijedila podjela u više manjih grupa koje su donosile svoje prijedloge i zaključke. Nakon toga, predstavnik cijele grupe je po povratku u parlamentarnu dvoranu predložio zaključke i uslijedilo je glasovanje. Naš Ivan bio je predstavnik moje grupe koja je predlagala mjere kojima bi se povećalo zapošljavanje mladih. Kao i pravi zastupnici, ispred sebe smo imali tri gumba i mogli smo biti za, protiv i suzdržani. Prijedlog moje grupe je bio usvojen i naš plan je uspio. Nakon glasanja uslijedilo je proglašenje pobjednika kviza "Eurogame". Naš posjet Europskom parlamentu pamtit ćemo cijeli život.

Ivan Rubić, 3.j

Dugo smo se pripremali za nastup u Parlamentu, učili kako razbiti tremu, pokazati svoje znanje, predstaviti se na najbolji način. Tako da, kada je došao trenutak izlaska na govornicu i našeg predstavljanja, na kraju uopće nije bilo treme i odradili smo to vrhunski. Hrvatsku smo predstavili kombinacijom činjenica o školi, Splitu, Dalmaciji i Hrvatskoj.

Luka Ajduković, 3.h

Moram reći da mi je ovaj put „otvorio oči“ te sam shvatio koliku važnost Europski parlament ima za sve građane. Ja bih se bez ikakvog premissljanja vratio i nastavio parlamentarni rad. To je iskustvo koje se većini događa jednom u životu i koje me nagnalo da se potrudim usavršiti svoj engleski jezik, a s obzirom na nova prijateljstva, dobro bi mi došao slovenski i grčki.

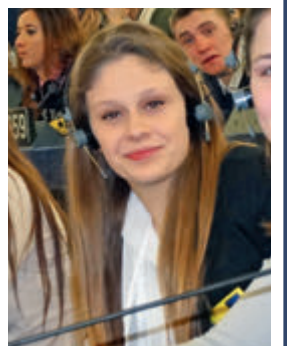
Marijela Omrčen, 4.c

Ovo putovanje će nam zauvijek ostati u sjećanju i s ponosom ćemo se sjećati svog tima i naših dana u Strasbourgu. Naši profesori, roditelji i prijatelji sa zadovoljstvom pričaju o našem uspjehu, a mi smo još ponosniji jer smo prvi predstavnici naše škole koji su imali priliku zastupati interese mladih i Hrvatske u Parlamentu.

Ivana Glavović, 3.i

Mene je oduševio "Eurogame" kviz. Igra se na način da treba odgovoriti na 17 pitanja, a svako je napisano na jednom od 17 različitih europskih jezika. U timu igraju 4 učenika iz 4 različite zemlje. I tako je prvo krenulo traženje još troje ljudi iz drugih zemalja da bi sastavili tim. E, to je bilo prekrasno iskustvo! Nismo ni slutili da ćemo se sprijateljiti s vršnjacima iz drugih zemalja u tako kratkom vremenu. Vjerovali ili ne, pitajući jednog Nijemca da mi na engleski prevede postavljeno pitanje na njemačkom, on mi se nasmijao i rekao: "Ne moraš meni govoriti na engleskom, ja sam iz Bosne!" Oduševljenje! Nismo mogli vjerovati. Odmah su nam se pridružili njegovi ostali njemački prijatelji. I tako je počelo jedno lijepo prijateljstvo, kao u filmu!

obljetnice

Proslava 53. rođendana Kemijsko-tehnološkog fakulteta u Splitu

PIŠE: NATAŠA
STIPANELOV-VRANDEČIĆ

Proslava Dana Kemijsko-tehnološkog fakulteta održana je u predblagdansko vrijeme, 20. prosinca 2013. godine. Budući da su na Fakultetu u tijeku vrlo intenzivne aktivnosti ka realizaciji novog preddiplomskog studija prehrambene tehnologije, za koji su studenti pokazali veliki interes, u proslavu nas je uvela naša gošća Helga Zglav, dipl. arheologinja i povjesničarka umjetnosti, kustosica Muzeja grada Splita s predavanjem „Tako se nekad i kod nas jelo“. Zanimljivo je napomenuti da je Helga Zglav blisko povezana s našim fakultetom budući da je njezin otac prof. Milan Zglav jedan od utemeljitelja Kemijsko-tehnološkog fakulteta.

Znanstvena školica za djecu

Na KTF-u u protekloj godini zaživio je projekt „Znanstvena školica“ kojeg je pokrenula grupa entuzijasta članova Hrvatskog kemijskog društva na čelu s voditeljicom projekta doc. dr. sc. Leom Kukoč Modun. „Školica“ podučava djecu predškolske dobi i nižih razreda osnovne škole te im na zabavan i zanimljiv način približava kemiju i svijet znanosti. Proslava Dana fakulteta bila je prilika da se svi djelatnici upoznaju s radom ovog zanimljivog projekta kroz interaktivnu radionicu s djecom 1.a razreda osnovne škole „Spinut“.

Studenti i nastavnici KTF-a organizirali su ovim povodom humanitarnu akciju „Knjiga za prijatelja – KTF za Dječji dom Maestral“ te prikupili veliki broj slikovnica i knjiga za djecu Doma Maestral koje su im studenti uručili uoči Božića.

Priredena je i izložba laboratorijskih vaga pod nazivom „Točnost i preciznost kroz godine na KTF-u“. Otvorenje izložbe popratili su svojim nastupom Acustic trio Almisa, poslije čega su govorili dekan prof. dr. sc. Zorana Grubača, te pro-

Svečana sjednica u povodu Dana fakulteta završila je uz nadu da se sljedeća održi u dugoočekivanoj novoj zgradi u Kampusu

dekani prof. dr. sc. Branka Andričić i prof. dr. sc. Igor Jerković.

Zahvalnost zaslužnima

Proslava Dana fakulteta predstavlja trenutak kada izričemo duboku zahvalnost djelatnicima koji su tijekom protekle akademske godine ostvarili pravo odlaska u mirovinu. Ovom prigodom oprostili smo se od prof. dr. sc. Njgomira Radića, prof. dr. sc. Petra Krole, izv. prof. dr. sc. Ive Tominića, mr. sc. Drage Krpana, višeg predavača, dugogodišnje tajnice KTF-a Jasenke Peruzović, dipl. iur., te djelatnika službe održavanja Nenada Vidaka, Mirka Sikirice i Božice Šoda.

Odlukom Fakultetskog vijeća dekan je ovogodišnju nagradu za posebna dostignuća u nastavnom i znanstvenom radu uručio prof. dr. sc. Višnji Katalinić, djelatnici Zavoda za prehrambenu tehnologiju i biotehnologiju, a nagrada za uspješnog mladog znanstvenika pripala je dr. sc. Anti Prkiću, asistentu u Zavodu za anali-

tičku kemiju. Dekanova nagrada najboljim studentima i studenticama završne godine studija pripala je Vedrani Balić, studentici stručnog studija prehrambene tehnologije (prosjeck ocjena 4,5), Antoniji Jurić, studentici diplomskog studija kemijske tehnologije (prosjeck ocjena 4,7) i Marku Paratu studentu diplomskog studija kemije (prosjeck ocjena 5,0).

Priznanja i čestitke

Ljekarnama Splitsko-dalmatinske županije dodijeljena je zahvalnica za dosadašnju vrlo uspješnu suradnju vezanu uz realizaciju studija Farmacije. Priznanje za promidžbu Fakulteta ove godine dodijeljeno je Organizacijskom odboru 17. Tehnologijade za izuzetan trud i zalaganje koje su kao domaćini uložili u organizaciju Tehnologijade 2013. godine. Priznanje za promidžbu djelatnosti Fakulteta također je uručeno vrlo uspješnom projektu „Znanstvena školica“. Ovim projektom postignuta je sinergija nastavnika i stu-

denata našeg Fakulteta koja je rezultirala pozitivnom energijom koja je prepoznata u našem gradu, u županiji, a došla je i do Zagreba.

Svečana sjednica bila je prilika da se još jednom čestita izuzetnim studenticama Azri Đulović, studentici diplomskog studija kemije i Petri Brzović studentici preddiplomskog studija kemije koje su za svoj trud i uspjeh (obje s prosjekom 5,0) dobile Rektorovu nagradu koja im je svečano uručena prigodom Dana Sveučilišta u Splitu. Splitsko sveučilište ove godine je prvi put dodijelilo nagradu „Ruder Bošković“ za posebna znanstvena postignuća u području prirodnih znanosti, a dobio ju je prof. dr. sc. Igor Jerković djelatnik Kemijsko-tehnološkog fakulteta, pa je proslava bila prilika da mu kolege još jednom čestitaju na uspjehu. Svečana sjednica povodom Dana fakulteta završila je prigodnim domjenkom uz nadu da sljedeću održimo u dugoočekivanoj novoj zgradi u Kampusu.

Uprava KTF s djelatnicima koji su tijekom protekle akademske godine otišli u mirovinu

Dekan KTF-a Zoran Grubač

Znanstvena školica

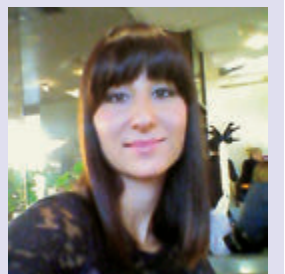
MARKO PARAT, dobitnik Dekanove nagrade za uspjeh na 2. godini diplomskog studija

„KTF je bio moj prvi i zadnji izbor i nisam požalio zbog toga. Imao sam jasnu viziju što želim i to sam ostvario. Rekao bih kako je tajna mog uspjeha upravo u ljubavi prema kemiji pa je sve bilo lakše tijekom studiranja. Naravno, bez truda, upornosti i rada to ne bi previše pomoglo. Postoje bolji i lošiji dani, lakši i teži kolegiji, ali nema te prepreke koja može čovjeka zaustaviti, ako uistinu nešto želi. Također, jako je bitna želja i motivacija da se bude bolji u onome što se radi, a nakon toga nagrade, bilo od strane dekana ili rektora, dođu same od sebe kao veliko priznanje i pokazatelj da je prepoznato to što radim i da je to pravi smjer u postizanju izvrsnosti, kako profesionalne tako i osobne. Jer fakultet je mjesto na kojem se jedna osoba profilira kao budući stručnjak i kao pojedinac. No, definitivno nagrade ne trebaju biti cilj studiranja, jer su one samo bonus na usvojeno znanje i dobra preporuka kod poslodavca, kao što je bilo i u mom slučaju.“

AZRA ĐULOVIĆ, dobitnica Rektorove nagrade, studentica II. godine Diplomskog studija kemije

Htjela sam biti znanstvenica još od vremena kada nisam ni znala što to znači. „Kemija“ između kemije i mene se dogodila još u osnovnoj školi. Iako je Kemijsko – tehnološki fakultet više izabrao mene, nego ja njega, nisam nimalo požalila. Sret na sam što sam dio znanosti kojoj pripada budućnost. Ono što ovaj fakultet čini iznimnim jesu profesori i asistenti koji omogućavaju studentima da otkriju u sebi vrhunske znanstvenike. S druge strane, njihovo realno ocjenjivanje znanja uvelike otklanja prepreke studentima do diplome. Moglo bi se reći da rezultati ovise samo o nama. Kemičara definiraju njegova upornost i maštovitost. U vlastiti uspjeh sam uložila puno truda, no kada to činite iz ljubavi prema kemiji, ne možete se umoriti. Sada, na koncu studiranja, htjela bih još napredovati u obrazovanju, budući da je proteklih pet godina probudilo veliku želju za istraživanjem, osobito u području biokemije. Znanost u svojoj kompleksnosti otvara mogućnost da ostavite vlastiti trag u društvu i to je ono što se nadam da ću ostvariti.

Dr.sc. ANTE PRKIĆ - Nagrada za mladog znanstvenika na Kemijsko-tehnološkom fakultetu

Dr. sc. Ante Prkić rođen 1981. u Splitu između ostalog član je i Američkog kemijskog društva (American Chemical Society). „Nagrada za mladog znanstvenika na Kemijsko-tehnološkom fakultetu predstavlja mi priznanje kolega, kako profesora, tako i asistenata. Također, Nagrada predstavlja i nagradu za uloženi trud za svo vrijeme provedeno u eksperimentalnom radu, pripremu znanstvenih članaka kao i uloženi trud na diplomskom i doktorskom studiju. Osim navedenog u Nagradu je ugrađen i trud svih mojih mentora i starijih kolega s kojima sam surađivao od trenutka zaposlenja na Zavodu za analitičku kemiju i drugim zavodima Kemijsko-tehnološkog fakulteta jer su mi davali dobronamjerne savjete i time me izgradili kao zrelog znanstvenika i osobu. Vjerujem da će mi ova nagrada biti veliki poticaj u daljnjem znanstvenom radu te u radu sa studentima“, naglašava dr.sc. Ante Prkić.

Dr. sc. Ante Prkić diplomirao je 2005, a od travnja 2006. zaposlen je na Kemijsko-tehnološkom fakultetu, u Zavodu za analitičku kemiju kao stručni suradnik, a od veljače 2009. kao asistent. Upisao je poslijediplomski doktorski studij na Fakultetu kemijskog inženjerstva i tehnologije, Sveučilište u Zagrebu u 2008., položio je sve ispite s prosječnom ocjenom 5,0, te 30. rujna 2013. održao javnu obranu doktorske disertacije pod naslovom: „Razvoj spektrofotometrijskih i potenciometrijskih metoda za određivanje tiola.“

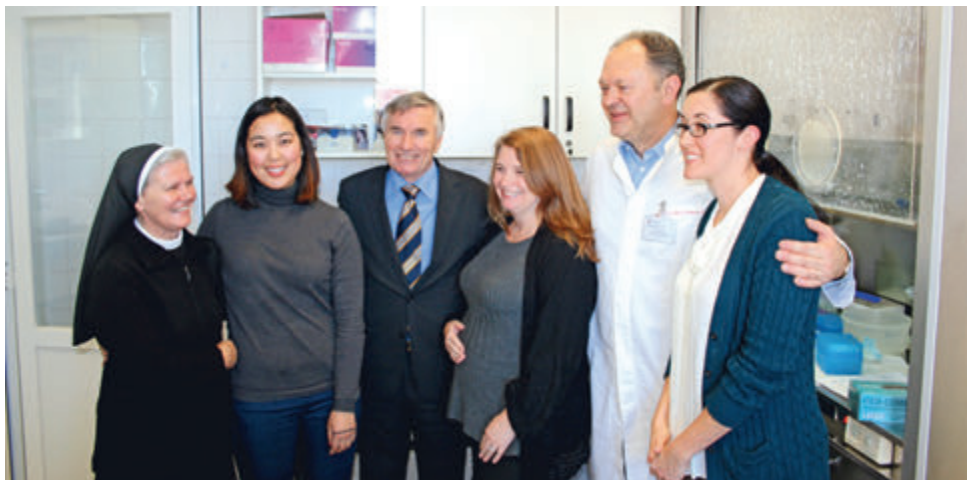

Znanost pomaže identifikaciji Marije Krucifikse

Piše **ANA JELIČIĆ**

Preko Sveučilišta u Splitu i zahvaljujući sporazumu o suradnji splitskog i kalifornijskog sveučilišta, identifikaciji skeletnih ostataka Majke Marije Krucifikse Kozulić u prosincu su se priključile dr. Cassandra Calloway, stručnjak za mitohondrijsku i forenzičnu genetiku i pionir mitofondrijskih DNA tehnologija za forenzičnu aplikaciju, te njene suradnice i studentice Hanna Kim i Sarah Copeland. Iako su u Split došle podučavati kolege novim dostignućima u primjeni dijagnostičke metode za analizu mitohondrijske DNA, važne u identifikaciji posmrtnih ostataka, kao i u detektiranju genskih nasljednih bolesti, američkim je znanstvenicama identifikacija kostiju velik izazov. S riječkoga groblja Kozala ekshumirani su ostaci devet osoba iz zajedničke grobnice u kojoj je bila pokopana i sestra Krucifiksa 1922. godine. U Zavodu za patologiju i sudsku medicinu splitskog KBC-a analizira se 28 kostiju iz te grobnice, a u identifikaciji će pomoći nova saznanja iz američke kliničke prakse. Voditelji ekshumacije su profesori Dragan Primorac, Alan Bosnar i liječnica Anja Petaros, a njihovi su suradnici splitske kolege - profesor Šimun Anđelinović, pročelnik Sveučilišnog studija forenzičnih znanosti i znanstveni novaci Josip Crnjac, Željana Bašić, i

Analizom će se dobiti devet ili deset genoma, a kako bi se otkrilo koji pripada sestri Krucifiksi, mora ga se usporediti s DNA nekoga od njezinih rođaka s majčine strane, što će predstavljati nesporni uzorak

Američke gošće sa časnom sestrom Dobroslovom, rektorom Pavićem i prof. Anđelinovićem

Ivana Anterić. Krucifiksa, odnosno Marija Kozulić, rođena 1852. u Rijeci, u svom je rodnom gradu utemeljila, pod vodstvom kapucina o. Arkandela iz Camerina, hrvatsku redovničku zajednicu Družbe sestara Presvetog Srca Isusova i izgradila brojne karitativno-socijalne ustanove posvećene ponajprije odgoju i obrazovanju mladih.

Majka Rijeke

Družba u kojoj je ova redovnica - koju su sugrađani još za života nazivali Majkom Rijeke - kao i u svom rodnom gradu, ostavila neizbrisiv trag, krajem 2011. godine pokrenula postupak za proglašenje bla-

ženom i svetom svoje utemeljiteljice, s. Krucifikse. Kongregacija za proglašenje svetih obično u ovakvim slučajevima traži, između ostalog, da se identificiraju zemni ostaci kandidata za beatifikaciju, mada to nije uvjet proglašenja nekog blaženim i svetim. Stoga je bilo neophodno otvoriti grob u koji se položilo tijelo Marije Krucifikse Kozulić prije više od devedeset godina. Kako je objasnio prof. Šimun Anđelinović, analizom će se dobiti devet ili deset genoma, a kako bi se otkrilo koji pripada sestri Krucifiksi, mora ga se usporediti s DNA nekoga od njezinih rođaka s majčine strane, što

Marija u dobi od 15 godina

će predstavljati nesporni uzorak. To će biti brat Marije Kozulić, pokopan u Trstu, kako objašnjava časna sestra Dobroslava Mlakić koja se angažirala u pripremi postupka za proglašenje Krucifikse blaženom i svetom. Sestra Dobroslava zahvalila je Sveučilištu u Splitu što na najvišoj znanstvenoj razini doprinosi ovom vrijednom cilju odnosno proglašenju s. Krucifikse svetom i blaženom. Ostvarivanje ovog cilja puno bi značilo i za grad Rijeku jer bi Marija Kozulić bila prva svetica u Hrvatskoj, rođena Riječanka.

SVEUČILIŠTE U SPLITU PRIRODOSLOVNO-MATEMATIČKI FAKULTET

Na temelju članka 43. stavka 8. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (N.N. broj: 123/03., 198/03., 105/04., 174/04. i 46/07.) Sveučilište u Splitu, a za potrebe Sveučilišnog studijskog centra za forenzične znanosti i Interdisciplinarnog centra za naprednu znanost i tehnologiju (ICAST), raspisuje

NATJEČAJ

za upis pristupnika na program Dopunskog pedagoško-didaktičko-psihološko-metodičkog obrazovanja

• Pravo upisa imaju osobe koje su prema Zakonu o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi stekle preduvjete za zapošljavanje u osnovnim i srednjim školama, osim pedagoških kompetencija.

• Uvjeti za upis: završen odgovarajući preddiplomski sveučilišni studij ili stručni studij kojim se stječe najmanje 180 ECTS bodova, odnosno odgovarajući diplomski sveučilišni studij, kao i četverogodišnji sveučilišni dodiplomski studij.

Uz prijavu (obrazac na webu) prilaže se:

- životopis
- preslika svjedodžbe/diplome
- preslika domovnice
- preslika rodnog lista

• Program traje dva semestra (60 ECTS bodova).

• Školarina iznosi 8.600,00 kuna.

• Program će se organizirati ako se na natječaj prijavi dovoljan broj kandidata.

Sve prijave s dokumentacijom, dostavljaju se u roku od 15 dana od objave natječaja, na adresu: Sveučilište u Splitu, Prirodoslovno-matematički fakultet, Teslina 12, 21 000 Split.

Sve dodatne informacije mogu se pronaći na www.pmfst.hr

SVEUČILIŠTE U SPLITU MEDICINSKI FAKULTET RASPISUJE

NATJEČAJ ZA IZBOR

- jednog nastavnika u znanstveno-nastavnom zvanju i na radnom mjestu izvanrednog profesora za područje biomedicine i zdravstva, polje temeljne medicinske znanosti, grana genetika, genomika i proteomika čovjeka na Katedri za imunologiju i medicinsku genetiku

- jednog nastavnika u znanstveno-nastavnom zvanju i na radnom mjestu redovitog profesora u nepunom radnom vremenu za područje biomedicine i zdravstva, polje kliničke medicinske znanosti, grana interna medicina na Katedri za internu medicinu

- jednog nastavnika u znanstveno-nastavnom zvanju naslovnog docenta za područje biomedicine i zdravstva, polje kliničke medicinske znanosti, grana psihijatrija na Katedri za psihijatriju

- dva nastavnika u znanstveno-nastavnom zvanju, od kojih jedan na radnom mjestu redovitog profesora u trajnom zvanju, a drugi u naslovnom zvanju docenta za područje biomedicine i zdravstva, polje kliničke medicinske znanosti, grana kirurgija na Katedri za kirurgiju

- jednog suradnika u suradničkom zvanju naslovnog poslijedoktoranda za područje biomedicine i zdravstva, polje kliničke medicinske znanosti, grana dermatovenerologija na Katedri za dermatovenerologiju.

Pristupnici trebaju ispunjavati uvjete propisane Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13) te Pravilnikom o uvjetima i postupku izbora u zvanja Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Splitu (ožujak 2006.).

Potrebna dokumentacija i dokazi koje je potrebno priložiti za izbor u određeno zvanje objavljeni su na mrežnoj adresi Povjerenstva za kadrove (<http://www.mefst.hr/kadrove>).

Na oglašena radna mjesta mogu se javiti osobe oba spola. Prijave se podnose poštom u roku od 30 dana od dana objave natječaja u Narodnim novinama, na adresu: SVEUČILIŠTE U SPLITU, MEDICINSKI FAKULTET, Šoltanska 2, 21000 Split.

Zaštita proizvoda od kopiranja u Kini i jugoistočnoj Aziji

Sudionici su tijekom radionice mogli čuti nešto više o trenutnom stanju zaštite intelektualnog vlasništva u Kini i jugoistočnoj Aziji te primjere iz prakse kako zaštititi svoje proizvode od kopiranja na dalekoistočnom tržištu. Nakon radionice zainteresirani sudionici sudjelovali su na „jedan na jedan“ sastanku s IPR Helpdesk stručnjakom i voditeljem radionice Michalom Klaczynskim.

Michal Klaczynski međunarodni je stručnjak u upravljanju intelektualnim vlasništvom za područje jugoistočne Azije. Klaczynski iza sebe ima višegodišnje iskustvo upravljanja poslovima zaštite intelektualnog vlasništva (autorsko pravo, žigovi, licenciranje) kao i posredovanja u izravnim stranim ulaganjima na tržištu Kine. Diplomirao je na Harvard Law School, Sveučilište Jagiellonia, u Poljskoj.

UTT Sveučilišta u Splitu u suradnji s partnerima iz Europske poduzetničke mreže organizirao je 21. 02. radionicu „Uvod u zaštitu intelektualnog vlasništva u Kini i jugoistočnoj Aziji“

ma na tržištu Kine. Diplomirao je na Harvard Law School, Sveučilište Jagiellonia, u Poljskoj.

Uloga IPR Helpdeska

Danas Klaczynski upravlja vlastitom konzultantskom tvrtkom specijaliziranom za međunarodne transakcije i nadzorne aktivnosti uključujući savjetovanje u poslovanju s Kinom te priprema doktorski rad na temu međunarodnog prava.

EU IPR Helpdesk, CHINA

IPR Helpdesk i ASEAN IPR Helpdesk nude besplatnu potporu prve razine upravljanja pravima intelektualnog vlasništva za korisnike istraživačkih projekata te mala i srednja poduzeća. Jedan od glavnih ciljeva IPR Helpdeska je podizanje svijesti o intelektualnom vlasništvu te izgradnja stručnih kapaciteta među malim i srednjim poduzećima diljem svijeta. Usluge koje pruža odnose se na edukativne radionice u različitim zemljama u svrhu podiza-

Michal Klaczynski

nja znanja o intelektualnom vlasništvu na lokalnom nivou preko korisnih publikacija poput priručnika, vodiča i smjernica koje se bave različitim aspektima IV-a u poslovnju ili istraživačkom okruženju.

R.B.

popularizacija znanosti

Nove ribe Jadranskoga i Sredozemnog mora

PIŠE: JAKOV DULČIĆ

Ihtiološka istraživanja u istočnom Jadranu imaju dugu tradiciju, a popisivanjem jadranskih riba i njihovom klasifikacijom započeta su općenito sva kasnija ihtiološka istraživanja. Danski zoolog i mineralog **Morten Thrane Brünnich** objavljuje 1768. godine svoje djelo pod naslovom *Ichthyologia Massiliensis Sistens piscium descriptione eorumque apud incolas nomina, Accedunt spolia maris Adriatici* gdje primarno iznosi popis riba marseljskog zaljeva. Brünnich je na poziv splitskog nadbiskupa boravio na području gradova Trogira i Splita, te je shodno tome, kao potpuni i strastveni prirodoslovac, na 85. stranici svog djela iznio i popis riba splitskog i trogirskog područja. Ovo se može smatrati prvim popisom riba iz Jadranskog mora. Kasnije brojni autori istražuju jadransku ihtiofaunu te iznose nove popise. Neki od njih su svakako **Fortunato Luigi Naccari**, **Giovanni Domenico Nardo**, **Adolf Stojić**, **Matija Botteri**, **Juraj Kolombatović**, **Spiridon Brusina**, te u 20. stoljeću **Tonko Šoljan** i **Ivan Jardas**. U prošlosti se broj zabilježenih vrsta u Jadranskom moru povećavao uglavnom zbog napretka istraživačkih metoda i povećanja interesa za istraživanjem, no posljednjih desetak godina povećani broj zabilježenih vrsta može se pripisati i nekim drugim čimbenicima. Naime, bioraznolikost jadranske (i sredozemne) ihtiofaune se u ovom trenutku nalazi pod utjecajem brzih i značajnih promjena.

Lesepsijske migracije

Zbog promjena u hidrografskim značajkama Sredozemnog mora i njegova zatopljenja, posljednjih godina je posebno naglašen proces „tropikalizacije“, tj. povećanja brojnosti toploljubnih vrsta u njegovim sjevernim dijelovima. Uz to, sve je intenzivniji utjecaj procesa lesepsijskih migracija te unosa novih vrsta (slučajno, bijeg iz akvakulture ili akvarija, balastne vode). Lelepsijske migracije naziv su dobile prema imenu graditelja Sueskog kanala **Ferdinandu Marie de Lessepsu**, a predstavljaju migracije morskih organizama iz Crvenog u Sredozemno more omogućene otvorenjem Sueskog kanala 1869. godine. Kanalom unesene invazivne vrste postale su glavna sastavnica sredozemnog ekosustava, imaju ozbiljan utjecaj na ekologiju, a neke od njih ugrožavaju lokalne i endemične sredozemne vrste. Migracije u obrnutom smjeru nazivaju se

U povodu desete godišnjice Udruge Alumni FESB, prof. dr. sc. Jakov Dulčić 30. siječnja održao je predavanje u sklopu Znanstvenog kafića o temi povijesti istraživanja riba u Jadranu, novih vrsta riba za Jadran i čimbenika koji utječu na njihovu pojavu

Adeoska kraljica *Holacanthus ciliaris*Plavotočkasa trumpetača *Fistularia commersonii*

antilesepsijske i vrlo su rijetke. Na migracije lesepsijskih organizama, osim temperature, utječe i gravitacijski gradijent jer je razina Crvenog mora za oko 1,2 m viša od razine Sredozemnog mora. Oko 70 % novopridošlih vrsta u Sredozemno more pripada lesepsijskim migrantima iz indo-pacifičke regije.

Klimatske promjene

Iako postoji čitav niz čimbenika koji mogu utjecati na ovaj obrazac, čini se da je temperatura ključna. Godišnje fluktuacije stvarnog ulova male pelagijske ribe – broj ribe koji se iskrcava na obalu – na istočnoj jadranskoj obali uspoređene su s klimatskim fluktuacijama na sjevernoj hemisferi i fluktuacijama slanoće mora na Jadranu. Ovim pristupom utvrđene su oscilacije kroz razdoblje od otprilike 80 godina te je

pronađena veza između klimatskih fluktuacija na sjevernoj hemisferi i ulova male pelagijske ribe. Takva dugoročna varijacija opažena je diljem svijeta i smatralo se da predstavlja normalni životni ciklus pelagijske ribe. Međutim, promjene kod populacije srdele u Jadranskom moru uočene u posljednje vrijeme uključuju produžene sezone mriještenja, ali i pomjeranje područja mriještenja. Ovakva promjena ponašanja može se pripisati globalnim klimatskim promjenama. Drugim riječima, klimatske promjene već su dovele do promjene ponašanja i migracijskih obrazaca pelagijske ribe u Jadranu, a poznato je da mogu dovesti do značajnih i iznenadnih reorganizacija ribljih zajednica. To može imati dramatične socioekonomske učinke na način da nepovoljno, ali

Patuljasti patkoglavac *Elates ransonnetti*Srebrnopruga napuhača *Lagocephalus sceleratus*Tamna mramornica *Siganus luridus*

i pozitivno utječu na ribarstvo. Sve navedene promjene mogu također imati značajan utjecaj na hranidbeni lanac unutar morskog ekosustava (primjerice odnos grabežljivac-plijen, interspecijska i intraspecijska kompeticija), te mogu dovesti do negativnih učinaka na stabilnost ekosustava.

Nove vrste

U zadnjem popisu novih riba koji se može smatrati potpunom posljednjem popisu svih riba koje su zabilježene u Jadranskom moru, objavljenom u knjizi „Nove ribe Jadranskoga i Sredozemnog mora“ (2011) nalazi se 46 vrsta, a za Sredozemno more 44 vrste (za razdoblje od 2002. godine do danas). Međutim, u posljednje dvije godine zabilježene su najmanje 4 nove vrste i to: *Paranthias furcifer* (kreolska vučica), *Holacanthus ciliaris* (adeoska kraljica), *Lagocephalus sceleratus* (srebrnopruga napuhača) i *Caranx rhonchus*. Treba naglasiti da se pojam „nove ribe“ ne odnosi samo na novopridošle vrste riba, već i na sve one vrste čije prisustvo u Jadranskom moru potvrđeno tek nedavno i kao takve se nisu našle u posljednjem službenom popisu jadranskih vrsta iz 1996. godine.

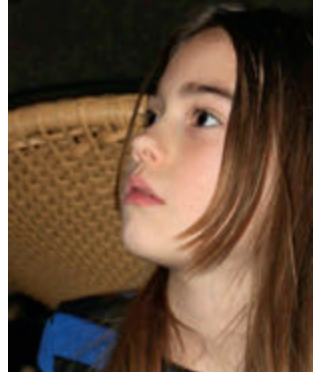
Aktivnom migracijom u Sredozemno more nove vrste riba osim Sueskim (Lelepsijski migranti) dolaze i putem Gibraltarskog tjesnaca (Atlantski migranti). Iako se u većini slučajeva radi tek o „zalutalim“ jedinkama ribljih vrsta koje još nisu spremne za „kolonizaciju“ Jadranskog mora, postoje indikacije da su neke vrste ipak uspješni ili pak potencijalno uspješni „ko-

lonizatori“. Naime, nekoliko nalaza, uključujući i nalaze riblje mladi **tamne mramornice** *Siganus luridus* i **plavotočkaste trumpetače** *Fistularia commersonii* ukazuju na mogućnost da su ove vrste sposobne uspostaviti samoodržive populacije u Jadranskom moru. Plavotočkasta trumpetača je izraziti grabežljivac te u slučaju povećanja populacije može izravno utjecati na autohtone riblje vrste poput srdele, inćuna, bukve i gire kojima se intenzivno hrani. Njenom invazivnom potencijalu pridonose i manjak prirodnih grabežljivaca ove vrste, te nedostatak gospodarskog značaja. Postoji i problem konzumacije nekih vrsta koje u svom tkivu nerijetko sadržavaju akumulirane otrove što može izazvati neželjene posljedice prilikom konzumacije. Primjerice, nekoliko smrtnih slučajeva zabilježenih u zemljama istočnog Sredozemlja posljedica su konzumacije spomenute **srebrnopruge napuhače** *L. sceleratus* pristigle iz Crvenog mora. Do smrti je došlo zbog nepravilne pripreme mesa. Jaki otrov tetraodotoksin, koji ova riba najviše taloži u spolnim žlijezdama i jetri, a nešto rjeđe i u mišićima i koži, uzrok je teških trovanja kod ljudi, a u rijetkim slučajevima ishod može biti i fatalan. Usprkos tome meso ove ribe je izrazito cijenjeno u Japanu gdje je jedna od najskupljih poslastica uopće, a priprema ju je samo posebno obučeni kuhari (jelo se jednostavno zove „fugu“ – što znači napuhača).

Utjecaj alohtonih vrsta

Unos stranih vrsta ljudskom aktivnošću također predstavlja potencijalnu prijetnju za ekosustav. Iako su takvom transportu uglavnom podložniji manji, planktonski organizmi uključujući i riblja jaja i larve, nisu rijetkost ni unosi adultnih jedinki. Nalaz vrste **patuljasti patkoglavac** *Elates ransonnetti*, koja je ulovljena u vrši pred samim ulazom u teretnu luku splitske cemen-tare, vjerojatno je posljedica slučajnog unosa brodom.

U ovom trenutku vrlo teško je kvantitativno izraziti kakav utjecaj imaju alohtone vrste na prihode od ribolova ili marikulture jer takva istraživanja u potpunosti dosad nisu provedena u Hrvatskoj, no u svakom slučaju to bi se trebalo uraditi i to poglavito za one vrste za koje postoje podaci da su uspostavile svoje populacije u Jadranskom moru. Isto tako bilo bi potrebno poduzimati daljnje akcije praćenja novih vrsta riba te njihova potencijalnog učinka na ekosustav i gospodarstvo.

‘Skeptici’ o alternativnoj medicini, opasnim zračenjima i vjerovanju u gluposti

PIŠE: MERI BILAN

Drugi splitski ‘Skeptici u pubu’ održani su 7. veljače, a predavali su prof. dr. sc. Livia Puljak i prof. dr. sc. Damir Sapunar s Medicinskog fakulteta u Splitu, te dr. sc. Dragan Poljak s Fakulteta elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje (FESB) u Splitu

“Skeptici u pubu” su koncipirani kao druženje ljudi koji vole znanost i cijene kritičko mišljenje, te u opuštеноj atmosferi raspravljaju o temama interesantnim javnosti i znanosti. Teme o kojima su Splitsani mogli čuti 7. veljače u splitskom F-caffeu ovaj put bile su vezane za alternativne oblike liječenja i njihove negativne posljedice (Livia Puljak), utjecaj elektromagnetskih polja na ljude s osvrtnom na nove metode terapijskih učinaka EM polja (Dragan Poljak), te ona nazvana “Zašto pametni ljudi vjeruju u gluposti” (Damir Sapunar).

Imam li ipak što izgubiti ako pokušam?

Alternativni načini liječenja su svi postupci liječenja koji se ne nude u okviru konvencionalne medicine, te nisu medicinski propisno istraženi. “Iz toga proizlaze i brojne opasnosti, jer se ne zna mnogo o njihovom učinku, kako pozitivnom tako i negativnom, stoga postoji velika mogućnost da si tim metodama liječenja više štetimo nego koristimo” - kaže profesorica Livia Puljak koja je otvorila druge “Skeptike”. Konvencionalna medicina nudi točan sadržaj svakog lijeka, određene doze za određene uzraste, te listu nuspojava, dok kod alternativnih metoda liječenja najčešće postoje samo “pozitivna svjedočenja korisnika”. Treba uzeti u obzir da farmaceutske tvrtke uloge

oko milijardu dolara na istraživanje i dovođenje samo jednog lijeka na tržište, a ta cijena je tako visoka jer se zahtijevaju rigorozne provjere i dokazi o učinkovitosti i sigurnosti lijeka. U alternativne oblike liječenja ne ulaže se takav novac.

Ljudi koji osjećaju da ih je konvencionalna medicina iznevjerila, osobito ako boluju od dugoročnih i neizlječivih bolesti, nerijetko pribjegavaju stavu “Pa zašto ne pokušati, nemam što izgubiti?”. Međutim, iskušavanjem neprovjerenih terapija ipak mogu mnogo toga izgubiti, prvenstveno zdravlje, novac, a ni emocionalni troškovi - osjećaj kada ne uspije nešto za što je bio zagarantiran uspjeh - nisu zanemarivi. “Alternativni načini liječenja”, ma kako se čini prihvatljivim na prvi pogled, na vrlo podmucao i marketinški dobro promišljen način prodaju neprovjerene proizvode izuzetno ranjivoj skupini ljudi.

Profesorica Puljak se bavi “Medicinom utemeljenom na dokazima”, pri čemu se misli na najbolje dokaze iz literature temeljene na znanstvenim istraživanjima. Jedini objektivni način na koji se može provjeriti učinkovitost nekog pripravka je tzv. nasumični kontrolirani pokus. “Uzimaju se dvije skupine ljudi, gdje se jednima daje lijek, a drugima ništa, ili lijek i placebo, ili dva lijeka. I onda ih nakon nekog vremena procijenite i vidite ima li među njima

razlika. Pri tom bi idealno bilo da ni liječnik ni pacijent ne znaju što pacijent prima.” Na taj se način mogu istražiti i alternativne i konvencionalne metode liječenja. Nažalost, toliko je šarlatana i nadri liječnika da je nužan oprez. Tko god svoje pripravke ne može objasniti kliničkim istraživanjima nego se poziva na svoje dugogodišnje iskustvo i na mnoštvo zadovoljnih korisnika, odmah mora biti sumnjiv, zaključila je profesorica.

Elektromagnetni utjecaj na čovjeka

Prof. Dragan Poljak održao je predavanje o utjecaju elektromagnetskih polja na čovjeka. Uvodno je prezentirana podjela zračenja na ionizirajuće i neionizirajuće. Primjeri ionizirajućeg zračenja su gama-zrake te X-zrake (rendgenske zrake). U neionizirajuće zračenje spadaju elektromagnetska polja, primjerice na radiofrekvencijama ili mikrovalnim frekvencijama. Takvim poljima izloženi smo zbog zračenja antena baznih stanica ili mobilnog telefona. Usprkos izrazite senzibiliranosti dijela javnosti, kako navodi prof. Poljak, postoje jasno specificirane dopuštene vrijednosti polja i pripadne mjere zaštite, pa stoga, uz nužan oprez, nema razloga za pretjerani strah od posljedica izloženosti neionizirajućem zračenju. Ipak, zbog toplinskih učinaka visokih fre-

Livia Puljak

Dragan Poljak

Damir Sapunar

kvencija na tkivo, savjetuje da se djeci ne dopušta prekomjerno korištenje mobilnog telefona.

Neionizirajuća elektromagnetska polja imaju sve veću primjenu u zdravstvene, odnosno terapijske svrhe, kao što je primjerice primjena polja u detekciji karcinoma, zatim terapija magnetskim poljima kod zaraćanja kostiju, transkutana električna stimulacija živaca u terapiji artritisa, zatim hipertermija, koja uz kemoterapiju i zračenje, predstavlja metodu lijećenja tumora zagrijavanjem malignog tkiva (ovo zagrijavanje tkiva mora biti lokalizirano tako da ne ošteti zdravo tkivo i odvija se na temperaturi od 43°C), ili pak primjena kod transkranijalne magnetske stimulacije (TMS) - metode pobuđivanja neurona elektromagnetskim poljima. Profesor Poljak također navodi kako se njegova grupa na FESB-u vrlo intenzivno bavi proračunima polja kod TMS-a u suradnji sa Sveučilištem Ilmenau u Njemačkoj.

Zašto vjerujemo u gluposti?

Prof. Damir Sapunar svoje je predavanje posvetio razlozima zašto ljudi lako povjeruju raznim “glupostima”, poput čajeva za mršavljenje, chia sjemenki, raznih svakodnevnih namirnica koje “liječe rak” i sl. Kako ističe, tijekom evolucije, naš mozak se prvenstveno razvijao kako bi nam omogućio kretanje, dok su se kognitivne funkcije počele razvijati mnogo kasnije. Za uspješno kretanje i snalaženje ključan je bio vid, i stoga su naše predodžbe najčešće vizualne. To znači da smo skloniji razmišljanjima u slikama, uzročnostima i asocijacijama, dok statistički način razmišljanja rjeđe koristimo. Za takav način razmišljanja treba više truda, vremena

i koncentracije, pa ljudi vrlo često pribjegavaju prećacima koji mogu onda rezultirati krivim odlukama. Primjerice, ako nam je ponuđen izbor između slikovnog prikaza ili jednadžbe, često ćemo više pažnje obraćati na slikovni prikaz kao “razumljiviji” oblik iste informacije.

Upravo bi nam statistički način razmišljanja trebao pomoći pri racionalnoj i kritičkoj provjeri teze prije nego što je usvojimo, a ukoliko je usvojimo nekritički, šteta je već napravljena, jer, kao što je predavač istaknuo, “ne možete razumom uvjeriti ljude da se odreknu stavova koje nisu razumom stekli”.

No znanstvenici su skupina ljudi koja bi svakodnevno trebala vježbati statistički način razmišljanja. U svojim istraživanjima stalno pokušavaju naći odgovore na pitanja koja ih zanimaju, te pritom izbjeci zablude (pogreške u razmišljanju) koje se svima događaju. Jedna od takvih je i sklonost prema pozitivnim rezultatima, što znači da znanstvenik lakše uočava i prihvaća rezultate koji idu u prilog ideji koju zastupa.

Komentirajući nedavno predavanje prof. Davora Pavune, kojeg se optužuje da koristi svoj znanstveni autoritet za dvojbene tvrdnje o znanstvenoj utemeljenosti vjere kao i širenje pseudoznanosti, prof. Sapunar kaže kako se nikome ne može uskratiti pravo na mišljenje niti pravo na govor. U protivnom bismo trebali imati cenzuru koju bi provodili sami znanstvenici, a kako navodi profesor Sapunar, prema nekim istraživanjima, 94 % znanstvenika smatra da rade iznad prosjeka pa bi po njemu takvo tijelo bilo iznimno teško sastaviti. Stoga je jedino što nam preostaje argumentirana rasprava.

razgovor

Za liberalnu politiku protiv liberalnog s

RAZGOVARAO:
DUŠKO ČIZMIĆ MAROVIĆ

Nedavno je i u Splitu predstavljena knjiga Ive Banca *Hrvati i Crkva*. U prošlom smo broju iz pera Rusmira Mahmutćehajića objavili širi osvrt na problematski krug kojim se Bančeva knjiga bavi. Preostalo nam je porazgovarati sa samim autorom, prof. dr. sc. Ivom Bancem, koji je svoju naglašeno autonomnu intelektualnu poziciju u hrvatskom duhovnom prostoru knjigom *Hrvati i Crkva* doveo do ruba ekskomunikacije iz svih domaćih stereotipa.

Je li Vaš kritički odnos prema „pokatoličenom nacionalizmu“ utjecao na recepciju Vaše knjige, za koju je u posljednjem broju Universitas

“

Umjesto da se na komunističko razdoblje gleda kao na prostor diskontinuiteta u nizu traumatskih državnih formacija dvadesetoga stoljeća, u njemu se traži izvorište suvremene hrvatske države

recenzent Mahmutćehajić rekao da je ‘prešućena’?

Mislim da je problem u razumijevanju nacionalizma. U Hrvatskoj ne postoji kritički odnos prema ideologijama, pa tako ni prema najmoćnijoj modernoj ideologiji – nacionalizmu. Redom, modernost je razdoblje ideologija, a ideologije su u svojoj biti sekularne. Za razliku od domodernog europskog svjetonazora, one nemaju uporišta u religiji. Nema ga ni ideologija nacionalizma, koja svijet tumači u etničkom ključu. Za nju kršćanstvo nije važno kao takvo nego kao plemenska religija, kao estetsko iskustvo nacije. Nacionalizam sakralizira politiku, traži spasenje u naciji, a ujedno teatralizira sakralno. Katolička se crkva dugo opirala ovim trendovima, ali je kod nas

Antikomunizam je dio angažirane borbe za pluralnu demokraciju – ne možete biti demokrat ako niste i antikomunist. Doduše, modernost je i bez komunizma usmjerena protiv vjere u Boga, pa je masovni otpad od religije karakteristika suvremene inteligencije, a sekularnost karakteristika suvremene države

Sa diplomatske ceremonije na Yaleu 1992: Ivo Banac i Gaddis Smith, jedan od vodećih specijalista za povijest američke vanjske politike.

od Preporoda na djelu pohrvaćenje Crkve, nekad jače, nekad slabije, ali postepeno i trajno. Nedavno me je jedan tipično površni strani povjesnik s ironijom upozorio da sam u „Nacionalnom pitanju u Jugoslaviji“ tvrdio kako katoličanstvo nije nužna sastavnica hrvatskih nacionalnih ideologija, a sad objavljujem knjigu „Hrvati i Crkva“. Pokušao sam mu objasniti da još uvijek stojim uz raniju tezu, ali da u novoj knjizi nije riječ o tomu koliko je moderni hrvatski identitet „katolički“, nego o tomu kako je došlo do kroatizacije Katoličke crkve. Za njega je očito problem uopće razmišljati o Crkvi, a kamoli istraživati njezinu intelektualnu povijest. Sekularni nacionalizam (drukčije ga nema!) nije aberacija ili skretanje s neke prirodne norme. Riječ je o normativnoj optici modernosti, koja

“

Ideologija nacionalizma svijet tumači u etničkom ključu. Za nju kršćanstvo nije važno kao takvo nego kao plemenska religija, kao estetsko iskustvo nacije

se ne može isključiti pritiskom na dugme. Htjeli-neh-tjeli mi smo svoj svijet naučili gledati kroz nacionalne naočale. Tek kad shvatimo da to nije uvijek bio slučaj, postat će nam jasno kako se modernost razlikuje od tradicionalnog društva.

Pripada li nacionalizam još uvijek toj modernosti?

Zapravo, u ovom dijelu svijeta nacionalizam jest modernost. Nama danas nije jasno kako je funkcionirala Mletačka Republika, jer mi u njoj vidimo talijansku nacionalnu državu. Zato su naši partizani ne tako davno maljevima uporno tucali glave Lava sv. Marka duž naše obale. Riječ je zapravo o nesporazumu. Venecija je bila domoderni imperij s mnoštvom sastavnih dijelova – veneto-ital-skih, hrvato-slavenskih,

albanskih, helenskih i levantinskih. Nju nije smetalo što su mletačke tiskare do kraja devetneastog stoljeća objavile najveći dio rukopisa što su pisani na hrvatskom jeziku. Nju ne predstavljaju Nazorovi karikaturalni kamarlengi i providuri iz „Velog Jože“, koji više govore o dvadesetom stoljeću nego o upravi i vlasti u mletačkoj Istri.

To još ne znači, kako bi danas neki htjeli, da su domoderni identiteti bili arbitrarni. Oni su jednostavno bili tradicijski, dakle lišeni modernih ideologizacija. Bili su vezani uz rodno mjesto (kod Belostenca *patria* = *sedes natalis*, *Rodno mjesto*), koji se u modernosti znatno proširio jednako kao i pojam narod (kod Belostenca *natio* = *Narod*, *Zemljachstvo*) ili uz šire etničke ili vjerske kategorije. U Djelima apostolskim (2,5-11) spominju se pobožni Židovi „koji su od svih naroda pod nebom“ (*ex omni natione quae sub caelo sunt*) i koji govore raznim jezicima svog zavičaja: „Parti, Medani, Elamiti i stanovnici Mezopotamije, Judeje i Kapadocije, Ponta i Azije, Frigije i Pamfilije, Egipta i libijskih krajeva oko Cirenene, Rimljani... Krećani i Arapi“. Ali, a ovo je važno, za kršćanstvo sve te kategorije nisu bitne, pa ni ona koja je dijelila Izabrani narod (Židove) od „narodâ“ (*nationes*), dakle, od nežidova ili pogana, jer „Nema tu više ni Židova ni Grka; nema više ni roba ni slobodnjaka; nema više ni muškog ni ženskog, jer ste svi samo jedan u Kristu Isusu“ (Gal 3,28).

Odustajanje od kršćanske univerzalnosti na Istoku se ponekad nazivlje „etnofiletizmom“, dakle dijeljenje Crkve po etničkom ili plemenskom ključu. To je izuzetno važan aspekt prodora modernosti u tradicionalnu religiju. Posljedica je ideologiziranja religije u sekularnom smislu. Zvuči paradoksalno, ali jedan od trendova u modernosti je sekularizacija tradicionalne religije. Za vjerske zajednice nema većeg ispita autentičnosti od odupiranja ovom trendu.

Kakav je Vaš osobni, znanstveni, publicistički i politički stav o aktualnosti antikomunističkog erosa kojeg u svom javnom diskursu naglašeno negujete i koliko Vam se ta dimenzija javnog angažmana

ku i državu, svjetonazora

Rođen u Dubrovniku 1947, od '59 u SAD-u. Doktorant Stanforda, redoviti profesor Yale, 1990. godine vraća se u Hrvatsku. Sredinom 90. na profesuri u Budimpešti, danas na FF u Zagrebu. Za svoj spisateljski rad nagrađivan u SAD ('Nacionalno pitanje u Jugoslaviji') i u Hrvatskoj ('Sa Staljinom protiv Tita'). Radikalni ljevičar u doba studija, u predvečerje hrvatske samostalnosti na Yale će ugostiti Tuđmana, da bi ga već početkom 90. pozvao da dade ostavku. S Gotovcem osniva Liberalnu stranku, u koalicijskoj Račanovoj Vladi postaje ministrom. Fundamentalistički vjeran katoličkom univerzalizmu, u ekvidistanici spram svih ideologija, uključujući liberalnu, Banac je odavno najautoritativniji kritičar restauratorskih teza o modernosti ti-toizma, koji stalno ističe da je u današnjoj Hrvatskoj antikomunizam nužna demokratska legitimacija javnog intelektualca. A s ovom knjigom Banac se kandidirao i za najdalekometnijeg kritičara (hrvatskog) nacionalizma: "Pokatoličeni nacionalizam ponekad se pokazao jačim od evanđelja te izazivao mnoštvo negativnih posljedica, ništa manje zločnih od onih izazvanih sirovim materijalizmom..."

čini važnom za duhovno stanje današnje Hrvatske?

Možda je bolje ne govoriti o omći u kući obješenoga, ali naglasci ipak ovise o okolnostima. Mislim da se iz mojih monografija, posebno knjige *Sa Staljinom protiv Tita: Informbirovski rascjepi u jugoslavenskom komunističkom pokretu*, nazire kritičan stav prema komunistima, ali bez ikakve posebne naglašenosti. O komunistima se raspravlja u kontekstu njihove ideologije i politike, koje su doista bile totalitarne, premda taj termin rijetko koristim (u knjizi *Hrvati i Crkva* samo četiri puta i to gotovo uvijek komparativno – dva totalitarizma), jer je i sâm totalitarnog porijekla (Gentile, Schmitt). Kod mene je naglašenost došla na djelo tek nakon 2005. kad sam shvatio da u Hrvatskoj postoji moćan lobi koji radi na rehabilitaciji jugoslavenskog komunizma. Naime, nakon idejnog i političkog kraha istočnoeuropskih partijskih država (1989-1991.) mnogi bivši komunisti išli su logikom Dušana Bilandžića („sve svoje knjige pišem iznova“, što je on doista i radio) ili su jednostavno šutjeli, možda iz straha, možda iz osjećaja krivnje, možda iz rezignacije. Zato i nisu bile potrebne posebne intervencije. Činilo se da jedno negativno ideologijsko nasljeđe nestaje odumiranjem komunističke partijske države.

„Činilo se“ – iz znanstvenih pretpostavki ili iz osobnog iskustva?

Da bih Vam dočarao atmosferu iz 1990-ih spomenut ću samo jedno iskustvo. Pozvali su me u SAB da održim predavanje na temu fašizma. Prostor u Mimari bio je duplom pun, a u auditoriju je bilo mnogo predstavnika bivše visoke nomenklature (sjećam se Stjepana Bibera-Teheka, Jure Bilića, Slavka Komara, Josipa Vrhovca). Rekao sam sve što treba o fašizmu, ali nisam propustio osuditi komunističke zločine. Bilo je malo komešanja, ali jedino je Komar glasno negodovao pamtljivom rečenicom da je „Gulag bio sistem, a Bleiburg ekces“. Danas je tako što nezamislivo. Sve su se racionalizacije obnovile: sve priče o tomu kako je Tito uveo struju i vodu u najzabitije dijelove Dalmatinske zagore, kao da se to ne bi dogodilo i bez Tita, sve gluposti o Titovom „moder-

nitetu i modernizatorskim ambicijama“ naspram „društvu koje nas već trideset godina (!?) demodernizira, društvu koje nas u 19. stoljeće nije vratilo samo čudoredno i vjerski, nego i ekonomski i geopolitički“ (Jurica Pavičić), kao da to nije bilo vrijeme poluistina, halucinacija i laži koje nas je doista unazadilo i kao da danas, uz sve nedostatke, ne živimo u otvorenijem društvu koje po ni čemu ne nalikuje na 19. stoljeće. No, najpogubnija restauratorska teza rehabilitira jugoslavensku diktaturu kao nužnu pretpostavku za neovisnu Hrvatsku. Umjesto da se na komunističko razdoblje gleda kao na prostor diskontinuiteta u nizu traumatskih državnih formacija dvadesetoga stoljeća, u

njemu se traži izvoriste suvremene hrvatske države. Umjesto da se u kardeljevskom „pluralizmu samopravnih interesa“ prepoznaje maska jednopartijske diktature, u njega se učitava „jednostranačka demokracija“, čak preteča buduće „izravne (plenumske) demokracije“. Mislim da u je takvim okolnostima bila potrebna kompetentna intervencija s moje strane. I to na jednak način kako sam se 1990-ih godina javno borio protiv svih manifestacija nostalgije za NDH i apologije ustaškog pokreta. Ukratko, mene ne određuje antikomunizam. To je samo dio angažirane borbe za pluralnu demokraciju. Zato ponavljam po ne znam koji put: ne možete biti demokrat ako niste i antikomunist. Biti samo antifašist dovodi vas u poziciju komunističkog apologeta.

Možemo li se bar dotaknuti odnosa Katoličke crkve prema staljinističko-komunističkom totalitarizmu?

Što se Katoličke crkve tiče, njezin antikomunizam je najizravnije vezan uz borbeno ateistički program lenjinizma. Ova kratka konstatacija pokriva neopisive moderne progone i mučeništva, o kojima se razmjerno malo govori uporedno s drugim masovnim zločinima dvadesetoga stoljeća. Tvrdi se da su samo sovjetski progoni odgovorni za između 12 do 20 milijuna kršćanskih žrtava. Naravno, nisu sve faze komunistič-

“
Zvuči paradoksalno, ali jedan od trendova u modernosti je sekularizacija tradicionalne religije. Za vjerske zajednice nema većeg ispita autentičnosti od odupiranja ovom trendu

ke vlasti u svim zemljama u kojima su komunisti uveli svoju diktaturu bile uvijek jednako nasilne i borbeno ateističke. Velika je razlika između 1937. godine u SSSR-u, kad je strijeljano čak 89.600 pripadnika klera, i situacije u Jugoslaviji nakon Protokola. Ali komunistička ideologija, s izuzetkom programa eurokomunističkih stranaka od 1970-ih, uvijek je inzistirala na obvezatnom ateizmu, a slobodna djelatnost vjerskih zajednica uvijek je pod komunizmom na neki način bila ograničena. Doduše, modernost je i bez komunizma usmjerena protiv vjere u Boga, pa je masovni otpad od religije karakteristika suvremene inteligencije, a sekularnost karakteristika suvremene države. Ipak, osobno ne sumnjam

da se ovim trendovima lakše suprotstaviti u liberalnoj demokratskoj državi.

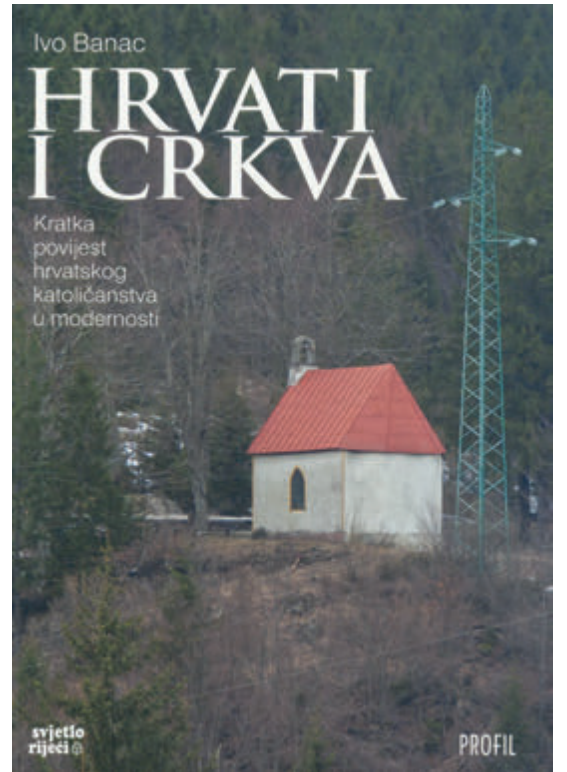
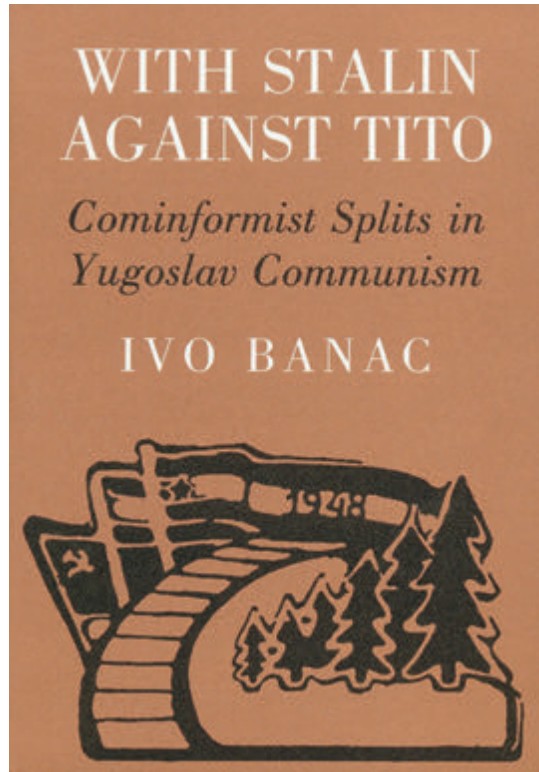
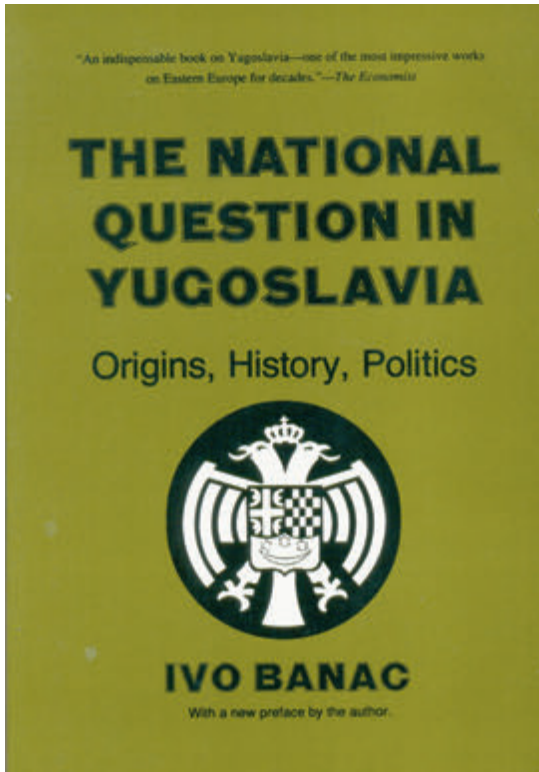
Kakav je utjecaj Vašeg osobnog liberalnog svjetonazora na recepciju sukoba Crkve s liberalizmom u cijelom periodu moderniteta, osobito prije pojave totalitarizama 20. stoljeća?

Moj otklon prema ideologijama ne isključuje liberalizam. Moglo bi se reći da sam liberal s „greškom“ tomističke teleologije. To znači da sam za liberalnu politiku i liberalnu državu, ali ne i za liberalizam kao svjetonazor. Uostalom pitanje granica slobode skinuto je s dnevnog reda još 1965. koncilskom deklaracijom *Dignitatis humanae* gdje se jasno kaže da „da se istina ne nameće drugačije nego snagom same istine“, te da „sloboda od pritisa u građanskom društvu... ostavlja netaknutu tradicionalnu katoličku nauku u moralnoj dužnosti ljudi i društva prema pravnoj religiji i jedinoj Kristovoj Crkvi.“ Štoviše, na istom je mjestu jasno rečeno kako unatoč činjenici što je u prošlosti „bilo katkada postupaka koji su bili manje u skladu s evanđeoskim duhom, čak i protivni njemu, ipak je uvijek ostala nauka Crkve da se nitko ne smije prisiljavati na vjeru.“ Uostalom, ni Gotovac ni ja nikada nismo dirali u autonomiju Crkve, niti smo sekularizirali liberalnu politiku. Uvijek smo bili svjesni velike katoličke tradici-

je hrvatskoga naroda, ali ni crkvene ljude nismo štedjeli kritike u čisto političkim pitanjima, kad se s njima nismo slagali. Ne vjerujem u nikakvu načelnu nekompatibilnost između liberalne politike i katoličkog nauka. Uostalom, zar se u prisposobi o ljuđu ne može prepoznati zametak liberalne politike?

Hoćete li u sljedećim godinama akcent Vaših napora pomjerati s političkih na spisateljski angažman ili obrnuto, ili ćete tražiti ravnotežu?

Neprestano radim. Istražujem i pišem, nekad potaknut vlastitom znatiželjom, nekad po naruđbi. Imam nekoliko nedovršenih projekata i nadam se da ću imati vremena da bih ih dostojno dovršio. Ujedno, ne mogu se odreći političkog angažmana, jer je to dio građanske odgovornosti. Ako pripadamo zajednici, moramo se baviti politikom, posebno kad je riječ o inteligenciji. Oni koji „neće politiku u svoju butigu“ otvaraju vrata arbitrarnoj vlasti. Usput, kao odgovor političkim oportunistima poput predsjednika Josipovića, uspjeh u politici ne mjeri se popularnošću nego uvjerljivošću. Ne očekujem da se itko samnom slaže, ali tražim da se poštuje moj intelektualni integritet. Oguglao sam na psovke i one me samo jačaju. Slažem se s Ibsenovim dr. Stockmannom da je najjači čovjek na svijetu onaj koji stoji sam.

sveučilišni život

EFST – u misiji obrazovanja turističkih vodiča i voditelja poslovnica

Zbog rasta broja putničkih agencija koje traže kvalitetne voditelje poslovnica i turističke vodiče, interes polaznika za stjecanjem znanja i vještina na seminarima ne jenjava

Ekonomski fakultet Sveučilišta u Splitu započeo je djelovati kao samostalna visokoškolska znanstveno-obrazovna institucija 26.11.1974. godine. Ova značajna obljetnica bit će obilježena tijekom tekuće godine raznim stručnim i znanstvenim događanjima i istupima kojih je cilj upoznati širu javnost o misiji i aktivnostima Fakulteta u regiji i šire.

Najznačajnija misija ove institucije je edukacija kadrova u širokom spektru ekonomskih znanja i vještina, kako u okviru sveučilišnih i stručnih studijskih programa, tako i putem cjeloživotnog obrazovanja, u kojem je Fakultet prisutan gotovo jednako dugo kao i u formalnom obrazovanju. Naime, već sredinom 70-ih godina, prepoznajući rastuće značenje turističke "industrije" za nacionalno i lokalno gospodarstvo, Ekonomski fakultet je započeo s izvođenjem seminara za obrazovanje turističkih vodiča. Ta praksa nakratko je prekinuta početkom Domovinskog rata da bi odmah nakon toga bila nastavljena, sukladno zakonskim odredbama nove hrvatske države. Seminaru za turističke vodiče 1996. godine pridružen je i seminar za voditelje turističkih po-

slovnica, čime je Ekonomski fakultet u Splitu postao jedna od vodećih institucija u Republici Hrvatskoj za cjeloživotno obrazovanje ovih, za turizam iznimno značajnih kadrova.

Interes polaznika za stjecanjem znanja i vještina na ovim seminarima ne jenjava. To se može obrazložiti kontinuiranim porastom broja posjetitelja u Splitu i cijeloj regiji, čemu u prilog ide i ulazak Republike Hrvatske u Europsku uniju, što je ovu destinaciju učinilo još atraktivnijom brojnim posjetiteljima iz Europe i ostatka svijeta. U tom kontekstu raste i broj putničkih agencija koje traže kvalitetne voditelje poslovnica i turističke vodiče.

Iznimno jak sastav predavača

Nesmanjeni interes polaznika za pohađanjem ovih seminara na Ekonomskom fakultetu u Splitu rezultat je i kvalitete izvođenja samog programa. Naime, već od samih početaka, u njihovoj realizaciji sudjeluju brojni eminentni stručnjaci i suradnici iz svijeta znanosti, kulture i umjetnosti te turističke prakse. Dovoljno je spomenuti da u sadašnjem postavu predavača, u izvođenju nastave sudjeluju: prof.

dr. Arsen Bačić, prof.dr. Joško Božanić, prof.dr. Joško Belamarić, prof.dr. Stjepan Lapenda, izv.prof.dr. Nikola Glamuzina, prof.dr. Željko Mrnjavac, prof.dr. Lidija Petrić, dr. Davorka Mikulić, Elvira Šarić, prof., Dijana Aračić, prof., Marina Majić, prof., Lino Ursić, univ.spec. oec., kao i uvaženi stručnjaci iz prakse, Robert Pende, dipl. oec., Ivo Vuka, dipl.oec., Leo Petrić, dipl.oec. te Tatjana Ščerbe, dipl.ing.

Ovako jak sastav predava-

ča koji svoja znanja polaznicima predaju ne samo kroz teoriju već i putem terenskih obilazaka povijesne jezgre Splita, značajnih lokaliteta u okolici kao i važnih muzejskih i galerijskih institucija, garancija je zadovoljstva polaznika koji na seminare dolaze i iz drugih hrvatskih županija. Osim učenja, ovi seminari su postali i mjesta druženja i sklapanja ne samo poslovnih dogovora već i brojnih prijateljstava. Tome su zasigurno, svojim anga-

žmanom, stručnošću i energijom pridonijeli bivši, dugogodišnji voditelj seminara za turističke vodiče, prof.dr. Stjepan Lapenda te „zaštitni znak“ i „dobra vila seminara“, tajnica, gđa. Dijana Mićač, dipl.oec., koja, iako više ne obnaša tu funkciju i dalje pomaže mladim kolegama (Marina Tudor, dipl.oec. i Ante Mandić, mag. oec.) u njihovoj realizaciji.

O kvaliteti organizacije i sadržaja samih seminara govori i izjava Lucije Etero-

vić, prof., vlasnice škole stranih jezika „Jezični kutak“ iz Omiša, polaznice oba seminara, koja ističe izrazito zadovoljstvo kvalitetom organizacije te predavačima, te iskazuje uvjerenje da je pohađanjem ovih seminara značajno obogatila svoja znanja i kompetencije.

Prof. dr.sc. Lidija Petrić, voditeljica seminara za turističke vodiče; Ante Mandić, mag. oec., tajnik seminara

Humanitarni projekt studenata – spoj učenja, prakse i društvene odgovornosti

U vremenu u kojem dominiraju negativne vijesti, prognoze i perspektive, nađe se uvijek onih kojima takvo okruženje nije prepreka nego poticaj za djelovanje. Upravo takav primjer dali su studenti 5. godine studija Turizam Ekonomskog fakulteta u Splitu koji su u okviru kolegija „Upravljanje manifestacijama“ odlučili praktični dio nastave odraditi organiziranjem humanitarne akcije. Na inicijativu prof. dr. sc. Snježane Pivac (ispred Lions kluba Marjan) i uz mentorstvo doc. dr. sc. Smiljane Pivčević (nositelj kolegija) u akciji pod sloganom „Pomozimo malenima primiti lijek“ prikupljali u sredstva za kup-

nju perfuzora – uređaja za točno doziranje infuzijskih otopina i lijekova za Jedinicu intenzivnog liječenja djece u KBC-u Split. Ovi uređaji se mogu namjestiti tako da isporučuju količinu tekućine u mililitrima, odnosno lijekova u mikrogramima te stoga predstavljaju jedini način da bolesnici novorođenačke dobi prime adekvatan i nužan lijek.

Prikupljeno 12 tisuća kuna

U projektu je sudjelovalo 9 studenata diplomskog studija Turizam na Ekonomskom fakultetu, poimenice: Marija Bo-

tonija Grbeša, Marina Gudelj, Jasna Kadić, Damir Puharić, Matea Smilović, Anamarija Šarić i Marijana Teklić. Kroz akciju su sakupljali sredstva preko prigodnih kasica na čitiri splitska fakulteta (Ekonomija, FESB, Medicina, Građevina) i u studentskom domu „Bruno Bušić“ te aktivno kontaktirali niz poduzeća i institucija tražeći donacije i spon-

zorstva za projekt. Kulminacija akcije bila je studentska „Retro srijeda“ s hitovima 80-ih i 90-ih održana 29. siječnja u kluba „Vanilla“, uz tehničku i promotivnu podršku uprave kluba. Akciju je podržao i Ekonomski fakultet na čelu s dekanom prof. dr. Željkom Garačom te je prilikom tradicionalnoga fakultetskog Božićnog koncerta klapa izvršena uplata u ovu svrhu. Ukupno je kroz sve navedene aktivnosti prikupljeno oko 12 tisuća kuna.

Hvalevrijedno je istaknuti kako je ovo treća generacija studenata koja u okviru ovog kolegija organizira humanitarno događanje. To pokazuje kako obrazovanjem na Ekonomskom fakultetu studenti, osim ekonomskih znanja i vještina razvijaju i osjećaj društvene odgovornosti i angažiranosti te u djelatnicima i Upravi Fakulteta nalaze partnere i potporu za realizaciju takvih projekata. Uz mlade koji na ovaj način razmišljaju i djeluju, zasigurno se i općedruštveno okruženje i prognoze mogu i moraju mijenjati na bolje.

SNJEŽANA PIVAC

Predavanje profesora Filipića o retorici ekonomije

Udruga diplomiranih studenata Ekonomskog fakulteta u Splitu, Alumni SEF, organizirala je predavanje o diskursu u ekonomiji, retorici ekonomije (retorici ekonomista) i općenito o odnosu literarnog i znanstvenog u hrvatskoj ekonomiji. Predavanje „Kako govore ekonomisti“ održao je prof. dr. sc. Petar Filipić 6. veljače, na Ekonomskom fakultetu u Splitu. Predavač je redoviti profesor makroekonomije na splitskom Ekonomskom fakultetu. Autor je knjige „Ekonomski paradoksi“ (Naklada Jesenski i Turk, Zagreb, 2012.). U 24 poglavlja autor obrađuje teme iz mikroekonomije (paradokse ponašanja), makroekonomije (paradokse ishoda), paradokse temeljene na teoriji sreće, te ukazuje na metodološke i druge razloge zbog kojih su u ekonomiji paradoksi

česta pojava. Pitanje jezika ili izričaja kojega uobičajeno koristi neka struka/znanost nije, naravno, ograničeno samo na ekonomiju i ekonomiste. Na pitanje može li retorika ekonomije biti „ljudskija“, profesor Filipić potvrdno.

M.T.

Darka Bilić: Inženjeri u službi Mletačke Republike. Inženjeri i civilna arhitektura u 18. stoljeću u mletačkoj Dalmaciji i Albaniji

Književni krug,
Biblioteka Knjiga
Mediterranea,
Split 2013.

PIŠE: JOSIP VRANDEČIĆ

Krešimir Kužić: Hrvatska obala u putopisima njemačkih hodočasnika XIV.-XVII. st.: opora - vinorodna - kršćanska

Književni krug,
Biblioteka
znanstvenih
djela,
Split 2013.

Knjiga dr. sc. Darke Bilić nudi dosad najdublji uvid u javno graditeljstvo Dalmacije 18. stoljeća. U središtu je autoričinoga interesa opus pedesetorice javnih inženjera angažiranih od Republike i zaposlenih pri uredu generalnog providura u Zadru ili pak u vojnim postrojbama, koji su se angažirali na brojnim i raznovrsnim graditeljskim ostvarenjima. Autorica uvodno razmatra razvoj službe mletačkih javnih inženjera koji su još u 16. stoljeću prionuli vojnom preoblikovanju gradova pod njenom upravom, od *Terraferme* do Cipra, kako bi ih prilagodili izazovima vojne revolucije. Polazeći od tog osnovnog obrambenog programa, detaljno obrađuje znanstveno neistraženu dalmatinsku graditeljsku aktivnost 18. stoljeća kada se državni inženjeri ogledaju pretežno u sakralnim i civilnim narudžbama.

Drukčiji pogled na mletačku upravu

Na osnovi rezultata dugotrajnog, temeljitog istraživanja, pretežno u mletačkom Državnom arhivu (*Archivio di stato*) predstavlja njihove stručne, više ili manje bogate graditeljske životopise. Osim što su se angažirali na vojnom preoblikovanju novoosvojenih utvrda Drniša i Knina, težište je njihove aktivnosti u gradnji i pregradnji mnogobrojnih javnih objekata poput kneževih palača i komunalnih vijećnica, bolnica, lazareta, bazana, mostova i putova. Aktivno su sudjelovali u projektiranju i izgradnji sakralnih objekata poput novih katedrala u Skradinu i Makarskoj, ali i malih crkava razasutih na novooslobođenom priobalnom području. Osim graditeljskih imena,

uglavnom pristiglih s druge strane Jadrana koja predvodi Francesco Melchiori, koji je najduže boravio u Dalmaciji i ostavio najbogatiji opus, u pokrajini su djelovali i domaća imena poput Angela Jansića, graditelja zvonika katedrale u Makarskoj, Mihovila Luposignolija, autora ambicioznog nacrtu za izgradnju splitske crkve Gospe od Zdravlje, te Frane Zavorea, istaknutog kartografa i cestograditelja. Dok u 16. stoljeću obrambeni program odražava ideologiju *renovatio imperii*, u 18. je stoljeću naglašeniji onaj razvojni kojemu je za cilj smiriti i urediti dalmatinsko društvo nakon čestih i dugotrajnih ratova. Nedostatak novca iscrpljenog javnog sektora autorica navodi kao glavnu smetnju ambicioznijim postignućima pa se tako navedene nove katedrale, uz brojne preinake, grade desetljećima. Premda glavno težište postavlja na opus javnih inženjera, ukazuje i na sudjelovanje domaćih, privatnih majstorskih radionica poput

onih Foretića, Macanovića i Skoka.

Drukčiji pogled na Dalmaciju

Knjiga je namijenjena ponajprije povjesničarima umjetnosti i arhitektima, ali ništa manje i klasičnim historiografima dalmatinskog *settecenta*. Najnovije knjige o tom svijetu, ona Filippa Maria Paladina (2002.) i Larryja Wolffa (2006.) prikazuju Dalmaciju kao divlju zemlju, zaostalih, oporih Morlaka u kojoj kulturna Europa traži svoju romantičarsku inspiraciju. Podastrijetim arhivskim biografijama, nacrtima, notarskim dokumentima ostvarenih i neostvarenih projekata, knjiga dr. sc. Darke Bilić pokrajinu pak predstavlja u novom svjetlu kao zemlju koja svojim urbanističkim pejzažem nastavlja korespondirati sa zapadnim prosvjetiteljskim rješenjima. Zahvaljujući knjizi povjesničari će mletačku upravu u Dalmaciji 18. stoljeća od sada gledati drugim očima; jednako tako realnije će vrednovati francuski modernizacijski iskorak početka 19. stoljeća.

Knjiga dr. sc. Krešimira Kužića daje slikovit prikaz naše kasnosrednjovjekovne i ranonovovjekovne obale gledane očima njemačkih hodočasnika, koji su od 1376. do 1636. godine putovali Jadranom od Venecije do Svete zemlje. Ova 94 priložena putopisa nejednake su literarne i historiografske vrijednosti; dok pojedini pisci poput švicarskog dominikanca Felixa Fabrija (hodočasti 1483.-84.) detaljno opisuju istočnojadransku obalu, neki tek nezainteresirano bilježe glavna jadranska sidrišta na kojima su usputno zastali. Predstavljene hodočasnike čine velika imena europske povijesti poput vojvode Albrehta Habsburškog (1398.), vojvode i kasnijeg cara Fridricha III. (1436.), te Fridricha III. Mudrog (1493.), poznatijeg kao Luterova zaštitnika. Zajedno s njima na more se otiskuje brojna pratnja: vitežovi, svećenici, građani, plemići iz ostalih europskih zemalja, ali i mnogobrojna posluga sastavljena od kuhara, sobara, konjušara, tumača i ostalog potrebnog svijeta koji prati svoje gospodare na putu do Kristova groba. Hodočasnički putopisi tražena su humanistička literatura za koju se otimanju brojni europski tiskari jer pobuđuje maštu europske javnosti.

Zadar, Hvar, Dubrovnik

Polazna točka njihova morskog puta je Venecija, grad uzdaha i nepreglednih mogućnosti u koga se njemački, ali i hodočasnici ostalih zapadnih zemalja, slijevaju zajedno s rijekom trgovačkih dobara koja pristiže preko alpskih prijevoja. Hodočasničko znanje o hrvatskim zemljama, o „Sklavoniji“, koja ih očekuje s druge strane Jadrana nije oskudno; Hrvatska je trajno prisutna u svijesti njemačkih ljudi koji znaju da je Dalmacija nekad pripadala njemačkom caru Sigismundu Luksemburškom, kojemu su je Mlečani prijetvorno otili. Bogati su

putopisni prikazi Istre, osobito Poreča i Rovinja, do kojih hodočasnike vode istarski peļari. Zadar je središnja plovna točka položena na sredini Jadrana, mjesto u kojem se posjećuju relikvije sv. Šimuna i obnavljaju putne zalihe. Najčešće zaobilaze Šibenik, Trogir i Split, koji su izvan plovidbenog puta, koji ih vodi prema Hvaru, bogatom otoku pošteđenom osmanskog pustošenja. Preko Korčule, koju obično opisuju kao malen, ali skladan kameni grad plemićkih kuća i raskošnih crkava, pristižu u Dubrovnik kojega podjednako hvale, bez obzira dolaze li iz velikih njemačkih gradova ili manjih sredina. Privlači ih sloboda republike koja diše punim plućima, nje-no bogatstvo, crkvene relikvije i umjetnine koje će kasnije, velikim dijelom stradati u tragičnom potresu 1667. godine.

Hrvatski od Venecije do Sirije

Knjiga dr. Kužića kapitalno je djelo hrvatske historiografije jer donosi nepoznate povijesne izvore koji ne svje-

doče samo o važnosti naše obale kao ključne europske pomorske komunikacija još od antičkih vremena, nego podjednako snagom svjedoči i o ulozi naših ljudi u tadašnjem mediteranskom univerzumu. Hrvatski jezik, tzv. krabatiš, po njemačkim hodočasniciima, lingua je franca od Venecije do Sirije. Navedena knjiga hodočasničkih putopisa poglavito je knjiga o moru, jer se u navedenim zapisima, ali i autorovoj opsežnoj uvodnoj studiji detaljno analiziraju tipovi brodova koji ih prevoze, njihova oprema, naoružanje, posada i plovidbena obilježja. Podjednako detaljno opisane su vremenske i klimatološke prilike, ali i jadranska flora i fauna u kojoj su europski hodočasnici, kao djeca s kontinenta, posebno uživala. Knjiga nudi uvid u ozračje predmoderne duhovnosti koja je prožimala tadašnjega europskog, uključujući i hrvatskog čovjeka, kao dominantno obilježje njegova mentaliteta.

STznanoSTmobilnoST

Postani Erasmus+ student!
prijava se na otvoreni
Natječaj za mobilnost
u svrhu studijskog boravka
u akademskoj 2014./15. godini

Provedite semestar na inozemnom sveučilištu slušajući relevantne kolegije, istražujući i pripremajući završni, diplomski rad ili doktorsku disertaciju. Kontaktirajte nas i pridružite se milijunima europskih studenata koji su doživjeli ovo poučno, zabavno i nezaboravno iskustvo.

ERASMUS +**ŠTO?**

Nastavljajući dobru praksu potprograma Erasmus, program Erasmus+ dio svojih aktivnosti usmjerava na visokoškolsko obrazovanje.

Studenti mogu jedan dio studija provesti studirajući na inozemnom visokom učilištu ili obavljajući stručnu praksu što pridonosi samostalnosti, kulturnoj osviještenosti, korištenju stranih jezika, snalaženju u multikulturalnim sredinama i obogaćuje životopis.

TKO?

Studenti koji su u trenutku odlaska na mobilnost (u akademskoj godini 2014./2015.) upisani u najmanje drugu godinu preddiplomskog (ili integriranog ili stručnog studija, prvu godinu diplomskog studija ili prvu godinu poslijediplomskog studija.

KOLIKO?

Najkraće razdoblje je 3 mjeseca,
a najduže 12 mjeseci.

FINANCIJE?

		Financijska potpora eur/mjesečno
Skupina 1 Programske zemlje s višim troškovima života	Austrija, Danska, Finska, Francuska, Irska, Italija, Lihtenštajn, Norveška, Švedska, Švicarska, Ujedinjeno Kraljevstvo	460
Skupina 2 Programske zemlje sa srednjim troškovima života	Belgija, Hrvatska, Češka, Cipar, Njemačka, Grčka, Island, Luksemburg, Nizozemska, Portugal, Slovenija, Španjolska, Turska	410
Skupina 3 Programske zemlje s nižim troškovima života	Bugarska, Estonija, Mađarska, Latvija, Litva, Malta, Poljska, Rumunjska, Slovačka, Makedonija	360

DODATNA FINANCIJSKA SREDSTVA?

Studenti s invaliditetom – stvarni troškovi
Studenti slabijeg socioekonomskog statusa:
200 eura mjesečno.

PRIJAVA?

Sveučilište u Splitu objavilo je natječaj 17. veljače 2014. Rok prijave je 12. ožujka 2014. Natječaj pronađi na www.unist.hr

DOKUMENTI?

Prijavni obrazac
Europass CV

Prijepis ocjena i ostvarenih ECTS bodova ovjeren u referadi matične sastavnice na hrvatskom jeziku
Pismo motivacije na engleskom jeziku (do 300 riječi)

Dokaz o znanju jezika zemlje u koju student ide ili na kojem se izvodi nastava (potvrda škole stranih jezika ako je student posjeduje ili potvrda koja je razvidna iz prijepisa ocjena).

Napomena: studenti jezika ne prilažu ovu potvrdu

KAKO?

Prijave se donose osobno ili šalju preporučenom poštom.

KOME?

Sveučilište u Splitu
Ured za međunarodnu suradnju

ZNATIŽELJNI?

erasmus@unist.hr, FB Iro Unist, 440-343, 440-344
I na kraju

ZAŠTO?

Zato jer si mlada osoba spremna na izazov, nova znanja, nove zemlje, nove ljude, novog sebe...
Pokreni se!

Erasmus+ novi program Eu obrazovanje, osposobljavanje, sport

PRIPREDILA: ANA ČOSIĆ,
VODITELJICA UREDA
ZA MEĐUNARODNU SURADNJU

IZVOR: AGENCIJA ZA MOBILNOST
I PROGRAME EU

O Erasmus+ programu

Program Erasmus+ obuhvaća sve europske i međunarodne programe i inicijative EU u području obrazovanja, osposobljavanja, mladih i sporta. Erasmus+ zamijenit će 7 postojećih programa: Program za cjeloživotno učenje (s potprogramima Erasmus, Leonardo da Vinci, Comenius i Grundtvig), Mladi na djelu te 5 programa međunarodne suradnje (Erasmus Mundus, Tempus, Alfa, Edulink i program suradnje s industrijaliziranim državama i teritorijima). Program prvi put uvodi i podršku području sporta.

Erasmus+ usmjeren je jačanju znanja i vještina te zapošljivosti europskih građana kao i unaprjeđenju obrazovanja, osposobljavanja te rada u području mladih i sporta. Sedmogodišnji program imaće budžet od 14,7 milijardi eura, što predstavlja povećanje od čak 40 posto u odnosu na postojeće programske budžete.

Vezano uz financijska sredstva raspoloživa Hrvatskoj, važno je spomenuti da će proračun programa na razini svih zemalja članica rasti neznatno tijekom 2014. i 2015., a da bi progresivan rast bilježio od 2016. nadalje. Hrvatska tako u 2014. očekuje neznatan rast sredstava u odnosu na programska sredstva dostupna u 2013. godini, a koja su iznosila više od 85 milijuna kuna (11.175.833 EUR).

Struktura programa

Objedinjavanje aktivnosti koje pripadaju istim područjima kao i veća strateška usmjerenost na ciljeve javnih politika odražavaju se i u strukturi novog programa.

Erasmus+ sastoji se od sljedećih aktivnosti:

- Ključna aktivnost 1
Mobilnost u svrhu učenja za pojedince
- Ključna aktivnost 2 - Suradnja za inovacije i razmjenu dobre prakse
- Ključna aktivnost 3
Podrška reformi politika
- Aktivnosti Jean Monnet
- Sport

SURADNJA

Strateška partnerstva

Nude priliku za partnersku suradnju u cilju provedbe inovativnih praksi koje bi trebale rezultirati nastavom visoke kvalitete, programima usavršavanja i učenja, radom s mladima, modernizacijom institucija i društvenim inovacijama.

AKTIVNOSTI

- Aktivnosti koje jačaju suradnju između organizacija kako bi razmjenjivale dobre prakse
- Aktivnosti koje promiču razvoj, testiranje i/ili uvođenje inovativnih praksi u području obrazovanja, osposobljavanja i mladih
- Aktivnosti koje olakšavaju priznavanje vještina stečenih kroz formalno, neformalno i informalno učenje na nacionalnoj razini prema EU okvirima (EQF/NQF, CEFR) i koje koriste instrumente Europass i Youthpass
- Suradnja regionalnih vlasti u svrhu promicanja razvoja obrazovanja i usavršavanja i njihovog uključivanja u lokalni i regionalni razvoj
- Transnacionalne inicijative koje jačaju poduzetničko razmišljanje i vještine koje potiču aktivno građanstvo i stvaranje novih javnih poduzeća
- Unutar strateških partnerstava moguće je organizirati aktivnosti osposobljavanja, podučavanja i učenja za pojedince ako takve aktivnosti donose dodanu vrijednost u postizanju ciljeva projekta.

SPORT

Akcije u području sporta pružat će potporu:

- zajedničkim partnerstvima
- neprofitnim europskim sportskim događanjima
- dijalogu s relevantnim europskim dionicima
- podršku sportskim događanjima u okviru pojedinog programa predsjedanja EU-a

Aktivnosti Jean Monnet

Aktivnosti Jean Monnet će podržavati:

- akademske module, katedre i centre izvrsnosti u svrhu razvijanja obrazovnih sadržaja te jačanja podučavanja, nastave i istraživanja vezanih uz europske integracije
- rasprave o europskim politikama s akademskom zajednicom, a koje će biti podržane preko mreža i projekata.
- potporu ustanovama i udruženjima za aktivnosti vezane uz EU studije i EU pitanja
- studije i konferencije koje nositeljima javnih politika mogu omogućiti nove uvide i konkretne savjete od akademske zajednice, a vezano uz tekuća pitanja Unije.

Tko može sudjelovati?

Visoka učilišta iz cijelog svijeta. Visoka učilišta iz programske zemlje moraju biti nositelji Erasmus povelje za visoko obrazovanje. Neke od navedenih aktivnosti otvorene su osim u visokim učilištima i drugim organizacijama koje se bave temom EU-a. Postupak prijave: Prijava Izvršnoj agenciji za obrazovanje, kulturu i audiovizualnu politiku u Bruxellesu.

Rok za prijavu: 26.3.2014.

erasmus

Erasmus+

Europske unije za razdoblje 2014. - 2020. osposobljavanje, mladi i sport

IZAINOVACIJEIRAZMJENUDOBREPRAKSE

TKO MOŽE SUDJELOVATI?

•• Javne ili privatne organizacije osnovane u programskoj ili partnerskoj zemlji, primjerice: visoka učilišta, škole/obrazovni centri, neprofitne organizacije, udruge, nevladine organizacije, javna ili privatna, mala, srednja ili velika poduzeća, javna tijela na lokalnoj, regionalnoj ili nacionalnoj razini, socijalni partneri ili drugi predstavnici tržišta rada (uključujući gospodarske komore, obrtničke i strukovne udruge, sindikate), znanstveni instituti, zaklade itd.

•• Organizacije iz partnerskih zemalja mogu sudjelovati u projektu samo kao partneri (ne kao prijavitelji projekta) i to ako njihovo sudjelovanje donosi dodanu vrijednost za partnerstvo.

Broj organizacija koje sudjeluju u partnerstvu: minimalno 3 organizacije iz 3 različite programske zemlje

TRAJANJE PROJEKTA: 2 ili 3 godine
FINANCIRANJE

•• Ukupan iznos financijske potpore: 150 000 EUR godišnje

POSTUPAK PRIJAVE: Organizacija iz programske zemlje prijavljuje se u ime čitavog partnerstva nacionalnoj agenciji u svojoj zemlji.

ROK ZA PRIJAVU: 30.4.2014.

KRITERIJI ZA DODJELU BODOVA ZA

KVALITETU PRIJAVE: relevantnost projekta (30 bodova), kvaliteta prijedloga projekta i provedba (20 bodova), kvaliteta projektnog tima i suradnja (20 bodova), učinak i diseminacija (30 bodova).

Udruživanje znanja (Knowledge Alliances)

Transnacionalni, strukturirani projekti u kojima surađuju ustanove iz područja visokog obrazovanja i poslovnog svijeta. Imaju za cilj jačanje europskog inovacijskog kapaciteta i poticanje inovacija u visokom obrazovanju, poslovnom svijetu i širem društveno-ekonomskom okruženju. Naglasak je na inovativnosti, održivosti i učinkovitosti projekata.

AKTIVNOSTI

Prihvatljive su aktivnosti koje za cilj imaju jačanje inovacija u visokom obrazovanju, poslovnom svijetu i u širem društveno-ekonomskom okruženju, razvoj poduzetničkog razmišljanja i vještina, poticanje protoka i razmjene znanja između visokog obrazovanja i poduzeća. Unutar projekta moguće je organizirati aktivnosti mobilnosti studenata, istraživača i osoblja ako takve aktivnosti donose dodanu vrijednost u ostvarenju ciljeva projekta, no aktivnosti mobilnosti ne smiju činiti glavni dio Udruživanja znanja.

TKO MOŽE SUDJELOVATI?

Javne ili privatne organizacije osnovane u programskoj ili partnerskoj zemlji, primjerice: visoka učilišta, javna ili privatna, mala, srednja ili velika poduzeća, istraživački instituti, javna tijela na lokalnoj, regionalnoj ili nacionalnoj razini, organizacije aktivne u polju obrazovanja, osposobljavanja i mladih, zaklade, posrednička organizacija ili udruga koja predstavlja organizacije za obrazovanje, osposobljavanje i mlade, posrednička organizacija ili udruga koja predstavlja poduzeća, tijelo zaduženo za akreditiranje, certificiranje itd.

Organizacije iz partnerskih zemalja mogu sudjelovati u projektu samo kao partneri (ne kao prijavitelji projekta) i to ako njihovo sudjelovanje donosi dodanu vrijednost za partnerstvo.

Broj organizacija koje sudjeluju u projektu: minimalno 6 organizacija iz najmanje 3 različite programske zemlje od kojih najmanje 2 visoka učilišta i 2 tvrtke.

TRAJANJE PROJEKTA: 2 ili 3 godine

POSTUPAK PRIJAVE: organizacija iz programske zemlje prijavljuje se u ime svih sudionika Izvršnoj agenciji za obrazovanje, kulturu i audiovizualnu politiku u Bruxellesu.

ROK ZA PRIJAVU: 3.4.2014.

Udruživanje sektorskih vještina (Sector Skills Alliances)

Transnacionalni projekti koji nastoje modernizirati strukovno obrazovanje i iskoristiti njegov potencijal u svrhu ekonomskog razvoja, jačati razmjenu znanja i dobrih praksi između ustanova koje se bave strukovnim obrazovanjem i usavršavanjem i tržišta rada te olakšati mobilnost radne snage i povećati priznavanje kvalifikacija na europskoj razini.

TKO MOŽE SUDJELOVATI?

Javne ili privatne organizacije osnovane u programskoj ili partnerskoj zemlji, primjerice: institut/škola za strukovno obrazovanje, centar za strukovno obrazovanje i osposobljavanje, centar za osposobljavanje unutar tvrtke, javno ili privatno, malo, srednje ili veliko poduzeće, javno tijelo nadležno za strukovno obrazovanje i osposobljavanje na lokalnoj, regionalnoj ili nacionalnoj razini, visoko učilište koje nudi programe iz područja strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, socijalni partneri ili drugi predstavnici tržišta rada uključujući gospodarske komore, obrtničke i strukovne udruge, sindikate itd.

Organizacije iz partnerskih zemalja mogu sudjelovati u projektu samo kao partneri (ne kao prijavitelji projekta) i to ako njihovo sudjelovanje donosi dodanu vrijednost za partnerstvo.

BROJ ORGANIZACIJA KOJE SUDJELUJU U PROJEKTU: minimalno 9 organizacija iz najmanje 3 različite programske zemlje, uključujući 2 zemlje članice EU.

TRAJANJE PROJEKTA: 2 ili 3 godine

POSTUPAK PRIJAVE: organizacija iz programske zemlje prijavljuje se u ime svih sudionika Izvršnoj agenciji za obrazovanje, kulturu i audiovizualnu politiku u Bruxellesu.

ROK ZA PRIJAVU: 3.4.2014

Erasmus+

Mobilnost u svrhu učenja za pojedince

PREDUVJETI

•• Erasmus povelja za visoko obrazovanje (Erasmus Charter for Higher Education) i Međuinstitucijski sporazumi

TKO MOŽE SUDJELOVATI?

•• Studenti, nastavno i nenastavno osoblje visokih učilišta, osobe iz tvrtki

AKTIVNOSTI I TRAJANJE AKTIVNOSTI

•• Mobilnost studenata u svrhu studijskog boravka - 3 do 12 mjeseci

•• Mobilnost studenata u svrhu stručne prakse - 2 do 12 mjeseci

•• Mobilnost nastavnika ili pozvanog osoblja iz tvrtki u svrhu održavanja nastave - 2 dana do 2 mjeseca Mobilnost nastavnog i nenastavnog osoblja u svrhu stručnog usavršavanja - 2 dana do 2 mjeseca

NOVOSTI

•• Odlazak na mobilnost u partnerske zemlje (izvan EU-a)

•• Stručnu praksu moguće je ostvariti i u razdoblju do godinu dana od diplome

•• Odlazak na mobilnost na svakoj razini studija (preddiplomska, diplomatska i poslijediplomska)

•• Stručno usavršavanje više ne uključuje odlazak i/ili sudjelovanje na konferencijama

•• Online jezična priprema prije odlaska na mobilnost

•• Veći iznos financijske potpore za studente slabijeg socioekonomskog statusa

Združeni diplomski studij (joint master degree)

AKTIVNOST

Združeni diplomski studij nastavlja i jača uspješna iskustva Erasmus Mundus diplomskih studija. Riječ je o međunarodnom studijskom programu koji nosi 60, 90 ili 120 ECTS bodova, a provodi ga konzorcij visokih učilišta koji se sastoji od najmanje 3 visoka učilišta iz 3 različite programske zemlje.

AKTIVNOSTI

•• Izvedba združenog studija

•• Dodjela stipendija izvršnim studentima iz cijelog svijeta za sudjelovanje na združenom studiju

TKO MOŽE SUDJELOVATI?

Osim visokih učilišta, u konzorciju mogu sudjelovati javna ili privatna, mala srednja ili velika poduzeća, javna tijela na lokalnoj, regionalnoj ili nacionalnoj razini, neprofitne organizacije, udruge, nevladine organizacije, znanstveni instituti iz programske ili partnerske zemlje. Na izvedbi studija sudjeluju studenti diplomatske razine, osoblje iz partnerskih organizacija, gosti predavači.

TRAJANJE PROJEKTA: ovisno o trajanju studija (1 ili 2 godine) konzorciju se isplaćuje financijska potpora za razdoblje od 4 ili 5 godina

FINANCIRANJE

Visoka razina financiranja (više od 2 mil. EUR u početnoj fazi) i sustav potpore

POSTUPAK PRIJAVE: Visoko učilište iz programske zemlje (nositelj Erasmus povelje za visoko obrazovanje) podnosi prijavu u ime čitavog konzorcija Izvršnoj agenciji za obrazovanje, kulturu i audiovizualnu politiku u Bruxellesu.

ROK ZA PRIJAVU: 17.3.2014.

KRITERIJI ZA DODJELU BODOVA ZA KVALITETU PRIJAVE:

relevantnost projekta (30 bodova), kvaliteta prijedloga projekta i provedba (30 bodova), kvaliteta projektnog tima i suradnja (20 bodova), učinak i diseminacija (20 bodova).

Mobilnost studenata diplomatske razine putem zajmova za studente

Studenti koji žele završiti cijeli diplomski studij u drugoj programskoj zemlji mogu podnijeti zahtjev za zajam u svrhu pokrivanja troškova studija. Ovakav aranžman uspostaviti će se u suradnji s Europskom investicijskom bankom. Prvi zajmovi trebali bi krenuti početkom 2014./2015. ak. godine (rujan 2014.). Studenti se za zajam obraćaju bankama u programskim zemljama.

Banke će ponuditi kredite s povoljnijim uvjetima za mobilne studente te pričekati do dvije godine kako bi se omogućilo da diplomant zasnje radni odnos.

Erasmus+

projekti

Država u krevetu

Izložba i manifestacija DRŽAVA U KREVETU // STATE ABED rezultat je kolegija „Feminizmi i društvene promjene u suvremenim umjetničkim praksama“ koji se održao na Umjetničkoj akademiji u Splitu 2012./2013.

Unatoč nedavnim značajnim istraživačkim izložbama i rastućem broju kolegija koji se bave rodnom problematikom na sveučilištima jugoistočne Europe, uloga feminizma i feminističke umjetnosti u suvremenoj umjetnosti i društvu još uvijek nije dovoljno istražena. To je i bio osnovni razlog pokretanja ovog kolegija koji je imao za cilj predstaviti i ocrtati fenomene feminizama i suvremene feminističke umjetnosti jugoistočne Europe za vrijeme društvenih i političkih promjena posljednjih četiriju desetljeća, od socijalnog realizma i pionirske umjetnosti novih medija 1970-ih, kroz godine jugoslavenskih ratova i vrijeme tranzicije, sve do današnjeg neoliberalnog kapitalističkog društva. Poseban je naglasak stavljen na feminističku umjetnost i umjetnice iz jugoistočne Europe u kontekstu globalne umjetnosti.

Osim teorijskog dijela kolegija na kojem se raspravljalo o estetici feminizma, povijesnoj pozadini umjetnosti i umjetnika, jugoistočnoj Europi kao teritorijalnom i sociopolitičkom okviru i feminističkoj kustoskoj praksi, održana su i gostujuća predavanja umjetnica Sanje Iveković i Tanje Ostojić, sociologinje Valerije Barada i kustosice Kathy Rae Huffman.

U sklopu izložbe DRŽAVA U KREVETU // STATE ABED koja se održala u splitskoj Gale-

Državna regulacija ženskih životâ

PIŠE:

DR. SC. **VALERIJA BARADA***

Gdje i kako žene rađaju, koliko se žena *smije* radati i koliko ih je poželjno, u koje škole idu, koji stupanj obrazovanja postižu, koliko su sigurne u vlastitom domu i javnom prostoru, gdje rade i rade li uopće, koliko zarađuju, kakvu zdravstvenu skrb imaju, posjeduju li nekretnine, kako odgajaju svoju djecu, koliko djece imaju, smiju li raspolagati svojim tijelom, vremenom i novcem, na koji način mogu ostvariti i pregovarati o užitku, je li i kako moguće da sudjeluju u društvenom životu bez potvrde i „zaštite“ muškarca, mogu li same odlučivati o ulasku u brak i ostanku u njemu, jesu li neudane i žene bez djece problem i opasnost društva, čeka li ih siromaštvo u starosti – sve navedene različite etape ženskih životâ država regulira. Ženski životni ciklus politički je borbeno polje između državnih ideologija i raznih inačica feminizama.

Politička ekonomija u spavaćim sobama

Krevet, iz naslova izložbe, jednako je simboličko koliko i doslovno, materijalno poprište te političke borbe. U doslovnom se smislu odnosi na trenutke životnog ciklusa izravno povezane sa svime onime što se događa u spavaćim sobama, dok u prenesenom, simboličkom smislu obuhvaća elemente državnog određivanja političke ekonomije koja omeđuje i omogućava živote i žena i muškaraca. Makar se na prvi mah može učiniti kako se radi o temi apsolviranoj s drugim valom feminizma tijekom 1960-ih i 1970-godina, implozija privatnog i javnog trajno je prisutna napetost koju država uporno pokušava depolitizirati, a feminizmi neizostavno nomi-

Temeljno pitanje koje se nominira konceptom države u krevetu jest je li država feministički problem ili je feminizam državni problem, čime se otvara dilema može li feminizam biti lojalan nacionalnim projektima i državnim rješenjima tzv. ženskog pitanja

Valerija Barada

nirati i uvijek iznova razriješiti. Da se poslužimo klasičnim primjerom, ako država propiše rodiljni dopust čime to pitanje smatra riješenim, feminizmi će ga stalno postavljati i propitivati na koji način ta regulacija pomaže i podržava žene i majčinstvo, a kako ih pak dodatno i trajno domestificira izuzimajući ih iz javnog, kulturnog i poslovnog života. Poznata krilatica drugog vala feminizma *osobno je političko* tako ostaje trajnim motom koji je analitički primjenjiv i na suvremene društvene procese.

Državna institucionalizacija muške moći

Država je kao oblik institucionalne prakse, ako slijedimo argument Sylvije Walby, patrijarhalna, kapitalistička

stitucije, država strukturno mora biti otvorena za promjene koje mogu unaprijediti socijalni položaj žena. Iako zahtjevi za promjenama u pravilu ne dolaze iz same države, nego ih inicirana prvenstveno feministički pokret, njima se ipak umanjuju i ublažavaju patrijarhalne prakse države.

Ustrajno kvariti mirni državni san

Prvi primjer takve promjene jest dobivanje prava glasa žena čime je promijenjena državna legislativa, a uslijedile su promjene u radnom i obrazovnom zakonodavstvu, pravu vlasništva, pravu na slobodu tijela... Premda niz nije završen i iako su česta zastavljanja i smanjivanja postignutih razina prava žena, država je često prva, a ponekad i jedina razina na kojoj se mogu promovirati egalitarni rodni odnosi. Zbog patrijarhalne socijalizacije i žena i muškaraca, oba roda sudjeluju u teško promjenjivim patrijarhalnim praksama. Upravo zato egalitarni projekti koje pokreću i u kojima sudjeluju žene imaju više izgleda za uspjeh u pregovorima državom, nego u pregovorima s ostalim akterima u društvu. Feministička antipatrijarhalna politika ustrajno unosi pukotine u državu, obrazovanje, religiju, ekonomske odnose, i dakako u seksualnost i obitelj. Kako nas uči bell hooks, feminizmi potpiruju želju žena i muškaraca za strastvenom jednakopravnošću. No, ipak, hoće li država ikada izaći iz kreveta? Sve dok je patrijarhalna, sigurno neće. Hoće li feminizmi odustati od toga da uporno kvare neopravdano mirni državni san? S još većom sigurnošću – nikako neće.

*Viša asistentica
Odjela za sociologiju
Sveučilišta u Zadru

riji umjetnina od 1. do 21. 2. 2014., predstavljena su 24 umjetnička rada iz cijelog svijeta. Popratni program izložbe uključivao je razgovore s umjetnicima, filmske i videoprojekcije, prezentacije knjiga i ciklus predavanja.

U kreiranju koncepta, kao i u organizaciji izložbe, uz kustosicu Natashu Kadin, aktivno su sudjelovale polaznice kolegija: Eni Buljubašić, Ivana Čagalj, Lovorka Kalebić, Ivana Kevo, Glorija Lizde, Jelena Novaković, Mia Raos, Neli Ružić i Maja Stojić.

Ovu izložbu i manifestaciju producirala je udruga „Mavena“ u sklopu projekta Art&Fact i Novomedijske galerije kao platforme projekta. Donatori su Zaklada ERSTE, Zaklada „Kultura nova“, Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, Hrvatski audiovizualni centar i Grad Split, a sponzori Hostel Goli & Bosi i Tekstil „Uzor“.

Natasha Kadin
(umjetničko ime mr. sc. Danijele Mandušić,
autorice izložbe i nositeljice kolegija)